

Na temelju članka 1. stavak (6), članka 5. stavak (1) tačka b) i članka 6. Zakona o Fiskalnom vijeću u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 63/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Federacije Bosne i Hercegovine zaključuju

SPORAZUM O USVAJANJU DOKUMENTA GLOBALNI OKVIR FISKALNE BILANCE I POLITIKA U BOSNI I HERCEGOVINI ZA RAZDOBLJE 2026-2028 GODINE IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE, VLADE REPUBLIKE SRPSKE I VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Izvršavajući nadležnosti Fiskalnog vijeća u Bosni i Hercegovini ustanovljenih Zakonom,

U nastojanju da održi kontinuitet unaprijeđenja koordinacije fiskalne politike u Bosni i Hercegovini,

Uvažavajući potrebu žurnog usvajanja proračuna na svim razinama vlasti za 2026. godinu,

U cilju ispunjavanja jedne od temeljnih nadležnosti Fiskalnog vijeća u Bosni i Hercegovini, te postizanja makroekonomske stabilnosti i fiskalne održivosti svih razina vlasti, strane su suglasne o sljedećem:

I

Ovim sporazumom Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Republike Srpske i Vlada Federacije Bosne i Hercegovine usvajaju dokument „Globalni okvir fiskalne bilance i politika u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2026 – 2028 godine“, na koji je data suglasnost na 6. sjednici Fiskalnog vijeća, održanoj u razdoblju od 24.04.2026. do 27.04.2026. godine.

II

Dokument „Globalni okvir fiskalne bilance i politika u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2026 – 2028 godine“ čini sastavni dio ovog Sporazuma.

Predsjedateljica

Vijeća ministara BiH

Borjana Krišto

Broj: FV01-30-33-6/26

Predsjednik

Vlade Republike Srpske

Savo Minić

Broj: 04.1.925/26

Premijer

Vlade Federacije BiH

Nermin Nikšić

Broj: 01-02-369/2026

Bosna i Hercegovina
Fiskalno vijeće

GLOBALNI OKVIR FISKALNE BILANCE I POLITIKÂ
U BOSNI I HERCEGOVINI
ZA RAZDOBLJE OD 2026. DO 2028. GODINE

Listopad 2025. godine

Sadržaj

Sadržaj

Sadržaj.....	2
Sažetak	3
Uvod.....	4
Makroekonomski pokazatelji i projekcije za razdoblje od 2025. do 2028. godine	5
Realni sektor	6
Industrijska proizvodnja u BiH.....	10
Tržište rada u BiH.....	11
Cijene.....	13
Vanjski sektor	14
Vanjskotrgovinska razmjena	15
Inozemna izravna ulaganja	17
Projekcije prihoda od neizravnih poreza za razdoblje od 2025. do 2028. godine	20
Osnove i pretpostavke revidiranih projekcija prihoda od neizravnih poreza	20
1. Projekcije makroekonomskih pokazatelja, DEP.....	20
2. Tekuće politike u oblasti neizravnog oporezivanja.....	23
3. Trendovi naplate neizravnih poreza (2006. – 2024.)	23
Revidirane projekcije prihoda od neizravnih poreza 2025. – 2028. (osnovni scenarij) ..	25
1. Tabela prikaz projekcija prihoda (2025. – 2028.).....	25
2. OMA, revizija projekcija prihoda od neizravnih poreza.....	27
3. Projekcija ukupnih prihoda od neizravnih poreza.....	27
Analitika projekcija prihoda od neizravnih poreza po vrstama.....	31
1. PDV	31
2. Trošarine.....	37
3. Carine	46
4. Cestarina.....	48
Rizici.....	50
Dodatak: Posljednje projekcije međunarodnih institucija	53
i. Projekcije Europske komisije (EK).....	53
ii. Projekcije Međunarodnog monetarnog fonda (MMF).....	53
iii. Projekcije Europske centralne banke (ECB).....	54
Fiskalni ciljevi i fiskalne politike u BiH	55
Razina i struktura javne potrošnje	55
Tabelarni pregled okvira proračuna.....	55
Institucije BiH.....	57
Federacija BiH	58
Republika Srpska	59
Brčko distrikt	60
BiH konsolidirano.....	61
Gornje granice zaduženja proračuna	62
Federacija BiH	62
Republika Srpska.....	62

Sažetak

Na temelju analize makroekonomskih kretanja u BiH u prethodnom razdoblju, kao i sagledavanja utjecaja ključnih unutarnjih i vanjskih čimbenika od kojih ovisi razvoj, prema procjenama Direkcije za ekonomsko planiranje BiH (DEP iz rujna 2025. godine), predviđa se da će realna stopa rasta BDP-a u razdoblju od 2026. do 2028. godine iznositi 2,6%, 3,0% i 3,1%, susljedno.

Projekcije prihoda od neizravnih poreza u BiH za razdoblje od 2026. do 2028. godina, prema projekcijama Odjela za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje BiH (OMA) iz listopada 2025. godine, pokazuju da će u 2026. godini u neto iznosu za raspodjelu iznositi 9.941,3 milijuna KM, tj. da će se povećati za 4,6% u odnosu na 2025. godinu. U 2027. godini predviđa se rast sredstava za raspodjelu od neizravnih poreza od 4,2%, a u 2028. godini rast od 3,9%.

Treba podsjetiti da se projekcije prihoda od neizravnih poreza OMA-e temelje na projekcijama makroekonomskih pokazatelja DEP-a iz rujna 2025. godine, a uzimaju u obzir trendove naplate neizravnih poreza, te tekuće vladine politike u oblasti neizravnog oporezivanja. Nove projekcije prihoda od neizravnih poreza OMA-e temelje se na procjenama DEP-a iz rujna 2025. godine.

Predviđeni iznos sredstava za financiranje institucija BiH, sukladno prijedlogu Ministarstva financija i trezora BiH, a koji proističu iz prihoda od neizravnih poreza za 2026., 2027. i 2028. godinu je na razini od 1.020,5 milijuna KM. Preostali iznos prihoda od neizravnih poreza dijelit će se u skladu s važećim zakonskim propisima.

Fiskalni cilj u BiH za 2026. godinu je kontinuirano smanjenje primarnog deficita iskazanog u skladu sa Zakonom o Fiskalnom vijeću u BiH, kao razlika između tekućih rashoda i tekućih prihoda korigiran za iznos neto kamate, koji je u 2026. godini planiran u iznosu 1.195 mil. KM ili 1,96% projiciranoga BDP-a za 2026. godinu.

Razinu javne potrošnje kao udio u BDP u razdoblju od 2026. do 2028. godine treba smanjivati s ciljem da ona konsolidirano na razini BiH bude ispod 40% BDP, a u promatranom razdoblju kretat će se od 44,5% do 43,1% procijenjenog BDP-a.

Gornje granice zaduženja proračuna u 2026. godini, iskazane kao iznos potreban za servisiranje ukupnih dugova ili postotak od BDP-a, u ovisnosti od zakonskog rješenja, predviđaju se u okvirima koje propisuju zakoni kojima je regulirano zaduživanje za svaku od razina vlasti.

Uvod

Dokument Globalni okvir fiskalne bilance i politika u Bosni i Hercegovini za razdoblje od 2026. do 2028. godine izrađen je na osnovu Zakona o Fiskalnom vijeću u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 63/08), kojim je definiran sadržaj dokumenta. U vezi s tim dokument sadrži sve potrebne elemente koji su nositeljima fiskalne politike u Bosni i Hercegovini nužni za izradu njihovih dokumenata okvirnih proračuna za razdoblje od 2026. do 2028. godina, kao i godišnjeg proračuna za 2026. godinu. Ti elementi su: fiskalni ciljevi definirani kao primarna fiskalna bilanca (primarni suficit ili primarni deficit), projekcije ukupnih neizravnih poreza zasnovane na makroekonomskim projekcijama i njihova raspodjela za narednu fiskalnu godinu, kao i gornje granice zaduženja.

Navedeni elementi, čije usuglašavanje predstavlja osnovnu pretpostavku za proračunske planiranje nositelja fiskalnih politika u BiH, čine suštinu fiskalne koordinacije u BiH. Bez njihovog usuglašavanja nije moguća koordinacija fiskalnih politika i očuvanje fiskalne stabilnosti, kako pojedinih fiskalnih suvereniteta, tako i Bosne i Hercegovine kao cjeline.

Prvo poglavlje dokumenta odnosi se na analizu i trendove makroekonomskih kretanja u BiH, koje je izradila Direkcija za ekonomsko planiranje BiH (DEP). U ovom dijelu dane su projekcije osnovnih makroekonomskih pokazatelja, s posebnim fokusom na one makroekonomske veličine koje neposredno utječu na elemente fiskalne politike, prije svega na visinu javnih prihoda.

U drugom dijelu izvršena je analiza visine i strukture prihoda od neizravnih poreza i dane su njihove projekcije za naredne tri godine, što je izradio Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje BiH (OMA). Kako se ovi prihodi dijele između više fiskalnih subjekata u BiH, u ovom dijelu dani su i elementi raspodjele prihoda od neizravnih poreza, polazeći od postojećih propisa kojima se regulira ova oblast u BiH.

Treći dio dokumenta odnosi se na fiskalne ciljeve proračuna institucija BiH, Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH. Ovdje su također obrađeni osnovni elementi fiskalnih politika, kao što su: razina javne potrošnje i politika javnog zaduživanja.

Makroekonomski pokazatelji i projekcije za razdoblje od 2025. do 2028. godine

Izvor: Direkcija za ekonomsko planiranje, rujan 2025.

U sljedećoj tablici dane su procjene i projekcije makroekonomskih pokazatelja BiH za razdoblje od 2025. do 2028. godina, koje su polazna osnova za projekcije ukupnih neizravnih poreza.

Tablica 1: Makroekonomski pokazatelji za razdoblje od 2023. do 2028. godine

Indikator	Službeni podaci		Projekcije			
	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.
Nominalni BDP u mil. KM	51.973	55.091	57.969	60.992	64.030	67.211
Nominalni rast u %	11,7	6,0	5,2	5,2	5,0	5,0
BDP deflator (prethodna godina = 100)	107,3	103,4	102,9	102,5	101,9	101,8
Realni BDP u mil. KM (prethodna godina = 100)	48.458	53.299	56.336	59.496	62.818	66.018
Realni rast u %	4,1	2,6	2,3	2,6	3,0	3,1
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	6,1	1,7	3,9	2,8	2,0	1,9
Potrošnja u mil. KM	44.348	47.560	50.153	52.459	54.563	56.527
Realni rast u %	3,6	4,1	2,2	2,0	1,9	1,7
Vladina potrošnja u mil. KM	9.548	10.524	10.924	11.328	11.781	12.253
Realni rast u %	2,1	2,8	1,8	2,2	1,9	2,1
Privatna potrošnja u mil. KM	34.801	37.036	39.229	41.130	42.782	44.274
Realni rast u %	4,0	4,4	2,3	2,0	1,9	1,6
Investicije (bruto) u stalna sredstva u mil. KM	11.878	13.097	13.935	14.684	15.748	16.854
Realni rast u %	13,0	10,2	4,4	3,3	5,5	5,5
Vladine investicije u mil. KM	1.566	1.831	1.959	2.145	2.345	2.579
Realni rast u %	7,2	16,9	2,9	7,2	7,4	7,7
Privatne investicije u mil. KM	10.311	11.266	11.976	12.538	13.404	14.275
Realni rast u %	14,0	9,2	4,6	2,6	5,2	5,1
Uvoz u mil. KM	27.806	29.057	30.881	32.169	33.853	35.751
Nominalni rast u %	-1,5	4,5	6,3	4,2	5,2	5,6
Realni rast u %	-1,3	4,7	4,2	2,6	3,5	4,1
Izvoz u mil. KM	21.931	21.879	22.973	23.960	25.447	27.191
Nominalni rast u %	-0,5	-0,2	5,0	4,3	6,2	6,9
Realni rast u %	-1,2	-1,6	3,3	2,6	4,6	5,2
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	23,6	23,0	22,7	23,2	23,9	24,8
Bilanca tekućeg računa u mil. KM	-1.157	-2.129	-2.550	-2.580	-2.542	-2.544

Rast u %	-42,2	84,0	19,8	1,2	-1,5	0,1
Bilanca tekućeg računa u % BDP-a	-2,2	-3,9	-4,4	-4,2	-4,0	-3,8

Realni sektor

Ekonomska kretanja

Ekonomska kretanja u 2025. godini

Preliminarni statistički podaci za 2024. godinu (statistika nacionalnih računa, rashodovni pristup) ukazuju da je Bosna i Hercegovina u prethodnoj godini ostvarila ekonomski rast od 2,6%. S druge strane, trenutačno raspoloživi podaci (kratkoročni indikatori i kvartalni nacionalni računi) ukazuju da je ovaj trend rasta ekonomske aktivnosti u zemlji nastavljen i tijekom 2025. godine. Naime, prema podacima BHAS-a za K1 2025. godine (BDP, rashodni pristup, tromjesečni podaci) procjenjuje se da je realni rast BDP-a iznosio 1,7%. Ako se pažljivije promatra struktura ekonomskog rasta u K1 2025. godine može se zaključiti da je domaća tražnja kroz povećanje potrošnje i investicija predstavljala glavni oslonac rasta, dok je doprinos trgovinske bilance bio blago negativan. Ako se ima u vidu zastupljenost ukupne finalne potrošnje u strukturi BDP-a od oko 2/3, može se konstatirati da je stopa rasta iste od 1,7% i doprinos ekonomskom rastu od 1,6 p.p predstavljala ključni nositelj rasta u zemlji. Detaljnije promatrano, prema raspoloživim podacima BHAS-a za K1 2025. godine u Bosni i Hercegovini je rast privatne potrošnje iznosio 1,7%, uz doprinos rastu 1,3 p.p, dok je javna potrošnja uvećana za 1,6% i doprinos rastu od 0,3 p.p. Vrijedi istaknuti da su ova povećanja potrošnje ostvarena unatoč povećanju inflacije koja je u K1 2025. godine iznosila 3,4% što je nešto viša razina cijena u odnosu na prethodnu godinu. Pored potrošnje, raspoloživi statistički podaci BHAS-a za K1 2025. godine ukazuju i na povećanje bruto investicija od 5,5% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine uz pozitivan doprinos ekonomskom rastu od oko 1,0 p.p. Međutim, prilikom interpretacije doprinosa investicija u strukturi ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini potrebna je određena razina opreznosti obzirom da se statistički promatrano¹ u okviru investicija nalaze i zalihe. S druge strane, određeni pokazatelji iz vanjskog okruženja kao i preliminarni podaci o vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni u Bosni i Hercegovini su nešto povoljniji u odnosu na prethodnu godinu. Naime, prema podacima BHAS-a realni rast ukupnog izvoza je iznosio 0,4%, dok je istodobno povećanje uvoza iznosilo 1,6% tako da je negativan doprinos ukupnom ekonomskom rastu iznosio 0,8 p.p. Na osnovu ovih kratkoročnih pokazatelja i raspoloživih makroekonomskih modela, **procjena DEP-a je da bi ekonomski rast na kraju 2025. godine mogao iznositi 2,3%.**¹ Procjenjuje se da bi domaća tražnja kroz povećanje finalne potrošnje i djelomično investicija trebala predstavljati glavno uporište ekonomskog rasta, dok je očekivani doprinos trgovinske bilance blago negativan. Naime, prema procjeni DEP-a za 2025. godinu rast finalne potrošnje iznosio bi 2,2%, tako da bi doprinos iste u rastu BDP-a iznosi 1,9 p.p. Detaljnije promatrano, očekivani rast privatne potrošnje iznosio bi 2,3% uz pozitivan doprinos ekonomskom rastu od 1,6 p.p, dok je očekivani rast javne potrošnje 1,8% a doprinos rastu BDP-a 0,3 p.p.

Ovaj rast privatne potrošnje omogućen je zahvaljujući određenom povećanju plaća i mirovina, te povećanom prilivu doznaka građana iz inozemstva unatoč povećanju inflacije u zemlji u posljednjih nekoliko mjeseci. S druge strane, nešto viša razina javnih rashoda na svim razinama vlasti s ciljem zaštite životnog standarda građana u sklopu borbe protiv inflacije bio je ključni razlog povećanja javne potrošnje u zemlji. Pored finalne potrošnje, tijekom 2025. godine u

¹ Pogledati priopćenje BHAS, statistika nacionalnih računa za K1 2025. godine
https://bhas.gov.ba/data/Publikacije/Saopštenja/2025/NAC_04_2025_Q1_0_BS.pdf

Bosni i Hercegovini se očekuje pozitivan doprinos investicija sa procijenjenom stopom rasta od oko 5% i doprinosom rastu od oko 1,3 p.p. Kada su u pitanju kretanja u vanjskom sektoru, vrijedi istaknuti da su ista u dosadašnjem razdoblju uglavnom ovisila o ekonomskim kretanjima u vanjskom okruženju, odnosno izvoznj tražnji. Posljednji raspoloživi podaci Eurostata ukazuju na postupnu stabilizaciju ekonomskih prilika u zemljama EU-a koje su istodobno i glavna izvozna tržišta za bosanskohercegovačke izvozne proizvode. Naime, prema podacima Eurostata rast BDP-a u zemljama EU u P1 2025. godine iznosio je 1,7% što je znatno više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine kada je stopa rasta iznosila 0,7%.² Ovi pokazatelji, kao i trenutačna kretanja (P1 2025. godine rast robnog izvoza od 5,8%, rast robnog uvoza 4,5%) ukazuju da bi trend rasta vanjskotrgovinske razmjene trebao biti nastavljen. U skladu s tim, u 2025. godini prema projekcijama DEP-a se očekuje rast izvoza od 3,3% (2,9% izvoz roba i 4,0% rast izvoza usluga), dok je s druge strane očekivani rast ukupnog uvoza 4,2% (rast uvoza roba 4,2% i rast uvoza usluga 4,3%). Ovakva kretanja izvoza i uvoza u 2025. godini bi rezultirali povećanjem vanjskotrgovinskog deficita od 7,2% što bi u konačnici rezultiralo negativnim doprinosom istog u ekonomskom rastu od -0,9 p.p.³

Ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini u 2026. godini

Trenutačno raspoloživa izvješća međunarodnih referentnih institucija u 2026. godini ukazuju na nastavak trenda raste ekonomske aktivnosti kako u svijetu tako i u zemljama EU. U skladu s tim i u Bosni i Hercegovini se može očekivati nastavak trenda rasta ekonomske aktivnosti. Naime, prema projekcijama DEP-a a na bazi raspoloživih podataka i makroekonomskih modela u Bosni i Hercegovini se u 2026. godini očekuje realni rast BDP-a od 2,6%. Glave pretpostavke u osnovnom scenariju ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini za 2026. godinu predstavljaju nešto povoljnije vanjsko okruženje (viša stopa ekonomskog rasta u zemljama EU i regije), stabilizacija internih dinamika u zemlji. U skladu s tim, očekuje se da bi domaća tražnja kroz povećanje potrošnje i djelomično investicija trebala predstavljati glavno uporište projektiranog ekonomskog rasta, uz nešto pozitivniji doprinos vanjskog sektora u odnosu na prethodnu godinu. Prema projekcijama DEP-a, očekivani rast broja zaposlenih, nastavak trenda rasta plaća, povećan priliv doznaka građana iz inozemstva uz očekivanu inflaciju od 2,8% bi trebali rezultirati porastom raspoloživog dohotka građana što bi omogućilo nastavak trenda rasta privatne potrošnje u Bosni i Hercegovini od 2,0%. Pored privatne potrošnje, planirana povećanja proračuna na svim razinama vlasti ukazuju na mogući rast javne potrošnje sa očekivanom stopom rasta od 2,2%. Očekivana povećanja kako privatne tako i javne potrošnje ukazuju da se u 2026. godini u Bosni i Hercegovini može očekivati rast finalne potrošnje od 2,0% uz pozitivan doprinos ekonomskom rastu od 1,8 p.p. Ako se ima u vidu da finala potrošnja u strukturi BDP-a u Bosni i Hercegovini sudjeluje s oko 85%, može se zaključiti će ovaj projektirani rast potrošnje predstavljati ključno uporište ekonomskog rasta u zemlji. S druge strane, pored povećanja potrošnje unatoč određenim internim izazovima u Bosni i Hercegovini se očekuje i nastavak trenda rasta investicija. Međutim očekivana stopa rasta investicija je nešto niža u odnosu na prethodnu godinu i iznosi oko 4,5% uz pozitivan doprinos ekonomskom rastu od skoro 1,2 p.p.

Pored domaće tražnje, u Bosni i Hercegovini se u 2026. godini očekuje nastavak trenda rasta vanjskotrgovinske razmjene. U skladu s tim, u 2026. godini u Bosni i Hercegovini se može očekivati povećanje ukupnog izvoza od 2,6%, pri čemu je očekivani rast izvoza roba 1,4% a rast izvoza usluga 5,4%. S druge strane, visoka razina domaće tražnje (porast potrošnje i investicije) rezultirala bi povećanjem ukupnog uvoza u Bosnu i Hercegovinu od 2,6%, pri čemu je očekivani rast uvoza roba 2,6% a uvoza usluga 3,2%. Ovakva kretanja izvoza i uvoza u 2026.

² <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/w/2-06092024-sept#:~:text=Projekcije DEP-a,rujan 2025.godine>

godini rezultirali bi blagim povećanjem vanjskotrgovinske bilance od 2,6% uz negativan doprinos ekonomskom rastu od 0,4 p.p.

Projekcije ekonomskih kretanja za razdoblje 2027.-2028. godina

Veoma važnu odrednicu za ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini u razdoblju 2027. - 2028. pored internih dinamika predstavljat će i ekonomska kretanja u vanjskom okruženju, naročito u zemljama EU27. Naime, posljednjih nekoliko godina svjetsku ekonomiju a samim tim i ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovina obilježile su veliki izazovi, kao što su globalna pandemija, sukobi u Ukrajini i dr. Negativne ekonomske posljedice ovih dešavanja na svjetsku ekonomiju su već vidljive i manifestiraju se kroz trgovinske, financijske, cjenovne šokove koji nisu zaobišli ni Bosnu i Hercegovinu. Naime, ranija izvješća su pokazala da vanjsko okruženje (EU i zemlje regije) predstavljaju veoma važnu strukturalnu odrednicu svih ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini. Međutim, unatoč evidentnim nestabilnostima u svijetu referentne međunarodne institucije u svijetu kao što su MMF - Međunarodni monetarni fond, Svjetska banka i Europska komisija u određenim publikacijama ukazuju na nastavak trenda ekonomskog rasta. Projicirana stopa globalnog ekonomskog rasta u tijeku ovog razdoblja iznosi oko 3%, dok DG ECFIN-a za zemlje EU u svom proljetnom izvješću predviđaju nastavak trenda ekonomskog rasta i stabiliziranje inflacije. S toga vrijedi istaknuti da se DEP prilikom pripreme ovog izvješća u okviru projiciranja ekonomskih kretanja u međunarodnom ekonomskom okruženju koristio trenutačno dostupnim izdanjem⁴ *European Central Bank staff macroeconomic projections for the euro area (September 2025)*.⁵ Prema navedenom izvješću projektirani realni ekonomski rast u europodručju u 2027. godini iznosi 1,3%, dok očekivana stopa inflacije iznosi 1,9%.

Obzirom da vanjsko okruženje predstavljaju veoma važnu determinantu svih ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini vrijedi istaknuti da će najnovija dešavanja imati odlučujuću ulogu za izgled ekonomskog rasta u zemlji u narednom razdoblju. Osim eksternih dinamika, jako bitan faktor za ekonomski rast u zemlji tijekom programskog razdoblja 2027.-2028. godina predstavljat će i institucionalni kapacitet zemlje u provedbi strukturalnih reformi kako bi se ojačao doprinos internih dinamika u kreiranju istog. Daljnje usložnjavane kako eksternih tako i internih dinamika bi imalo veoma negativne posljedice po bosanskohercegovačku ekonomiju i smanjila njen potencijalni rast. Imajući u vidu navedene kako eksterne tako i interne okolnosti, prema projekcijama DEP-a u osnovnom scenariju za razdoblje 2027.-2028. godina u Bosni i Hercegovini se može očekivati ekonomski rast od oko 3,0% na godišnjoj razini (2027. 3,0% i u 2028. godini 3,1%).⁶

Pretpostavlja se da bi ključni oslonac ekonomskog rasta tijekom ovog razdoblja trebala predstavljati domaća tražnja kroz povećanje privatne potrošnje i investicija. Naime, adekvatna provedba strukturalnih reformi (ERP, Reformska agenda i ostali strateški dokumenti) doveli bi do povećanja ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji kroz povećanje ukupne proizvodnje, broja zaposlenih, povećanja investicijskih ulaganja (privatnih i javnih), kao i prihoda od izvoza (roba i usluga). U osnovnom scenariju se očekuje da bi ova dešavanja u konačnici rezultirala povećanjem raspoloživog dohotka građana a samim tim i povećanjem privatne potrošnje koja će kao i prethodnih godina predstavljati ključni oslonac ekonomskog rasta. Tako se u razdoblju 2027. - 2028. godine očekuje prosječna stopa rasta privatne potrošnje od 1,7%. S druge strane, imajući u vidu visoku razinu javne potrošnje u okviru BDP-a u Bosni i Hercegovini i napore koji se ulažu kroz proces fiskalne konsolidacije u Bosni i Hercegovini tijekom ovog razdoblja očekuje se postupna stabilizacija javnih financija kroz smanjenje javnih rashoda i istodobno

⁴ Potrebno je istaknuti da je dodatni izazov za izradu makroekonomskih projekcija u Bosni i Hercegovini predstavljala raspoloživost međunarodnih podataka obzirom da DG ECFIN jesenje izdanje makroprojekcija nije bilo raspoloživo za upotrebu u vrijeme pripreme ovog izvješća.

⁵https://www.ecb.europa.eu/press/projections/html/ecb.projections202509_ecbstaff-c0da697d54.en.html#toc4 .

⁶ Projekcije DEP-a, rujan 2025. godine

povećanje javnih prihoda kako bi se ograničio rast javne potrošnje. Tako se u razdoblju 2027.-2028. godina očekuje prosječni rast javne potrošnje od oko 2,0% na godišnjoj razini. Ako se ima u vidu da bi tijekom ovog razdoblja projicirana stopa ekonomskog rasta bila viša u odnosu na rast javne potrošnje, udio iste u strukturi BDP-a bi se djelomično smanjio. U ovom razdoblju očekuje se da bi mjerama fiskalne politike dio sredstava iz tekuće potrošnje trebao biti kanaliziran u svrhu jačanja investicijske potrošnje u Bosni i Hercegovini. Samim tim, uz poboljšanje poslovnog ambijenta, investicije bi za razliku od prethodnih godina mogle imati značajniji rast a samim tim i veći doprinos u očekivanom rastu BDP-a. U razdoblju 2027.-2028. godina u Bosni i Hercegovini se očekuje povećanje investicija po prosječnoj godišnjoj stopi rasta od oko 5,7% (2027: 5,1%, 2028: 6,2%). U ovom vremenskom okviru pored povećanja privatnih investicija koje čine većinski dio ukupnih investicija (oko 85% ukupnih investicija) kao što je to i ranije navedeno, očekuje se i značajniji doprinos javnih investicija. Smatra se da bi napredak u procesu europskih integracija u kombinaciji sa unapređenjem poslovnog okruženja kroz reformske procese mogli povećati interes kako domaćih tako i stranih investitora za investicijska ulaganja u Bosnu i Hercegovinu. S druge strane, obzirom na strukturu i poziciju ekonomije Bosne i Hercegovine, smatra se da će javne investicije predstavljati nešto važniju polugu za poticanje ekonomskog rasta u srednjem roku. Projekti u okviru izgradnje cestovne infrastrukture i energetske projekti - zelena tranzicija, kao i raspoloživost sredstava kod međunarodnih finansijskih institucija bi uz adekvatnu i pravovremenu implementaciju istih mogli rezultirati godišnjim povećanjem javnih investicija od oko 5%. Postupna stabilizacija u eksternom okruženju uz unapređenje industrijske baze i podizanje konkurentnosti u zemlji predstavljaju preduvjet poboljšanja vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Međutim, za razliku od ranijih projekcija dodatni izazov bh. ekonomiju naročito u okviru izvozno orijentirane prerađivačke industrije i izvoza roba predstavljat će uvođenje CBAM-a (*Carbon Border Adjustment Mechanism*) od strane EU. Kašnjenja i parcijalna provedba potrebne regulative mogli bi značajno oslabiti međunarodnu konkurentnost bosanskohercegovačke ekonomije i oslabiti njenu vanjsku poziciju na izvoznim tržištima. U tom slučaju u Bosni i Hercegovini se može očekivati nešto niži prosječni godišnji rast ukupnog izvoza od oko 4,9% (2027: 4,6%, 2028: 5,2%). Ovdje posebno treba naglasiti doprinos usluga, obzirom da je udio istih u posljednjih nekoliko godina značajno uvećan i vrlo često amortizirao određene gubitke u okviru izvoza roba koji su nastali uslijed fluktuacija na međunarodnim tržištima. Tako bi tijekom ovog razdoblja zahvaljujući ovom izvoznom rastu udio izvoza u BDP-u bio povećan na oko 40% na kraju 2028. godine. S druge strane, očekuje se da bi se uvoz u ovom razdoblju trebao kretati po nešto sporijoj godišnjoj stopi rasta od 3,8% (2027: 3,5%, 2028: 4,1%). Posljedica ovakvog kretanja uvoznog rasta bila bi stabilizacija udjela uvoza u BDP-u na oko 53% BDP-a na kraju 2028. godine. Nešto snažniji rast izvoza u odnosu na rast uvoza u srednjem roku bi rezultirao postupnom stabilizacijom vanjskotrgovinske bilance kao udio u BDP-u na 13%, odnosno neutralnim doprinosom ekonomskom rastu, dok bi pokrivenost uvoza izvozom zaključno sa 2028. godinom trebala iznositi skoro 76,1%.

Rizici

Rizici po ostvarivanje projekcija ekonomskog rasta u osnovnom scenariju mogu se klasificirati u dvije grupe (vanjski i unutarnji). U vrijeme pripreme ovog izvješća čini se da su vanjski rizici dosta izraženiji i predstavljaju veći rizik za realizaciju projekcija ekonomskog rasta iz osnovnog scenarija u odnosu na unutarnje. Neizvjesnost u vanjskom okruženju, jačanje inflatornih pritisaka kao i slabljenje globalnog ekonomskog rasta zasigurno bi imali negativan utjecaj na potrošnju, investicije, vanjskotrgovinsku razmjenu a samim tim i na projekcije ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u osnovnom scenariju za razdoblje 2026.-2028. godina.

S druge strane, prijetnju realizaciji ovih projekcija predstavljaju i unutarnji izazovi odnosno unutarnji rizici u Bosni i Hercegovini. Unutarnje rizike predstavljaju složen sustav donošenja odluka i spor tempo provođenja ekonomskih reformi u zemlji. Eventualna kašnjenja u

implementaciji provođenju strukturalnih reformi moglo bi se negativno odraziti na ukupni ekonomski rast. Vrlo je važno istaknuti **rizike koji se tiču klimatskih promjena**, odnosno usuglašavanje zakonske regulative u oblasti zelene energije u Bosni i Hercegovini sa važećim propisima u zemljama EU. U tom kontekstu vrijedi istaknuti da je Bosna i Hercegovina do 2026. godine obvezna usuglasiti domaće zakonodavstvo kao i strukturu ekonomije u skladu sa odredbama **Carbon Border Adjustment Mechanism CBAM⁷ regulative**. Eventualna kašnjenja prilikom usuglašavanja mogla bi značajno ugroziti ukupnu konkurentnost ekonomije u Bosni i Hercegovini kroz smanjenja proizvodnje, izvoza, zaposlenosti, javnih prihoda i u konačnici rezultirati nižim stopama rasta BDP-a.

Što se tiče rizika u srednjem roku, naročito vrijedi istaknuti rizike na tržištu rada odnosno trend smanjenja radne snage koji je evidentan u posljednjih nekoliko godina. Eventualni nastavak migracija stanovništva (mladi, obrazovan i kvalificiran kadar) iz Bosne i Hercegovine bi moglo rezultirati smanjenjem produktivnosti i sporijim rastom BDP-a od projektiranog.

Industrijska proizvodnja u BiH

Kretanje fizičkog obujma industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini pored proizvodnih procesa u zemlji, u velikoj mjeri je određen ekonomskim kretanjima u glavnim trgovinskim partnerima odnosno izvoznom tražnjom. Obzirom da je u posljednje vrijeme ekonomska aktivnost u zemljama EU bila prilično stagnantna to se odrazilo i na trend kretanja fizičkog obujma industrijske proizvodnje u zemlji. Naime, Bosna i Hercegovina već duže razdoblje bilježi trend usporavanja fizičkog obujma industrijske proizvodnje. U skladu sa ovim vanjskim kretanjima, Bosna i Hercegovina bilježi nižu razinu fizičkog obujma industrijske proizvodnje, ovo se naročito odnosi na prerađivačku industriju. Naime, trenutno raspoloživi statistički podaci za 2025. godinu ukazuju da je negativan trend u okviru industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini nastavljen. Tako je prema podacima BHAS-a za prvo polugodište 2025. godine u Bosni i Hercegovini registriran pad fizičkog obujma industrijske proizvodnje od 1,0% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.⁸ Sektorski promatrano prema podacima BHAS-a u P1 2025. godine pad obujma proizvodnje u rudarstvu iznosio 2,7%, prerađivačkoj industriji 1,3%, dok je u okviru sektora za proizvodnju električne energije zabilježeno povećanje proizvodnje od 1,1%.

Ovakav trend kretanja industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini na neki način ukazuje da su ekonomski trendovi u zemlji determinirani gospodarskim kretanjima u zemljama EU. Na osnovu ovih pokazatelja može se zaključiti da su kretanja u okviru prerađivačke industrije koja čini oko $\frac{3}{4}$ ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini bila ključna za pad fizičkog obujma proizvodnje. Imajući u vidu eksterna ekonomska kretanja i interne dinamike u zemlji do kraja 2025. godine se može očekivati postupna stabilizacija (blaži pad) industrijske proizvodnje Bosni i Hercegovini.

U razdoblju 2026.-2028. godina, kako u Bosni i Hercegovini tako i u svijetu očekuje osjetnija stabilizacija ekonomskog rasta što će se odraziti i na kretanje obujma proizvodnje, zaposlenosti i izvoza. Tijekom promatranog razdoblja kretanja u okviru industrijske proizvodnje će pored ekonomskih kretanja u vanjskom okruženju dosta ovisiti i o internim dinamikama u Bosni i Hercegovini. Naime, tijekom ovog razdoblja očekuje se poboljšanje implementacije reformskih mjera na unapređenju poslovnog ambijenta koje provode nadležne institucije u Bosni i Hercegovini. Poboljšanje poslovnog ambijenta je preduvjet za povećanje investicijskih ulaganja (domaćih i inozemnih), veću iskorištenost postojećih i pokretanje novih kapaciteta, povećanje broja zaposlenih i jačanje konkurentske pozicije bh. proizvođača kako na domaćem tako i na inozemnim tržištima. Ako se ima u vidu struktura proizvodnih procesa u Bosni i

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023R0956>

⁸ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, priopćenje, „Indeks obujma industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za lipanj 2025. godine-prethodni podaci“, 26. 7. 2025. godine.

Hercegovini vrlo je važno pravodobno i u punom kapacitetu pristupiti procesu zelene tranzicije. Eventualna kašnjenja u procesu zelene tranzicije predstavljaju prijetnju za konkurentnost industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Samo pod uvjetom materijalizacije kako eksternih tako i internih pretpostavki, projekcija DEP-a da bi Bosna i Hercegovina mogla ostvariti poboljšanje i pozitivne stope rasta fizičkog obujma industrijske proizvodnje.

Rizici

Rizici po pitanju projekcije kretanja industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u osnovnom scenariju su identični općim rizicima koji su navedeni u uvodnom dijelu dokumenta o ekonomskim kretanjima. Pored općih rizika koji su navedeni u uvodnom dijelu, vrijedi istaknuti da stabilnost u proizvodnji električne energije u dobroj mjeri ovisi o hidrološkim prilikama i pogonske spremnosti termoelektrana. Nepovoljne hidrološke prilike, kao i dotrajali termoenergetski kapaciteti odnosno niska pogonska spremnost mogli bi se negativno odraziti na ukupnu proizvodnju električne energije u Bosni i Hercegovini i samim tim fizički obujam ukupne industrijske proizvodnje. Klimatski rizici odnosno pitanje *dekarbonizacije* koje je navedeno u uvodnom dijelu naročito je izraženo u kontekstu strukture proizvodnje (sektor za proizvodnju električne energije) tako i strukture potrošnje kroz prerađivačka industrija u Bosni i Hercegovini. U srednjem roku rizik za projektirano jačanje industrijske proizvodnje mogla bi predstavljati eventualna kašnjenja u reformskim procesima koja imaju za cilj unapređenje poslovnog okruženja u zemlji.

Tržište rada u BiH

Tržište rada – 2024. godina

Prosječan broj zaposlenih u 2024. godini je iznosio oko 854,7 tisuća i veći je za 0,6% u odnosu na 2023. godinu. Analiza broja zaposlenih osoba prema područjima djelatnosti pokazuje da je usporen rast broja zaposlenih osoba posljedica smanjenja broja zaposlenih osoba u djelatnosti industrije a posebno prerađivačke industrije. Suprotno, najveći doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih osoba u Bosni i Hercegovini dala je djelatnost trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala. Prosječan broj registriranih nezaposlenih osoba u Bosni i Hercegovini u 2024. godini iznosio je oko 328,6 tisuća, i manji je za 5,8% u odnosu na isto razdoblje 2023. godine. Tijekom 2024. godine nastavljen je trend uvećanja plaća u Bosni i Hercegovini. Prosječna neto plaća u Bosni i Hercegovini u 2024. godini iznosila je 1.381 KM uz nominalni rast od 9,4% u odnosu na isto razdoblje 2023. godine. Realni rast neto plaće iznosio je 7,5% i praćen je umjerenim rastom inflacije.

Tržište rada – projekcije 2025. - 2028. godina

U Bosni i Hercegovini u razdoblju I. – VII. 2025. godine primjetan je negativan rast broja zaposlenih osoba posebno od početka K2 2025. godine. U promatranom razdoblju prosječan broj zaposlenih osoba je iznosio oko 852,5⁹ tisuća i manji je za 0,3% g/g uz istodobno smanjenje broja registriranih nezaposlenih osoba za 3,3% g/g. Na negativan rast broja zaposlenih osoba u Bosni i Hercegovini je utjecalo smanjenje broja zaposlenih osoba u pojedinim područjima djelatnosti, a naročito u području industrijske proizvodnje. Tako je broj zaposlenih osoba u području djelatnosti prerađivačke industrije u razdoblju I. – VII. 2025. godine smanjen za 3,2% g/g, te djelatnosti vađenja ruda i kamena 2,5% g/g (negativan doprinos rastu broja zaposlenih u

⁹ Privremeni podatak. Podaci do ožujka 2025. godine su konačni, a nakon toga podaci su privremeni. Izvor: BHAS, Demografija i socijalne statistike, zaposleni po djelatnostima.

Bosni i Hercegovini oko 0,7 p.p.). Promatrajući djelatnosti koje su u promatranom polugodištu zabilježile rast broja zaposlenih najviše se ističu djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (2,7% g/g). Bitno je napomenuti da je u području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala broj zaposlenih osoba uvećan za svega 0,7% (djelatnost koja pored prerađivačke industrije zapošljava najviše lica). U srpnju 2025. godine prosječna neto plaća nominalno je uvećana za 14,8% g/g i iznosila je 1.601 KM odnosno u prosjeku razdoblja I. – VII. 2025. godine je uvećana za 13,5% g/g. Uzimajući u obzir rast cijena, realni rast prosječne neto plaće u razdoblju I. – VII. 2025. godine bio je 9,3%. Bitno je napomenuti da je početkom 2025. godine došlo do uvećanja najnižih plaća u oba entiteta što doprinosi rastu prosječne neto plaće.¹⁰ Na osnovu predstavljenih podataka broj zaposlenih osoba u Bosni i Hercegovini u 2025. godini bi mogao biti umanjen u odnosu na prethodnu godinu (-0,3%) praćen istodobnim smanjenjem broja registriranih nezaposlenih osoba. Rast prosječne neto plaće bi mogao ostati do kraja godine visok i iznositi oko 13,5% g/g.

Izrada srednjoročnog scenarija u oblasti tržišta rada za razdoblje 2026-2028. godine bazirana je na pretpostavljenom ekonomskom rastu i dešavanjima u oblasti industrijske proizvodnje, trgovine, domaće tražnje, investicija i uopće sveukupnom poslovnom ambijentu. Prema projekcijama DEP-a, u razdoblju 2026-2028. godine, u Bosni i Hercegovini se također očekuje nešto brži ekonomski rast u usporedbi sa prethodnom godinom. Uz bolje poslovne prilike stvorili bi se uvjeti za nastavak postepenog rasta broja zaposlenih osoba. Kao i prethodnih godina, očekuje se da bi doprinos rastu broja zaposlenih mogao biti skromniji u javnom¹¹ sektoru u odnosu na ostala područja djelatnosti. Najveći broj zaposlenih osoba bi mogao ostati i dalje u oblasti trgovine i prerađivačke industrije koje ujedno zapošljavaju najviše lica (oko 38%). Pored toga, uzeta su u obzir predviđanja međunarodnih institucija koja bi mogla neizravno utjecati na poslovno okruženje a time i na razvoj dešavanja na tržištu rada. ECB u svojim projekcijama (rujan 2025. godine), predviđa da bi stopa nezaposlenosti u europodručju u 2026-2027. godini mogla imati silaznu putanju (6,3% odnosno 6,1%), uz rast broja zaposlenih osoba od 0,5% g/g. Generalno, uz povoljniju poslovnu klimu, kako u Bosni i Hercegovini tako i u okruženju, u razdoblju 2026.-2028. godine očekuje se povećanje broja zaposlenih osoba oko 0,5%-1,2% g/g, uz uvećanje neto plaća od 5,2%-5,6% g/g. Međutim, projekcije na tržištu rada značajno ovise o rizicima koji bi mogli značajno utjecati na pretpostavljeni rast plaća kao i broj zaposlenih osoba.

Rizici

U domenu tržišta rada, rizici za projekcije su određeni dešavanjima u okruženju odnosno poslovnim ambijentom kako u Bosni i Hercegovini tako i u svijetu. Uz sporiji ekonomski rast od pretpostavljenog u osnovnom scenariju, manji obujam investicija, trgovine i uopće lošije uvjete poslovanja, rast broja zaposlenih osoba kao i plaća bi mogao biti sporiji. Pored toga, visina najniže plaće može utjecati na dešavanja na tržištu rada. Uz sve navedeno, odlaganje implementacije planiranih strukturnih reformi u Bosni i Hercegovini bi rezultiralo odlaganjem pozitivnih dešavanja na tržištu rada. Potrebno je napomenuti prisutan trend odliva kvalificirane radne snage i uopće migracije stanovništva, što će vjerojatno utjecati na dešavanja na tržištu

¹⁰ U Federaciji Bosne i Hercegovine najniža plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2025. godine utvrđuje se u neto iznosu od 1.000 KM. (Odluka o iznosu najniže plaće za 2025. godinu, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 104/24). U Republici Srpskoj također je donesena Odluka o najnižoj plaći za 2025. godinu (Odluka o izmjeni Odluke o najnižoj plaći za 2025. godinu, Sl. glasnik Republike Srpske 6/25). Najniža plaća u Republici Srpskoj utvrđuje se u bruto iznosu od 1.344,26 KM, odnosno u neto iznosu od 900,00 KM. Najniža plaća za poslove za čije obavljanje se zahtijeva najmanje stečeno srednje obrazovanje u trajanju od tri godine utvrđuje se u bruto iznosu od 1.426,23 KM, odnosno u neto iznosu od 950,00 KM. Najniža plaća za poslove za čije obavljanje se zahtijeva najmanje stečeno srednje obrazovanje u trajanju od četiri godine utvrđuje se u bruto iznosu od 1.508,20 KM, odnosno u neto iznosu od 1.000,00 KM. Najniža plaća za poslove za čije obavljanje se zahtijeva najmanje stečeno više obrazovanje utvrđuje se u bruto iznosu od 2.000,00 KM, odnosno u neto iznosu od 1.300,00 KM.

¹¹ U analizi se misli na djelatnosti javne uprave, zdravstva i obrazovanja.

rada. Primjena CBAM mehanizma od 2026. godine bi također mogla determinirati dešavanja na tržištu rada.

Cijene

Cijene – 2024. godina

Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini u 2024. godini je iznosila 1,7% g/g. Slabljenje inflatornih pritisaka kroz stabilizaciju cijena energenata, ali i cijena u odjeljcima hrane (sporiji rast u odnosu na 2023. godinu) i režijskih troškova imali su bitan utjecaj na ukupnu razinu inflacije. U odjeljku hrane i bezalkoholnih pića cijene su uvećane za 2,1% g/g. Pored odjeljka hrane i bezalkoholnih pića, doprinos inflaciji dao je odjeljak ostalih dobara i usluga uz rast cijena od 5,3% g/g, alkoholnih pića i duhana (4,2% g/g), restorana i hotela (7,2% g/g). Kada su u pitanju režijski troškovi, u odjeljku stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata cijene se nisu značajno mijenjale u 2024. godini (0,1% g/g) i na taj način nisu imale doprinosa rastu ukupne inflacije u Bosni i Hercegovini. Inflacija u Bosni i Hercegovini u 2024. godini je djelomično usporena kroz niže cijene u odjeljku odjeće i obuće (-7,5% g/g) kao i odjeljku prijevoza (-0,8% g/g).

Cijene – projekcije 2025.-2028. godina

U Bosni i Hercegovini je u razdoblju I-VII 2025. godine registriran znatno brži rast cijena u usporedbi sa prethodnom godinom odnosno inflacija od 3,8% g/g. Rast inflacije je najviše podstaknut rastom cijena u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića (8,8% g/g) od početka godine što dominantno utiče na ukupnu inflaciju u Bosni i Hercegovini. Pored toga, cijene u odjeljku alkoholnih pića i duhana su uvećane za 4,2% g/g. Od 1. siječnja 2025. godine stupila je na snagu Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne trošarine¹² na cigarete i duhan za 2025. godinu. Pored toga, u veljači i lipnju je došlo do poskupljenja cigareta od strane pojedinih proizvođača što je utjecalo na rast cijena ovih proizvoda u promatranom razdoblju. Niže cijene sirove nafte¹³ na svjetskom tržištu imale su utjecaj na kretanje cijena u odjeljku prijevoza koje su u promatranom razdoblju 2025. godine niže za 3,4% g/g i nisu imale doprinosa rastu inflacije. U odjeljku stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata (režijski troškovi) cijene se nisu značajno mijenjale (0,8% g/g) pa je i njihov doprinos rastu ukupne inflacije u Bosni i Hercegovini bio zanemariv u usporedbi sa prethodno spomenutim odjeljcima.¹⁴ Uzimajući u obzir trenutačno kretanje cijena do kraja 2025. godine se očekuje da ukupna inflacija u Bosni i Hercegovini bude oko 3,9% g/g.

Izrada projekcija inflacije u 2026. godini je pored domaćih komponenti bazirana na predviđanjima koje su predstavile međunarodne institucije. U posljednjim raspoloživim projekcijama ECB (rujan 2025) očekuje se da će se ukupna inflacija u europodručju smanjiti tijekom 2026. godine i iznositi oko 1,7% g/g. Istodobno na tržištu energenata se očekuje smanjenje cijene sirove nafte za 6,6% g/g koja bi mogla iznositi 65,1 \$/barelu. Istodobno, cijena plina bi mogla biti niža za 11,8% g/g. Pored energenata, indeks cijena hrane u europodručju bi prema projekcijama ECB mogao imati nešto sporiju stopu rasta u odnosu na

¹² Upravni odbor Uprave za neizravno oporezivanje donio je Odluku o utvrđivanju specifične i minimalne trošarine na cigarete i iznos trošarine na duvan za pušenje za 2025. godinu. Minimalna trošarina za pakiranje cigareta od 20 komada iznosi 3,58 KM (u 2024. godini je iznosila 3,46 KM), a specifična trošarina iznosi 1,65 KM za pakiranje cigareta od 20 komada (ostala je ista u odnosu na 2024. godinu). Trošarina na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne trošarine na cigarete utvrđene u članku 3. stavku (3) ove odluke iznosi 143,20 KM po kilogramu (u 2024. godini je iznosila 138,4 KM po kilogramu). Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne trošarine na cigarete i iznos trošarine na duvan za pušenje za 2025. godinu.

¹³ Prema bazi podataka Svjetske banke.

¹⁴ Bitno je spomenuti da od rujna na snagu stupaju nove cijene električne energije za korisnike Elektroprivrede BiH, a za kućanstva se uvode i blok tarife koje će ovisiti o mjesečnoj potrošnji.

prethodnu godinu (2,3% g/g).¹⁵ S druge strane, uz spomenute eksterne komponente bitna determinanta inflacije u Bosni i Hercegovini su i domaće komponente (trošarine, režijski troškovi i sl.) kao i primjena CBAM mehanizma. Uzimajući u obzir sve navedeno, inflacija u Bosni i Hercegovini u 2026. godini bi mogla iznositi oko 2,8% g/g. Ipak, intenzitet rasta inflacije će ovisiti o pretpostavljenim rizicima.

Na osnovu raspoloživih podataka u Bosni i Hercegovini se očekuje stabilan rast cijena u razdoblju 2027-2028. godine. Izrada projekcija inflacije, kao i prethodnih godina, zasniva se na kretanju cijena energenata i hrane na svjetskom tržištu i projekcija inflacije u EU kao bitnih eksternih faktora. ECB predviđa da bi se inflacija u europodručju mogla kretati oko 1,9% u 2027. godini uz stagnaciju cijena sirove nafte koja bi iznosila 65,1 \$/barelu. Pored toga, cijena prirodnog plina u 2027. godini bi mogle imati silaznu putanju (-9,7% g/g). Kada je u pitanju kretanje indeksa cijena hrane u europodručju, ECB ukazuje da bi mogao zadržati stopu rasta od 2,3%. Uzimajući u obzir utjecaj svjetskih cijena na domaću inflaciju može se pretpostaviti da će u razdoblju 2027-2028. godine doći do postepenog slabljenja inflacije u Bosni i Hercegovini u odnosu na prethodnu godinu. Pod pretpostavkom da cijene komunalija (kao domaći faktor) budu stabilne, u razdoblju 2027-2028. godine u Bosni i Hercegovini se može očekivati inflacija između 2% i 1,9%.¹⁶

Rizici

Prilikom izrade projekcija u domenu cijena uzeti su u obzir eksterni i domaći rizici koji bi mogli utjecati na kretanje inflacije. Prema tome, cijene energenata na svjetskom tržištu, ali i domaće cijene imaju značajnu ulogu na kretanje inflacije. Bitno je naglasiti da odjeljci hrane i bezalkoholnih pića, stanovanja i prijevoza čine oko 65% CPI indeksa. Zbog toga kretanje cijena u ovim odjeljcima ujedno bitno determiniraju razinu ukupne inflacije. Više cijene energenata uslijed negativnih geopolitičkih dešavanja uvećale bi cijene u odjeljku transporta kao i ulazne troškove odnosno došlo bi do prebacivanja troškova sa proizvođača na potrošače. Pri tome bi rast cijena prehrambenih proizvoda ali i usluga mogao biti prisutan. Također, primjena CBAM mehanizma od 2026. godine bi mogla bitno determinirati kretanje inflacije. Ako uz to uzmemo u obzir eventualni rast cijena režijskih troškova (komunalija), kao domaće determinante inflacije, razina inflacije bi mogao biti veći od pretpostavljenog u osnovnom scenariju.

Vanjski sektor

Platna bilanca Bosne i Hercegovine

Platna bilanca u 2025. godini

Prema oficijelnim podacima CBBiH za platnu bilancu Bosne i Hercegovine za K1 2025. godine¹⁷ te projekcijama DEP-a za tri kvartala 2025. godine deficit tekućeg računa u okviru platne bilance Bosne i Hercegovine nominalno bi iznosio oko 2,5 milijardi KM, što bi predstavljalo povećanje od oko 20% g/g. Izvor ovog povećanja deficita tekućeg računa vjerojatno bi se nalazio u povećanju vanjskotrgovinskog deficita roba i usluga od oko 10,2% g/g.

U K1 2025. godine deficit tekućeg računa ostao je na skoro istoj razini kao i u istom kvartalu prethodne godine. Tako je deficit tekućeg računa u K1 2025. godine viši za 88 milijuna KM, nominalno je iznosio 1,1 milijardi KM (8,7% BDP-a) dok je godinu ranije u K1 iznosio 1,01 milijardi KM¹⁸ (8,4% BDP-a). Deficit vanjske trgovine roba i usluga je također ostao na približno istoj razini kao i prethodne godine, točnije kazano viši je za 22 milijuna KM g/g.

¹⁵ Misli se na HICP hrane. U 2025. godini stopa rasta ovog indeksa je 2,9% g/g. Izvor: ECB projekcije, rujan 2025. godine.

¹⁶ Pretpostavljeni rast cijena će kao i u prethodnim godinama ovisiti o rizicima koji bi mogli dodatno uvećati inflaciju.

¹⁷ U trenutku izrade projekcija bili su dostupni podaci za K1 2025. godine

¹⁸ Izvor podataka: CBBiH, Statistika platne bilance, lipanj 2025. godine

Nominalni rast izvoza roba i usluga iznosio je 7,7% g/g dok je istodobno nominalni uvoz robe i usluga viši za 5,7% g/g. Tekući neto prilivi novca iz inozemstva u K1 2025. godine niži su za 7,1% g/g, kao rezultat povećanja tekućih odliva za 17,7% g/g (povećanje odliva za 141 milijuna KM) uz istodobni porast priliva novca iz inozemstva za 67 milijuna KM, odnosno za 3,7% g/g (najveći dio od navedenog iznosa otpada na poraste priliva novca kod kućanstava).

Pretpostavke za platnu bilancu 2026.-2028.

Na temelju projekcija DEP-a za 2026. godinu moglo bi se očekivati nominalno povećanje vanjskotrgovinskog deficita roba i usluga od 3,8% g/g (uz rast uvoza od 4,2% kao i povećanje izvoza za 4,3%). Nadalje bi se u razdoblju 2027.-2028. godina moglo očekivati blago usporavanje rasta vanjskotrgovinskog deficita, pa bi tako u 2027. godini iznosio 2,4% g/g (nominalni uvoz roba i usluga bi iznosio 5,2% dok bi se istodobno mogao očekivati rast izvoza od 6,2%). U 2028. godini vanjskotrgovinski deficit roba i usluga bi porastao za 1,8% (uvoz 5,6%, izvoz 6,9%).

Prema projekcijama DEP-a deficit tekućeg računa, za 2025. godinu, iznosio bi oko 4,4% BDP-a, dok bi se za razdoblje 2026-2028 godina moglo očekivati da se deficit kreće u intervalu od 3,8% do 4,2% BDP-a. Tekući neto prilivi iz inozemstva u 2025. godini mogli bi iznositi oko 9,2% BDP-a dok bi se u razdoblju 2026-2028 godina mogli kretati u rasponu od 9% do 9,2% BDP-a.

Za očekivati je da će deficit tekućeg računa i dalje biti financiran kroz prilive financijskih sredstva iz inozemstva (izravna inozemna ulaganja, trgovinske kredite te kroz eventualna nova zaduživanja na međunarodnom financijskom tržištu).

Rizici

Kao bitne rizike u financiranju deficita tekućeg računa bitno je napomenuti: smanjenje priliva izravnih inozemnih ulaganja, otežan pristup trgovinskim kreditima kao i otežano zaduživanje na međunarodnom financijskom tržištu. Na promjene u platnoj bilanci Bosne i Hercegovine uglavnom utiče pravac kretanja vanjskotrgovinskog deficita roba i usluga, te također i tokovi priliva odnosno odliva novca iz inozemstva. Ova kretanja najvećim dijelom ujedno predstavljaju i najveće rizike za povećanje potreba za financiranjem deficita tekućeg računa. Pored navedenih rizika mogu se navesti i novonastali ekonomski, financijski i sigurnosni izazovi na europskom tlu. Ono što bi se moglo identificirati kao potencijalni rizici kod vanjskog zaduživanja Bosne i Hercegovine u srednjem roku jesu: negativan ekonomski rast, negativnu proračunsku bilancu (deficit), povećanje ukupne razine javnog duga, povećanje udjela direktnog duga entiteta u ukupnom vanjskom dugu, povećanje servisa javnog duga (naročito unutarnjeg), kamatno opterećenje, kamatne stope, rizici deviznog tečaja, rizik refinanciranja, te kreditni rejting.

Vanjskotrgovinska razmjena

Kretanja vanjskotrgovinske razmjene u 2025. godini

U proteklih nekoliko godina Bosna i Hercegovina je bilježila kontinuirani trend rasta vanjskotrgovinske robne razmjene, što se u pojedinim godinama manifestiralo i dvocifrenim stopama rasta izvoza i uvoza roba. Međutim u 2024. godini ovaj pozitivan trend je zaustavljen obzirom da je ukupna vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini stagnirala. Tako su glavne karakteristike vanjskotrgovinske robne razmjene u 2024. godine bile, stagnacija ukupnog obujma razmjene, smanjenje izvoza roba, povećanje uvoza roba i povećanje

vanjskotrgovinskog deficita.¹⁹ Međutim, prema trenutačno raspoloživim podacima o vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni u Bosni i Hercegovini za P1 2025. godinu čini se da je došlo do zaustavljanja ovog negativnog trenda. Naime, nakon dugo vremena u Bosni i Hercegovini je došlo do istodobnog rasta izvoza od 5,8% i uvoza roba od 4,5%, što je rezultiralo povećanjem ukupnog obujma vanjskotrgovinske robne razmjene za oko 5%, dok je trgovinski deficit uvećan za 2,7% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Prema trenutačno raspoloživim projekcijama u zemljama EU se u 2025. godini očekuje nešto viša razina ekonomske aktivnosti u odnosu na ranije godine sa očekivanom stopom ekonomskog rasta od oko 1,5%.²⁰ U skladu sa ovim kretanjima i pretpostavkama DEP-a iz osnovnog scenarija u Bosni i Hercegovini može očekivati postepeni oporavak vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Naime, prema projekcijama DEP-a za 2025. godinu u Bosni i Hercegovini se očekuje rast ukupnog izvoza od 3,3%, pri čemu je očekivani rast izvoza roba 2,9% a izvoz usluga 4,0%.

S druge strane, obzirom da je Bosna i Hercegovina prilično uvozno ovisna ekonomija, te da se u 2025. godini može očekivati ekonomski rast od 2,6% koji je uglavnom nošen domaćom tražnjom očekuje se i rast uvoza. Tako se prema projekcijama DEP-a u 2025. godini može očekivati rast ukupnog uvoza od 4,2%, pri čemu je očekivana stopa rasta uvoza roba 4,2% a uvoza usluga 4,3%. Ovakva kretanja izvoza i uvoza u konačnici bi na kraju 2025. godine trebali rezultirati povećanjem trgovinske bilance za oko 7,2%, tako da je očekivani doprinos trgovinske bilance u strukturi ekonomskog rasta negativan i iznosi 0,9 p.p.

Projekcija kretanja vanjskotrgovinske razmjene za razdoblje 2026.-2028. godina

Kretanje gospodarske aktivnosti odnosno ekonomskog rasta u zemlji i eksternom okruženju zasigurno će predstavljati glavnu determinantu kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini u srednjem roku. Pored vanjskog okruženja, vrlo važnu determinantu kretanja vanjskotrgovinske razmjene, a naročito izvoza predstavljat će interne dinamike odnosno proces implementacije strukturnih reformi u zemlji. Naročito važan segment predstavljat će implementacija reformskih mjera koje su vezane za energetske tranziciju uslijed primjene CBAM regulative koja će značajno utjecati na izvoz iz Bosne i Hercegovine.

U skladu s tim, projekcija DEP-a je da se u Bosni i Hercegovini u razdoblju 2026.-2028. godina može očekivati nešto skromniji rast izvoza u odnosu na ranije projekcije. Očekivane stope rasta izvoza iz Bosne i Hercegovine u osnovnom scenariju su 2026. godina 2,6%, 2027. godina 4,6% i 2028. godina 5,2%.

Ovo povećanje izvoza uvjetovano je stabilnom izvoznom tražnjom, proširenjem proizvodne baze i podizanjem konkurentnosti u zemlji, kako i pravovremenom prilagodbom zakonodavstva u oblasti tržišta električne energije. U prilog ovim očekivanjima idu i projekcije povećanja uvoza u EU tijekom navedenog razdoblja. S druge strane, povećanje ekonomske aktivnosti u zemlji, odnosno rast domaće tražnje u okviru sektora stanovništva i korporativnog sektora kroz nešto brži rast potrošnje i investicija trebali bi rezultirati i povećanjem uvoza u Bosnu i Hercegovinu. Prema projekcijama DEP-a očekivane stope rasta ukupnog uvoza bi iznosile od 2,6% u 2026., 3,5% u 2027. i 4,1% u 2028. godini. Pod pretpostavkom materijalizacije projiciranih stopa zastupljenost ukupnog uvoza (robe +usluge) u strukturi BDP-a zaključno sa 2028. godinom bi iznosila oko 40%, dok bi ukupni izvoz (robe +usluge) iznosio oko 53%. Rezultat ovakvih trendova kretanja izvoza i uvoza bilo bi postepena stabilizacija ukupnog vanjskotrgovinskog deficita na oko 13% BDP-a, tako da bi doprinos vanjskog sektora u

¹⁹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, priopćenje, „Vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini za prosinac 2024. godine-prethodni podaci“, 20. 1. 2025. godine.

²⁰ U procesu projiciranja ekonomskih kretanja u vanjskom okruženja (izvozne tražnje) korišteni su raspoloživi podaci DG ECFIN-a „European Economic Forecasts“ Spring 2025 iz svibnja 2025. godine.

ekonomskom rastu Bosne i Hercegovine bio neutralan, a pokrivenost uvoza izvozom zaključno sa 2028. godinom iznosila bi 76,1%.²¹

Rizici

Vanjski rizici po pitanju vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini su vezani za ekonomska kretanja u glavnim trgovinskim partnerima (EU 27 i zemlje regije). Eventualna dodatna pogoršanja u vanjskom okruženju, rast svjetskih cijena energenata i hrane, negativno bi se odrazio na izvoznu tražnju a samim tim i na vanjskotrgovinsku razmjenu u Bosni i Hercegovini u razdoblju 2026.-2028. godina. Pored eksternih rizika, potencijalni rizik za projekcije vanjske trgovine u osnovnom scenariju za razdoblje 2025-2028. godina predstavljaju i interni rizici. Naime, dodatno uslošnjavaње političkih kriza u zemlji moglo bi rezultirati dodatnim poteškoćama u procesima ekonomskog upravljanja u zemlji što bi se posebno negativno odrazilo kako na ekonomsku aktivnost tako i na institucije koje su nadležne za vanjskotrgovinsko poslovanje u Bosni i Hercegovina. Eventualna materijalizacija ovih unutarnjih rizika bi dodatno otežala i ugrozila poslovanje kompanija koje su izvezno orijentirane, te dodatno oslabilo ionako nedovoljno diversificiranu izvoznu ponudu Bosne i Hercegovine. Neizravne štetne posljedice eventualne materijalizacije unutarnjih rizika bi se ogledale kroz smanjenje tržišnog udjela bosanskohercegovačkih kompanija na svjetskim tržištima i gubitak konkurentnosti kako kompanija koje posluju na izvoznim tržištima tako i cjelokupne ekonomije. Veoma važan rizik koji bi u slučaju njegove materijalizacije ugrozio pretpostavke o vanjskotrgovinskoj razmjeni u osnovnom scenariju je svako i **klimatski rizik**, odnosno početak primjene CBAM regulative. Eventualna kašnjenja u implementaciji odredbi ove regulative bi negativno pogodila vodeće izvozne sektore u Bosni i Hercegovini i samim tim značajno smanjile izvoz i dovele u pitanje poslovanje veliki broj kompanija koje se bave izvoznim poslovanjem.

Inozemna izravna ulaganja

Inozemna izravna ulaganja u 2024. godini i 2025. godini

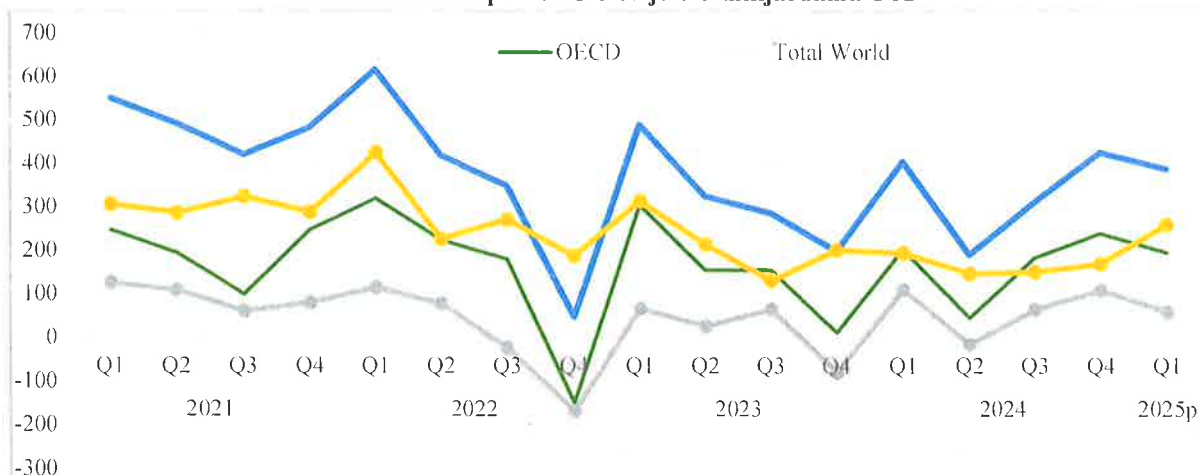
Porast trgovinskih tenzija i pojačane neizvjesnosti u globalnoj politici neminovno su negativno djelovale na ekonomske tokove u svijetu²² i inozemna ulaganja (u daljem tekstu SDU) u 2024. i 2025. god. Prema preliminarnim podacima OECD-a (FDI in figures) za prvi kvartal 2025. god. ulaganja u svijetu su manja za 9% u odnosu na prethodni zadnji kvartal u 2024. god. Dok je u odnosu na isto razdoblje u prošloj godini pad iznosio 4%. Također, uspoređujući isto razdoblje ulaganja u EU zemlje su manja za 46% g/g a isto vrijeme prema zemljama OECD-a ulaganje manje za 3% g/g²³.

²¹ Projekcije DEP-a, rujan 2025. godine

²² World Bank Global Economic Prospects, June 2025.

²³ OECD, investment database, FDI- in- figures-July-2025.

Grafikon 1: Ukupno SDU u svijetu u milijardama USD

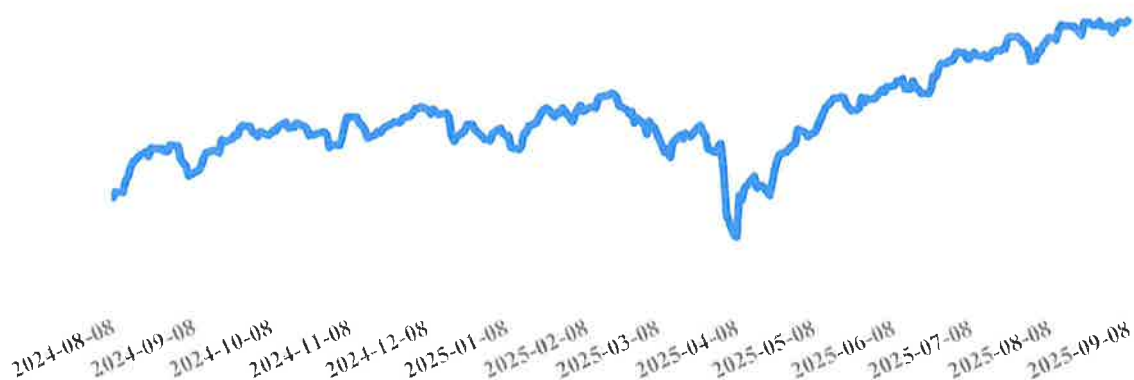
Izvor: OECD, investment database

U Bosni i Hercegovini ukupna SDU u 2024. godini su dostigla oko 2 mlrd. KM (neto financijska pasiva) te time ostvarila udjel u BDP od oko 3,7%.

Projekcije ulaganja 2025.-2028. godina

Globalna financijska tržišta su početkom 2025. godine prošla kroz razdoblje izražene nestabilnosti. U prvom kvartalu zabilježen je pad tržišta, uzrokovan rastućim geopolitičkim tenzijama i trgovinskim sukobima, što je dovelo do povećane nesigurnosti među investitorima. Primjer toga je FTSE All-World indeks, koji prati kretanja više tisuća dionica širom svijeta koji na kraju ožujka 2025. god. bilježi pad od 1,5% u odnosu na kraj 2024. godine. Međutim, u drugom kvartalu počinje oporavak tržišta, vođen smirivanjem trgovinskih tenzija, te pozitivnim trendovima posebno u informatičkoj industriji (razvoj umjetne inteligencije, AI koji je postao glavni pokretač rasta u tom sektoru). Ove trendove možemo o nabolje vidjeti na grafikonu ispod kroz kretanje vrijednosti globalnog akcijskog FTSE All-World indeksa²⁴ koji nakon naglog pada u prvom kvartalu ostvaruje rast u narednom razdoblju (sredinom rujna u odnosu na kraj 2024. god ostvaruje rast od 14%).

Grafikon 2: Kretanje FTSE All-World indeksa

Izvor: investing.com

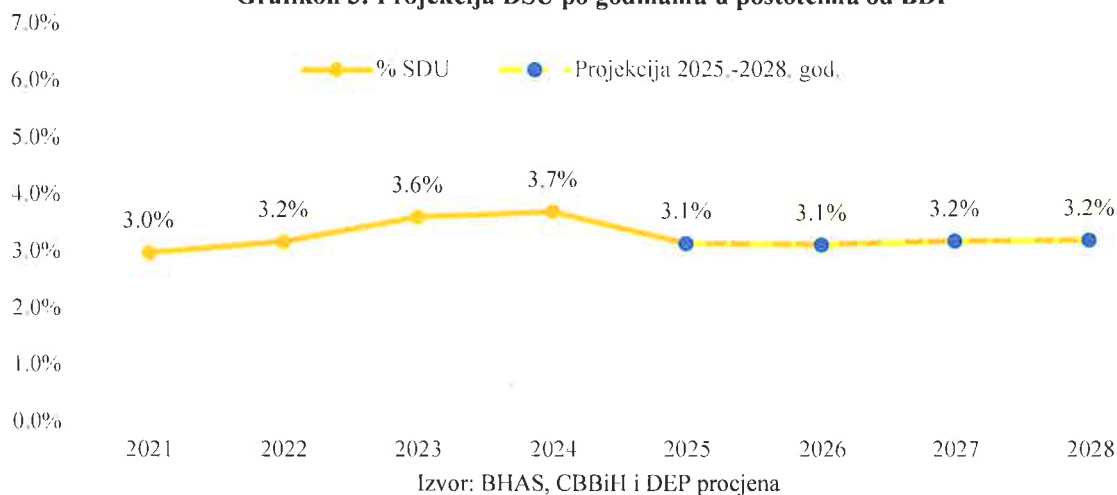
Također u drugom i trećem kvartalu dolazi do rasta i najvažnijih burzanskih indeksa listiranih na svjetskim burzama. Uglavnom su svi vodeći svjetski burzanskih indesi su sredinom devetog mjeseca 2025. godine na godišnjoj razini ostvarili pozitivne stope rasta. Tako S&P500 stopu

²⁴ FTSE All-World indeks je **globalni akcijski indeks** koji predstavlja performanse 3000 najvažnijih **velikih i srednjih kompanija** s tržišta širom svijeta.

rasta od 10,7% a tehnološki indeks Nasdaq stopu rasta od 20,3% g/g. U Aziji, japanski Nikkei je također ostvario rast od 15,6% g/g.

Prema posljednjim dostupnim podacima od strane CBBiH ukupna SDU u Bosni i Hercegovini u prvom kvartalu 2025. god. su dostigla 440,0 mil. KM su bila su manja za 25,8% u odnosu na isto razdoblje u prošloj godini. Procjena je da će poslije pada ulaganja u prvoj polovici doći do postepenog oporavka ulaganja u drugom dijelu godine tako da će se ulaganja u 2025. god. kretati oko 3,1% BDP-a. U 2025. godini osim nastavka ulaganja u već postojeće infrastrukturne projekte (izgradnja autocesta i unapređenje postojeće infrastrukture) očekuju se i ulaganja u nove posebno u oblastima energetike i rudarstva.

Grafikon 3: Projekcija DSU po godinama u postotcima od BDP

Sve evidentnije uvođenje CBAM-a koje je određeno za 2026. god. sigurno će negativno utjecati u eventualna daljnja ulaganja u termoelektrane mada u isto vrijeme predstavlja i snažan podsticaj za daljnja ulaganja u obnovljive izvore energije. Pored postojećih poznatih i planiranih projekata u hidroenergetske potencijale sve su interesantnija ulaganja u solarne i vjetro potencijale. Tako bi se SDU i u 2026. god kretala oko 3,1% dok bi u 2027. god. i 2028. god. bila nešto veća s udjelom od oko 3,2 % BDP-u.

Evidentno je da na ulaganja u ovom razdoblju stabilizirajući i pozitivan učinak ima činjenica da je agencija Standard & Poor's u kolovozu 2025. god. potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B+ sa stabilnim izgledima“, dok je još ranije kreditna agencija Moody's Investors Service je 02. kolovoza 2024. godine potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima“²⁵.

Rizici

Daljnje usložnjavanje geopolitičkih prilika, uz eskalaciju trgovinskih barijera, neminovno bi negativno utjecalo na ekonomske tokove u Bosni i Hercegovini²⁶. Ako ne dođe do odlaganja, uvođenje taksi na izvoz struje iz takozvanih „prljavih izvora energije“²⁷ u 2026. god. predstavlja realan problem za daljnja ulaganja u ovu oblast industrije. Potrebno je da Bosna i Hercegovina što prije podnese formalni zahtjev Europskoj komisiji za odgodu primjene CBAM-a (Carbon Border Adjustment Mechanism). Također, potrebno je da Bosna i Hercegovina izvrši usklađivanje postojećeg zakonodavstva prema postojećoj novoj uredbi EU/2019/452 koja zahtjeva uspostavu mehanizama za provjeru stranih ulaganja (screening system) i rizika, transparentnost i saradnju sa EU institucijama²⁸.

²⁵ https://www.moody's.com/research/Moodys-Ratings-announces-completion-of-a-periodic-review-of-ratings-Announcement-of-Periodic-Review--PR_509675

²⁶ <https://www.spglobal.com/ratings/en/regulatory/article/-/view/sourceId/101636648>

²⁷ https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

²⁸ https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/investment-screening_en

Projekcije prihoda od neizravnih poreza za razdoblje od 2025. do 2028. godine

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje - Odjel za makroekonomsku analizu, listopad 2025.

Osnove i pretpostavke revidiranih projekcija prihoda od neizravnih poreza

Revidirane projekcije prihoda od neizravnih poreza temelje se na projekcijama makroekonomskih pokazatelja Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) iz rujna 2025. godine, a uzimaju u obzir trendove naplate neizravnih poreza, te tekuće vladine politike u oblasti neizravnog oporezivanja (osnovni ili *baseline* scenarij).

Izmjena Zakona o PDV-u kojom se uvodi pravo na povrat PDV-a na kupovinu prvog stambenog objekta²⁹ stupile su na snagu 12.04.2025. godine, ali će se primjenjivati nakon stupanja na snagu izmjena Pravilnika o primjeni Zakona o PDV-a. Izmjenama Pravilnika će se precizirati uvjeti za primjenu prava na povrat PDV-a. Iz tog razloga, u vrijeme izrade ovog dokumenta, nije moguće procijeniti gubitke u naplati neizravnih poreza po ovom osnovu, te potencijalni efekti na naplatu prihoda od PDV-a nisu uključeni u projekcije prihoda od neizravnih poreza.

Efekti:

- pokretanja pravnih postupaka gospodarskih subjekata (rudnici i termoelektrane) koji su do donošenja Rješenja Vijeća za državnu pomoć BiH³⁰ bili korisnici oslobađanja cestarine,
- eventualnog ukidanja carina na uvoz roba porijeklom iz SAD, i
- uvođenja američkih sankcija Naftnoj industriji Srbije,

također nisu uključeni u projekcije prihoda, nego su detaljno obrazloženi u poglavlju IV "Rizici".

1. Projekcije makroekonomskih pokazatelja, DEP

1.1. Projekcije, DEP, rujan 2025

Ekonomska kretanja u 2024. godini

Projekcije makroekonomskih pokazatelja izrađene od strane DEP-a oslanjaju se na preliminarne podatke Agencije za statistiku BiH (BHAS) prema kojima je u 2024. godini u BiH ostvaren nominalni rast BDP-a od 2,6%, izračunato prema rashodovnom pristupu.

Projekcije za 2025. godinu

U Tablici 2. su predstavljene posljednje projekcije DEP-a (DEP, rujan 2025) nominalnog i realnog rasta BDP-a za razdoblje 2025-2028.

Tablica 2. Projekcija rasta BDP-a, DEP, rujan 2025

	Službeni podaci		Projekcije			
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Nominalni rast	11,7	6,0	5,2	5,2	5,0	5,0
Realni rast	4,1	2,6	2,3	2,6	3,0	3,1

Izvor: DEP, rujan 2025. godine

²⁹ „Službeni glasnik BiH“, br. 20/25

³⁰ „Službeni glasnik BiH“, br. 49/23 i „Službeni glasnik BiH“, br. 63/23

U DEP-ovom dokumentu makroekonomskih projekcija se navodi da BHAS procjenjuje da je realni rast BDP-a iznosio 1,7% u prvom kvartalu 2025. godine. Zaključuju da je domaća tražnja kroz povećanje potrošnje i investicija predstavljala osnovni izvor rasta, te da je doprinos trgovinske bilance bio blago negativan. Prema projekcijama DEP-a, u 2025. godini se očekuje realni rast BDP-a od 2,3%. Kao i u prvom kvartalu, domaća tražnja, kroz povećanje finalne potrošnje i djelomično investicija, trebala bi predstavljati glavno uporište rasta. Projektirani realni rast finalne potrošnje iznosi 2,2%, a doprinos iste u rastu BDP-a 1,9 p.p. Doprinos investicija projektiranom realnom rastu BDP-a iznosi oko 1,3 p.p., a doprinos trgovinske bilance -0,9 p.p.

Projekcije za 2026. godinu

Na osnovu trenutačno raspoloživih izvješća međunarodnih referentnih institucija koji ukazuju na nastavak trenda rasta ekonomske aktivnosti u svijetu i zemljama EU, te na bazi raspoloživih podataka i makroekonomskih modela, u DEP-u projektiraju realni rast BDP-a od 2,6% u 2026. godini. Pretpostavke u osnovnom scenariju DEP-ovih projekcija predstavljaju nešto povoljnije vanjsko okruženje, te stabilizacija internih dinamika u zemlji. Projektirani doprinos finalne potrošnje ekonomskom rastu iznosi 1,8 p.p., investicija 1,2 p.p., a vanjskotrgovinske razmjene -0,4 p.p.

Projekcije za 2027. i 2028. godinu

Prilikom izrade projekcija ekonomskih kretanja u međunarodnom ekonomskom okruženju DEP je koristila dostupno izdanje Europske centralne banke³¹ prema kojem projektirani realni ekonomski rast u europodručju u 2027. godini iznosi 1,3%, dok očekivana stopa inflacije iznosi 1,9%.³² Osim eksternih dinamika, u DEP-u ističu da bitan faktor za ekonomski rast u zemlji tijekom razdoblja 2027-2028 predstavlja i institucionalni kapacitet zemlje u provođenju strukturalnih reformi. Prema projekcijama DEP-a u BiH se može očekivati ekonomski rast od 3,0% u 2027. i 3,1% u 2028. godini.

1.2. DEP, revizija projekcija makroekonomskih pokazatelja za BiH

Na osnovu Grafikona 1. se mogu usporediti DEP-ove posljednje projekcije (rujan 2025.) sa prethodnim (ožujak 2025), a koje se odnose na stope rasta BDP-a i njegovih komponenti.

Podaci za 2024. godinu

Visina ostvarenog BDP-a u 2024. godini koja je navedena u DEP-ovom dokumentu iz rujna 2025. kao službeni podatak (preuzet od BHAS) viša je u odnosu na DEP-ove projekcije iz ožujka 2025. godine. Serija podataka koja je prezentirana u posljednjoj publikaciji Agencije za statistiku BiH³³ se razlikuje od serije za duži niz godina koja je objavljena ranije, a BHAS to objašnjava izmjenama nastalim zbog revizije podataka za izdatke za krajnju potrošnju

³¹ European Central Bank staff macroeconomic projections for the euro area (September 2025)

³² DEP navodi raspoloživost međunarodnih podataka kao dodatni izazov za izradu makroekonomskih projekcija, jer jesenje izdanje prognoza ECFIN-a nije bilo raspoloživo u vrijeme pripreme njihovog izvješća.

³³ Bruto domaći proizvod za Bosnu i Hercegovinu za 2024. godinu, Rashodni pristup, prvi rezultati; BHAS, rujan 2025.

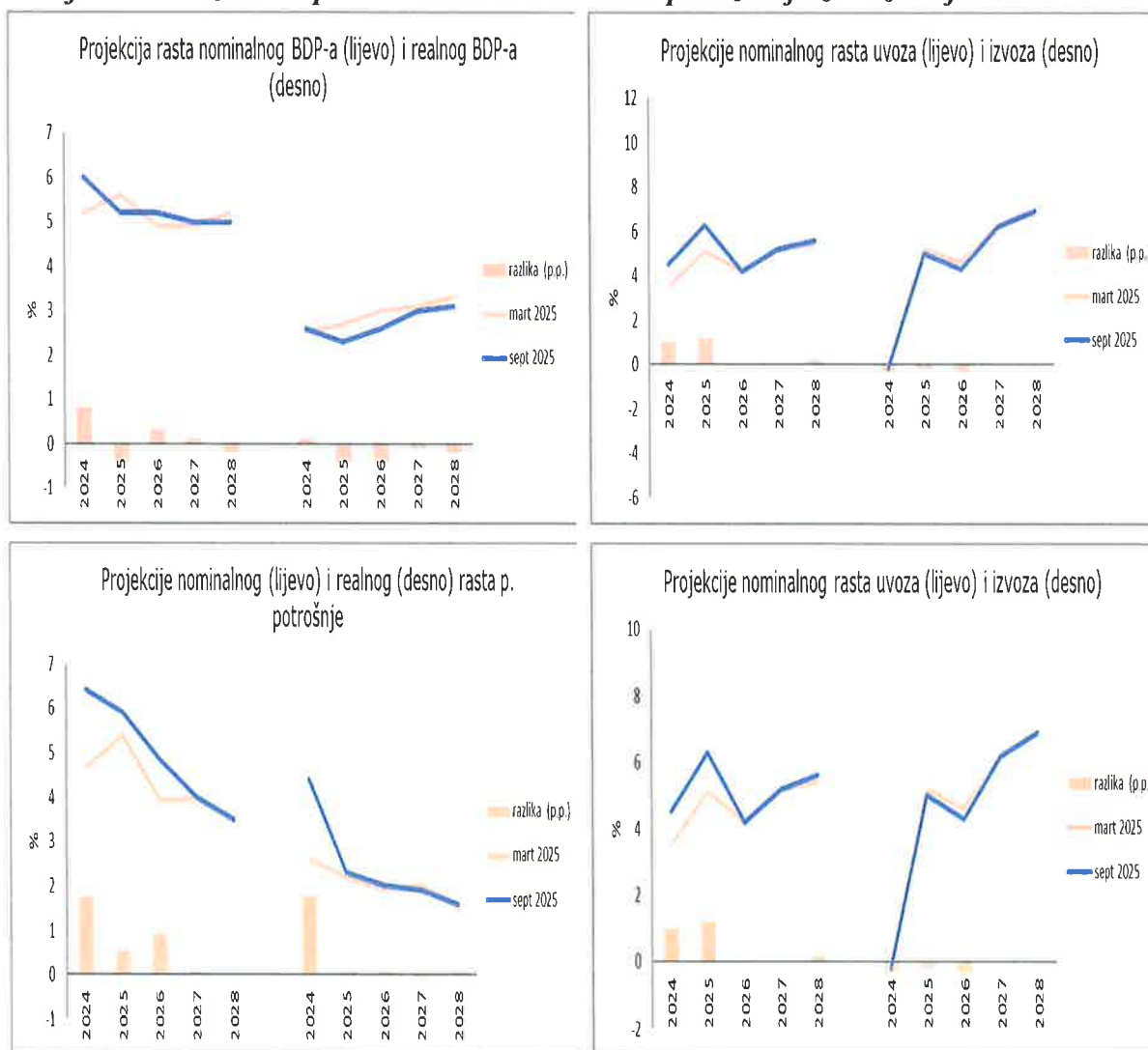
kućanstava, podataka o ulaganjima u bruto investicije u stalna sredstva i u podacima Centralne banke BiH.³⁴

Službena stopa rasta BDP-a za 2024. godinu viša je za 0,8 p.p. u odnosu na DEP-ove projekcije iz ožujka. Promatrano po kategorijama, stopa nominalnog rasta uvoza viša je za 1 p.p., izvoza niža za 0,3 p.p, a nominalne privatne potrošnje za visokih 1,75 p.p.

Projekcije za 2025. godinu

Projektirana nominalna stopa rasta BDP-a u DEP-ovim projekcijama iz rujna 2025. smanjena je za 0,4 p.p. u odnosu na njihove projekcije iz ožujka iste godine (Grafikon 1). Projekcija nominalnog rasta uvoza povećana je za 1,2 p.p., a izvoza smanjena za 0,2 p.p. Projektirani nominalni rast privatne potrošnje povećan je za 0,5 p.p. Projektirana stopa inflacije povećana je za 0,9 p.p., dok projekcija BDP deflatora nije mijenjana.

Grafikon 1. Razlika stopa rasta makroekonomskih pokazatelja za razdoblje 2024.-2028.

Izvor: Izračun i prikaz OMA na osnovu projekcija DEP-a iz rujna 2025. i ožujka 2025. godine

³⁴ BHAS navodi da “revizija krajnje potrošnje kućanstava i podataka o ulaganjima u bruto investicije u stalna sredstva uključuje značajna metodološka poboljšanja: prelazak na novu Klasifikaciju individualne potrošnje prema namjeni (COICOP 2018) kao i reviziju robnih tokova, što je utjecalo i na razine i na promjene podataka za krajnju potrošnju kućanstava i podataka u ulaganja u bruto investicije u stalna sredstva (strojevi i oprema)”.

Projekcije za 2026. godinu

Projektirana nominalna stopa rasta BDP-a u posljednjim DEP-ovim projekcijama za 2026. godinu iznosi 5,2%, što je za 0,3 p.p. iznad odgovarajuće projekcije izrađene u ožujku 2025. Suprotno tome, projektirana realna stopa rasta BDP-a za 2026. godinu je smanjena za 0,4 p.p., sa 3% u ožujku, na 2,6% u rujnu 2025, a korekcija naniže je rezultat korigiranja naviše projekcije BDP deflatora. Projekcija nominalnog rasta privatne potrošnje za 2026. godinu je povećana za 0,9 p.p., izvoza smanjena za 0,3 p.p. dok projekcija nominalnog rasta uvoza nije korigirana (Grafikon 1).

Projekcije za 2027. i 2028. godinu

Projekcije stopa rasta BDP-a za 2027. i 2028. godinu nisu značajnije korigirane u DEP-ovim projekcijama iz rujna 2025. u odnosu na prethodne projekcije (Grafikon 1). Stope nominalnog rasta BDP korigirane su za 0,1 i -0,2 p.p. za 2027. i 2028. godinu, respektivno. Projekcije rasta rashodovnih kategorija BDP također nisu značajnije mijenjane.

2. Tekuće politike u oblasti neizravnog oporezivanja

Obveze i sustav plaćanja PDV-a reguliraju se Zakonom o porezu na dodatnu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 9/05, 35/05, 100/08 i 33/17). Politika trošarina regulirana je Zakonom o trošarinama u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09, 49/14, 60/14, 91/17 i 50/22)³⁵. Politika trošarina na duhan u 2025. godini utvrđena je Zakonom o trošarinama i Odlukom³⁶ Upravnog odbora UNO. Budući da je zakonski plafon ukupne trošarine na cigarete od 176 KM/1000 cigareta dostignut za sve cjenovne kategorije cigareta u 2019. godini, okončana je harmonizacija sa standardima EU u sferi oporezivanja cigareta, dok se na oporezivanje rezanog duhana primjenjuje politika prema izmjenama Zakona iz 2014. godine.³⁷ Zakonom³⁸ o carinskoj politici u Bosni i Hercegovini uređuju se osnovni elementi carinske politike, te opća pravila i postupci koji se primjenjuju na robu koja se unosi i iznosi iz carinskog područja Bosne i Hercegovine.

3. Trendovi naplate neizravnih poreza (2006.-2024.)

U 2006. godini je prikupljeno 4,12 mlrd. KM neto prihoda od neizravnih poreza na JR UNO. U skoro svim godinama od uvođenja PDV-a zabilježen je rast prikupljenih prihoda na JR UNO. Izuzeci su bile: „krizna“ 2009. godina kada je ostvaren pad prihoda od 9,9%, stagnacija i blaži pad prihoda u 2012. i 2013. godini, te pad u 2020. godini od 9,3% kao posljedica efekata virusa korona. U svim ostalim godinama zabilježen je rast ovih prihoda, a najveći je ostvaren u 2021. godini, i to po stopi od 16,7%. U 2024. godini je ostvaren godišnji rast prihoda od neizravnih poreza od 12% i rekordna nominalna naplata od uvođenja PDV-a u iznosu od 9,45 mlrd. KM (Grafikon 2). Konačno, rast naplate u 2024. godini u odnosu na 2006. godinu iznosio je visokih 129,2%.

³⁵ Napominjemo da su se izmjene Zakona o trošarinama („Službeni glasnik BiH“ br. 50/22) počele primjenjivati od momenta stupanja na snagu podzakonskih akata koje je usvojio Upravni odbor UNO.

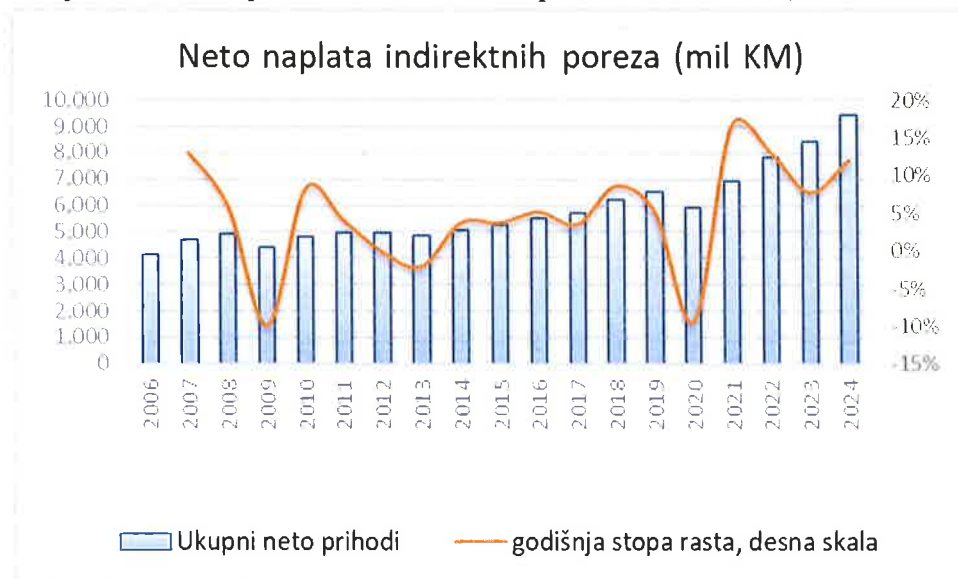
³⁶ Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne trošarine na cigarete i iznos trošarine na duhan za pušenje za 2025. godinu („Službeni glasnik BiH“ br. 84/24).

³⁷ Nova politika je u primjeni od 1. 8. 2014. (Izmjene Zakona o trošarinama u BiH „Službeni glasnik BiH“ br. 49/14).

³⁸ Novi Zakon o carinskoj politici ("Službeni glasnik BiH", br. 58/15) primjenjuje se od 1. 8. 2022. godine ("Službeni glasnik BiH" br. 23/22), a do tog datuma se primjenjivao stari Zakon o carinskoj politici, sa izuzetkom članka 207. novog Zakona, koji se primjenjuje od 25. 4. 2018. g.

U Grafikonu 3. je udio neizravnih poreza u BDP-u BiH u razdoblju 2006-2024 razložen na komponente, u skladu s metodologijom iz OECD analize³⁹ na proizvod: (1) udjela prihoda od neizravnih poreza u ukupnoj potrošnji i (2) udjela ukupne potrošnje u BDP-u. Na osnovu Grafikona 3. se može zaključiti da je udio neizravnih poreza u BDP-u i u potrošnji bio na približno jednakoj razini sve do 2014.g, do kada se udio potrošnje u BDP-u kretao na razini oko visokih 100%. Od 2015. godine je nastupio trend pada udjela potrošnje u BDP-u (s izuzetkom blagog rasta u 2020., 2022. i 2024. godini), a u 2024. godini on je iznosio 86,3%. S padom udjela potrošnje u BDP-u, od 2015. godine je linija udjela neizravnih poreza u potrošnji iznad linije njihovog udjela u BDP-u.

Grafikon 2. Neto prihodi od neizravnih poreza na JR UNO, 2006.-2024.

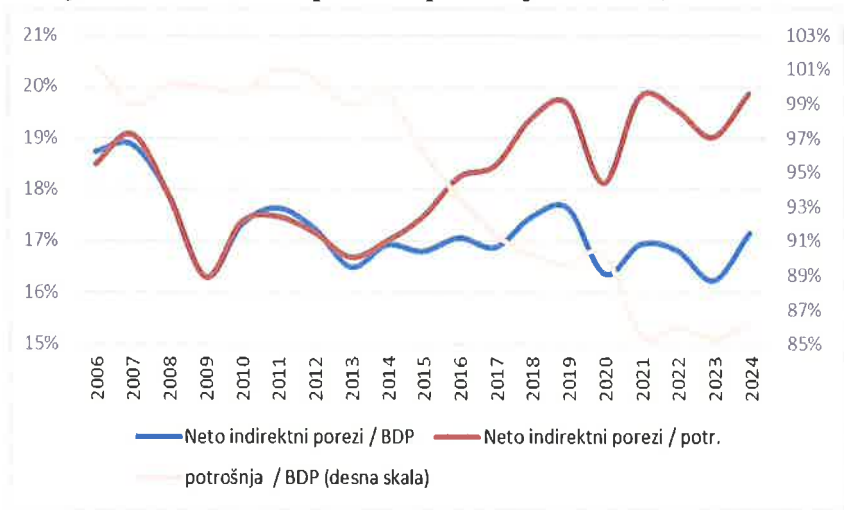

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH, izračun i prikaz OMA

Udio neizravnih poreza s JR UNO u BDP-u je značajno varirao proteklih godina. Od uvođenja PDV-a (2006) se raspon ovog pokazatelja kretao od 16,2% (minimalna vrijednost, 2023. godina) do 18,9% (maksimalna vrijednost, 2007. godina). U 2024. godini je iznosio 17,2%. Dinamika neizravnih poreza u BDP-u ovisila je od brojnih faktora: kretanja poreznih stopa i porezne osnovice, efikasnosti naplate poreza, kretanja potrošnje, ali i drugih kategorija bruto društvenog proizvoda (investicije, uvoz i izvoz), koje osim potrošnje utiču na visinu nazivnika ovog pokazatelja.

³⁹Simon, H. and M. Harding (2020), "What drives consumption tax revenues?: Disentangling policy and macroeconomic drivers", OECD Taxation Working Papers.

Grafikon 3. Neizravni porezi u potrošnji i BDP-u, 2006.-2024.

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje BiH i BHAS (izračun i prikaz OMA)

Udio neizravnih poreza sa JR UNO u ukupnoj potrošnji je također varirao, a od 2014. do 2019. godine imao je neprekidni trend rasta. U 2019. godini je iznosio 19,7%, dok je u pandemijskoj, 2020. godini, snažno opao na 18,1%. Nakon toga su zabilježene oscilacije ovog pokazatelja. U 2021. godini je narastao na 19,8%, u 2022. i 2023. godini je blago opadao, da bi u 2024. zabilježio svoj povijesni maksimum od 19,9%.

Tablica 31. Udio prihoda od neizravnih poreza sa JR UNO u BDP-u i ukupnoj potrošnji (C)

%	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Indirektni porezi / BDP	18,7	18,9	17,9	16,3	17,3	17,6	17,2	16,5	16,9	16,8	17,1	16,9	17,5	17,6	16,4	16,9	16,8	16,2	17,2
Indirektni porezi / C	18,5	19,1	17,9	16,3	17,4	17,5	17,2	16,7	17,0	17,5	18,2	18,5	19,4	19,7	18,1	19,8	19,6	19,0	19,9

Izvor: Kalkulacija Odjela na osnovu podataka UNO i BHAS⁴⁰

Rast udjela neto neizravnih poreza u ukupnoj potrošnji u 2024. godini iznosio je 0,85 p.p. (sa 19% u 2023. na 19,9% u 2024. godini). Najveći doprinos procijenjenom rastu imaju prihodi od PDV-a (+0,5 p.p.), što, s obzirom na nepromijenjene politike oporezivanja može ukazivati na rast efikasnosti naplate prihoda. Slijede prihodi od trošarina i cestarine, gdje zajednički doprinos rastu njihovog udjela u potrošnji iznosi +0,29 p.p.. Od toga, sam rast udjela trošarina na duhan iznosi 0,21 p.p. što ukazuje na efekte baze, odnosno gubitka prihoda od trošarina zbog promjene načina plaćanja trošarina na duhanske preradevine u 2023. godini.

Revidirane projekcije prihoda od neizravnih poreza 2025.-2028. (osnovni scenarij)

1. Tabela prikaz projekcija prihoda (2025-2028)

Tablica 4. Osnovni scenarij revidiranih projekcija prihoda od neizravnih poreza (2025.-2028.), listopad 2025. g.

Vrsta prihoda (neto)	u mil. KM					Projektirana stopa rasta			
	Izvršenje	Projekcija							
	2024	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028

⁴⁰Bruto domaći proizvod za Bosnu i Hercegovinu za 2024. godinu, Rashodni pristup, prvi rezultati; BHAS, rujan 2025.

PDV	6.227,1	6.554,0	6.875,2	7.170,8	7.443,3	5,2%	4,9%	4,3%	3,8%
Trošarine	1.851,7	1.993,4	2.077,7	2.162,3	2.251,0	7,7%	4,2%	4,1%	4,1%
Carine	580,1	618,0	644,0	677,5	715,4	6,5%	4,2%	5,2%	5,6%
Cestarina	732,3	759,7	779,5	802,9	827,7	3,7%	2,6%	3,0%	3,1%
Ostalo *)	57,4	52,2	52,2	52,2	52,2	-9,2%	0,0%	0,0%	0,0%
UKUPNO	9.448,6	9.977,3	10.428,5	10.865,6	11.289,6	5,6%	4,5%	4,2%	3,9%
Namjenska cestarina **)	-457,4	-474,8	-487,2	-501,8	-517,3	3,8%	2,6%	3,0%	3,1%
Sredstva za raspodjelu RASPODJELU	8.991,2	9.502,4	9.941,3	10.363,8	10.772,3	5,7%	4,6%	4,2%	3,9%

Napomene:

Kako bi se osigurala usporedivost projektiranih i naplaćenih prihoda od neizravnih poreza, projekcije prihoda od neizravnih poreza prikazane su na gotovinskoj osnovi u skladu sa izvješćima UNO o naplati po vrstama prihoda.

*) Kategorija „Ostalo“ uključuje ostale prihode koji se prikupljaju na JR UNO (prihodi od terminala, zakupnina i sl.), te neusklađene prihode (prihodi koji ostanu neusklađeni nakon konačnog usklađivanja naplate prihoda sa prijavama i deklaracijama u IT sustavu UNO), netirane s ostalim povratima koji nisu direktno vezani za vrste prihoda.

***) Namjenska cestarina je do 1.2.2018. iznosila 0,10 KM/litar derivata nafte, namijenjena u cijelosti za izgradnju autocesta, a od 1.2.2018. 0,25 KM/litar derivata nafte, za izgradnju autocesta (0,20 KM/litri) i izgradnju i rekonstrukciju ostalih cesta (0,05 KM/litri).

Tablica 5. Osnovni scenarij projekcija prihoda od neizravnih poreza u % BDP-a, listopad 2025.

g.

Vrsta prihoda (neto)	u % BDP-a				
	Izvršenje	Projekcija			
	2024	2025	2026	2027	2028
PDV	11,3%	11,3%	11,3%	11,2%	11,1%
Trošarine	3,4%	3,4%	3,4%	3,4%	3,3%
Carine	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%
Cestarina	1,3%	1,3%	1,3%	1,3%	1,2%
Ostalo	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
UKUPNO	17,2%	17,2%	17,1%	17,0%	16,8%
Namjenska cestarina	-0,8%	-0,8%	-0,8%	-0,8%	-0,8%
SREDSTVA ZA RASPODJELU	16,3%	16,4%	16,3%	16,2%	16,0%

Izvor podataka za BDP: BHAS, rujan 2025. i DEP, Makroekonomske projekcije, rujan 2025.

2. OMA, revizija projekcija prihoda od neizravnih poreza

2.1. Projekcije za 2025

U odnosu na projekcije Odjeljenja iz travnja 2025. godine (u daljem tekstu „prethodne projekcije“) projekcije prihoda od neizravnih poreza iz listopada povećane su za 56,6 mil. KM. Projekcije prihoda od PDV-a nisu značajnije korigirane (+2 mil. KM). Projekcije neto prihoda od trošarina revidirane su za +63,4 mil. KM. Od toga su najviše korigirane trošarine na duhan (+42,8 mil. KM) zbog bolje tekuće naplate nego što se pretpostavilo u travnju. Zbog značajnog usporavanja trenda rasta u odnosu na prvi kvartal 2025., projekcije neto prihoda od carina revidirane su za -31,9 mil. KM u odnosu na prethodne projekcije. Sa druge strane, zbog povoljnijih posljednjih trendova naplate, projekcije prihoda od cestarina revidirane su naviše za +20,3 mil. KM. Ostali prihodi korigirani su za +2,8 mil. KM.

2.2. Projekcije za 2026.-2028.

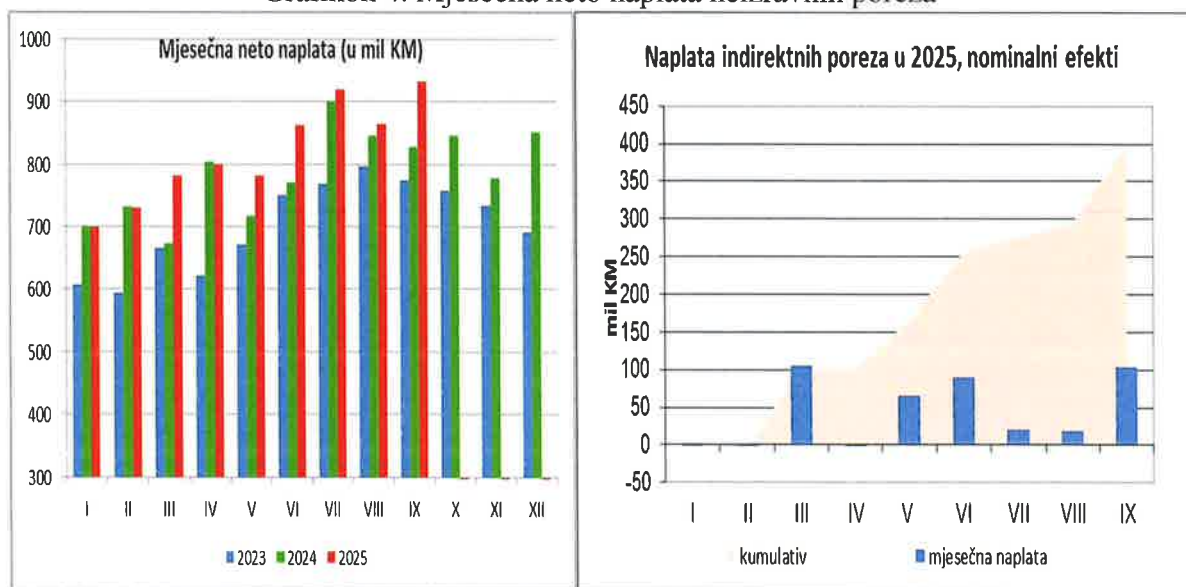
U odnosu na prethodne projekcije, projekcije prihoda od neizravnih poreza za 2026., 2027. i 2028. godinu revidirane su za +87,1 mil. KM, +45,7 mil. KM i +8,7 mil. KM, respektivno. Revizija projekcija je kumulativni rezultat promjene statističke osnovice (projekcije za 2025. godinu) i revizije projekcija makroekonomskih pokazatelja (Grafikon 1).

3. Projekcija ukupnih prihoda od neizravnih poreza

3.1. Projekcije za 2025

Prema preliminarnom izvješću o gotovinskom toku na JR UNO u rujnu 2025. je naplaćeno 1,12 mlrd. KM bruto prihoda ili 130,4 mil. KM više nego u rujnu 2024. Isplate povrata su bile veće za 25,8 mil. KM, tako da su neto efekti u lipnju iznosili 104,6 mil. KM, što predstavlja rast od 12,6%.

Grafikon 4. Mjesečna neto naplata neizravnih poreza

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

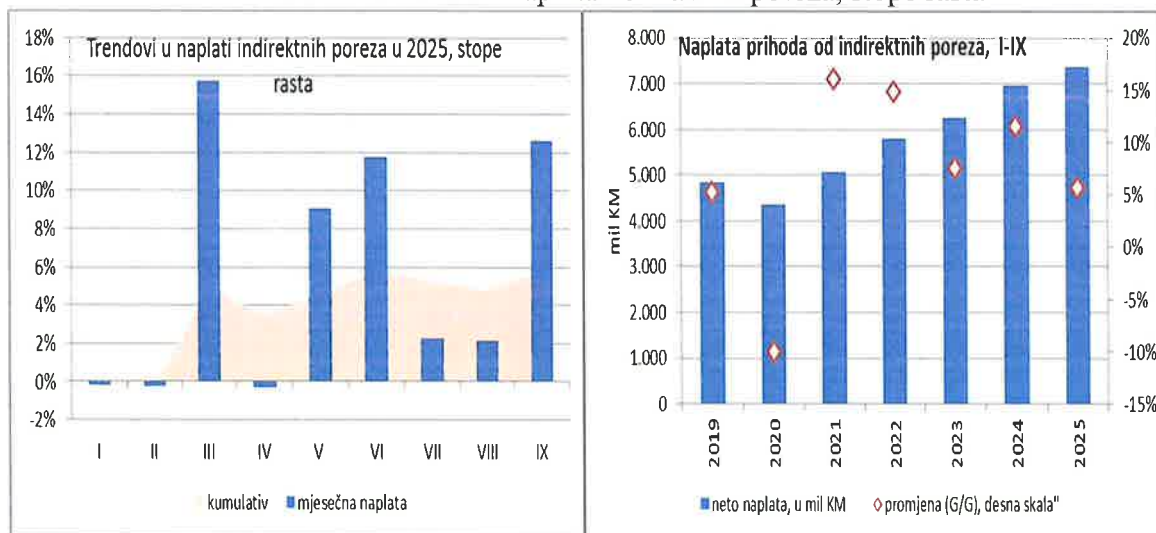
Pregled mjesečne neto naplate neizravnih poreza ukazuje na zaključak da je u siječnju, veljači i travnju naplata bila manja nego u istim mjesecima 2024. godine, dok je u ostalih šest mjeseci bila iznad naplate u istim mjesecima 2024. godine (Grafikon 4, lijevo).

I pored rasta bruto naplate neizravnih poreza, uslijed visokog rasta isplata povrata, u prva dva mjeseca 2025. neto efekti naplate su bili negativni (Grafikon 4, desno). Tek su rastom neto naplate u ožujku ostvareni značajni pozitivni kumulativni efekti. Nakon stagnacije u travnju naglo povećanje suficita ostvareno je u svibnju i lipnju, tako da je na razini šest mjeseci ostvaren neto rast od 256,3 mil. KM, što predstavlja rast prihoda od neizravnih poreza od 5,8%. Međutim, u srpnju i kolovozu su ostvareni skromni neto efekti zbog visoke osnovice za usporedbu u tim mjesecima u 2024., koji ujedno predstavljaju mjeseci u kojima je ostvarena maksimalna naplata u toj godini. Oscilatorni trendovi u naplati neizravnih poreza nastavljani su i u rujnu kada su ponovo ostvareni visoki neto efekti, što je kumulativne neto efekte povećalo na 399,7 mil. KM.

Na zaključak o snažnim oscilacijama naplate u prvom polugodištu ukazuje i činjenica da je od ukupnih neto efekata rasta prihoda od neizravnih poreza za devet mjeseci 2025. čak 92% ostvareno u samo četiri mjeseca – ožujku 27%, rujnu 26%, lipnju 23% i svibnju 16% (Grafikon 4, desno).

Iz pregleda trendova neto naplate neizravnih poreza za devet mjeseci 2025. implicira da je start i proljeće 2025. godine obilježila lošija naplata prihoda od neizravnih poreza. U ostalim mjesecima su ostvarene pozitivne stope rasta, pri čemu su se u četiri mjeseca stope kretale u rasponu 9%-16% (Grafikon 5, lijevo).

Grafikon 5. Neto naplata neizravnih poreza, stope rasta

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

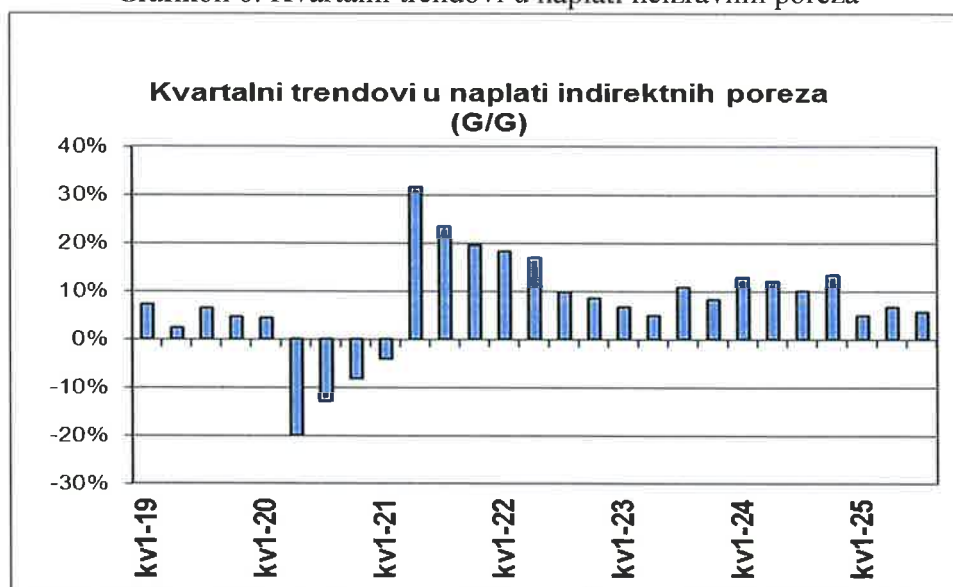
Iz pregleda stopa rasta na razini devet mjeseci (Grafikon 5, desno) može se zaključiti da se stopa rasta, nakon turbulentnog razdoblja 2020 - 2024, koji obuhvata vrijeme pandemije, početak rata u Ukrajini, energetska krizu, početak rata na Bliskom Istoku i izmjenu trošarinske politike⁴¹, konačno stabilizirala. Nakon ekstremno niskih (2020) i ekstremno visokih stopa rasta (2021, 2022, 2024) očigledno je da nastupa vrijeme “normalizacije” stopa rasta naplate prihoda od neizravnih poreza.

Pregled kvartalnih stopa rasta prihoda od neizravnih poreza pokazuje da pozitivni kvartalni rast u kontinuitetu traje od 2021., kada je nastupio oporavak nakon pada prihoda prouzrokovanog

⁴¹ Izmjena režima plaćanja trošarina na duhanske prerađevine

pandemijom koronavirusa (Grafikon 6). Rat u Ukrajini i energetska kriza su doveli do smanjenja stopa rasta. Iako su se cijene na svjetskom tržištu energenata i ostalih robnih burzi vremenom stabilizirale u 2023. je izgubljen značajan iznos prihoda od trošarina na duhanske preradevine nakon prelaska na novi režim plaćanja u prvim mjesecima 2023. Učinak niže baze iz prvog polugodišta 2023. imao je za posljedicu više kvartalne stope rasta u 2024., a pogotovo u četvrtom kvartalu te godine kada je ostvaren rast od 13,4%. Neočekivano visoki rast naplate u prosincu 2024. dijelom je posljedica prelijevanja prihoda na kraju jedne i početku nove fiskalne godine, kao posljedica poslovnih odluka obveznika. Imajući sve to u vidu ne iznenađuje niži rast bruto naplate početkom 2025. S druge strane, oporavak uvoza i izvoza u četvrtom kvartalu 2025. puni učinak na isplate povrata su imali početkom 2025. U takvim okolnostima ostvarena je stopa rasta u prvom kvartalu 2025. od 5%, što je skromno u odnosu na 2024. godinu, a ujedno je to i najniža kvartalna stopa rasta od 2021. godine. Ipak, snažan rast naplate neizravnih poreza u svibnju, lipnju i rujnu 2025. rezultirao je višim stopama rasta u drugom i trećem kvartalu 2025. od 6,6% i 5,6%, respektivno (Grafikon 6). No, činjenica da su kvartalne stope rasta u 2025. prepolovljene u odnosu na prethodne godine ukazuje na vraćanje naplate neizravnih poreza u „normalne“ okvire rasta.

Grafikon 6. Kvartalni trendovi u naplati neizravnih poreza

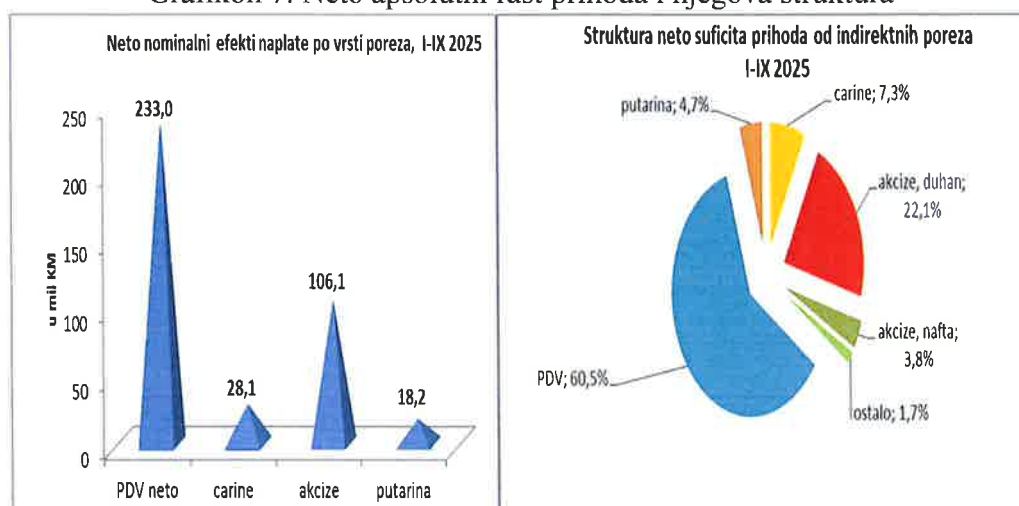

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Analiza strukture neto suficita ostvarenog u razdoblju siječanj – rujanj 2025. ukazuje na zaključak da je glavni faktor rasta prihoda od neizravnih poreza bio PDV. U razdoblju siječanj – rujanj 2025. je naplaćeno 233 mil. KM više prihoda od PDV-a nego u istom razdoblju 2024., trošarina više za 106,1 mil. KM (Grafikon 7, lijevo).

U strukturi prihoda od neizravnih poreza neto PDV najčešće ima udio od 2/3 prihoda. Međutim, zbog snažnog rasta naplate trošarina na duhanske preradevine tijekom 2025. značajno je smanjen udio PDV-a u strukturi neto suficita prihoda od neizravnih poreza na 60,6%, dok je, na drugoj strani, udio trošarina na duhanske preradevine povećan na čak 22,1% (Grafikon 7, desno).

Grafikon 7. Neto apsolutni rast prihoda i njegova struktura

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Prema projekcijama DEP-a, očekuje se nominalni rast BDP-a od 5,2% u 2025. godini, te rast privatne potrošnje od 5,9%. Projektirana stopa inflacije iznosi 3,9%⁴². Uzimajući u obzir sve navedeno, **očekuje se da će naplata prihoda od neizravnih poreza u 2025. godini iznositi 9.977,3 mil. KM. Projektirana stopa rasta prihoda od neizravnih poreza za 2025. godinu iznosi 5,6%.**

3.2. Projekcija za razdoblje 2026. – 2028.

Za razdoblje 2026-2028 DEP je projektirala približno jednake stope rasta BDP-a kao za 2025. godinu, na razini oko 5%. Sa druge strane, projektirane su dosta niže nominalne stope rasta potrošnje. Projektirana nominalna stopa rasta privatne potrošnje za 2026. godinu je niža za 1,1 p.p. u odnosu na projektiranu stopu za 2025. godinu. U odnosu na projekcije za 2025. godinu, projektirane nominalne stope rasta privatne potrošnje za 2027. i 2028. godinu niže su za 1,9 p.p. i 2,4 p.p., respektivno.

Okvir 1: Projekcije prihoda od neizravnih poreza

	2024	2025	2026	2027	2028
Projekcije, KM	9.448,6	9.977,3	10.428,5	10.865,6	11.289,6
Projekcije, % rasta		5,6%	4,5%	4,2%	3,9%
Projekcije, % BDP	17,2%	17,2%	17,1%	17,0%	16,8%

Projektirane stope rasta neto prihoda od neizravnih poreza za 2026., 2027. i 2028. godinu iznose 4,5%, 4,2% i 3,9%, respektivno. Projekcija prihoda u navedenom razdoblju zasnovana je na projektiranim relevantnim makroekonomskim pokazateljima, povijesnoj sezonskoj shemi naplate i projekcijama pojedinih kategorija prihoda za 2025. godinu.

⁴² Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena, DEP, rujan 2025.

Analitika projekcija prihoda od neizravnih poreza po vrstama

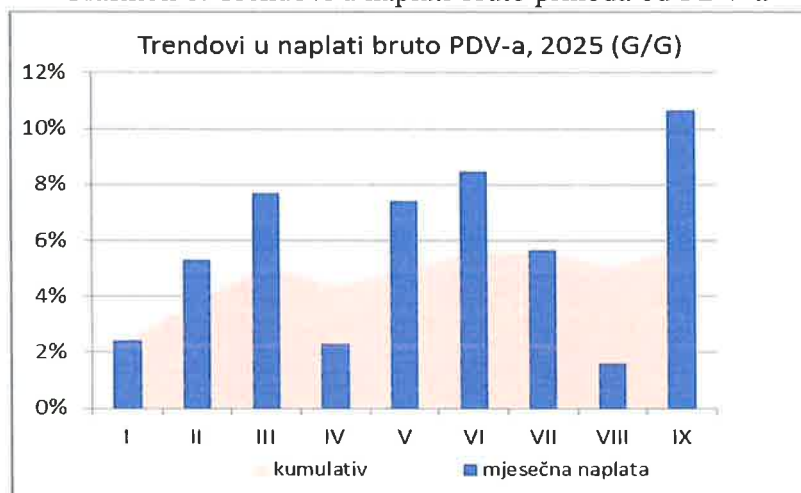
1. PDV

1.1. Projekcije prihoda od PDV-a za 2025.

Bruto naplata

I pored snažnih mjesečnih oscilacija primjetan je rastući trend u naplati bruto PDV-a u razdoblju siječanj – rujna 2025. Nakon visokog rasta bruto naplate PDV-a u prosincu 2024., u siječnju 2025. ostvarena je skromnija stopa rasta, da bi u naredna dva mjeseca došlo do značajnog oporavka (Grafikon 8). Međutim, već u travnju je ponovno zabilježen nizak rast, a potom, oporavak u naredna tri mjeseca. U srpnju je stopa rasta bila na razini polugodišnjeg rasta, a u kolovozu je bio zabilježen skroman rast. Međutim, već u rujnu je ostvarena visoka stopa rasta od 10,7%, što predstavlja maksimalni mjesečni rast u 2025. godini. Snažne oscilacije u posljednja dva mjeseca nisu bitnije utjecale na kumulativni rast bruto PDV-a, tako da je za devet mjeseci zabilježena stopa rasta od 5,7% (Grafikon 8, „kumulativ“).

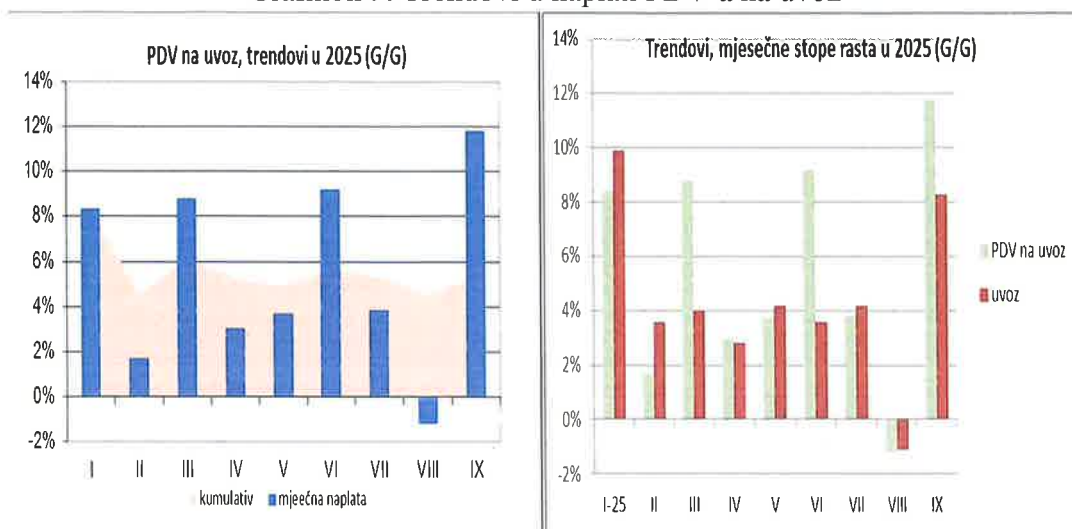
Grafikon 8. Trendovi u naplati bruto prihoda od PDV-a

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Iz kretanja kumulativne stope rasta može se zaključiti da je rast bruto PDV-a stabilan, i pored mjesečnih oscilacija, a kumulativna stopa rasta se kretala u uskom intervalu oko 5%. Stabilnost stope rasta bruto PDV-a u najvećoj mjeri ovisi o trendovima u naplati PDV-a na uvoz, koji ima dominantan udio u strukturi bruto PDV-a. Primjetan je snažni oscilatoran trend u naplati PDV-a na uvoz, s rasponom mjesečnih stopa od -1,2% u kolovozu, do 11,8% u rujnu (Grafikon 9, lijevo). Primjećuje se i pravilnost obrasca naplate PDV-a na uvoz koji podrazumijeva intervale od 2-3 mjeseca, s visokom stopom rasta u jednom mjesecu, te skromnim stopama rasta u ostalim mjesecima u intervalu. Snažne oscilacije u posljednja dva mjeseca nisu promijenile kumulativne trendove, tako da je za devet mjeseci ostvaren rast PDV-a na uvoz od 5,4%, koliko je bilo i na razini polugodišta (Grafikon 9, lijevo, „kumulativ“).

Grafikon 9. Trendovi u naplati PDV-a na uvoz

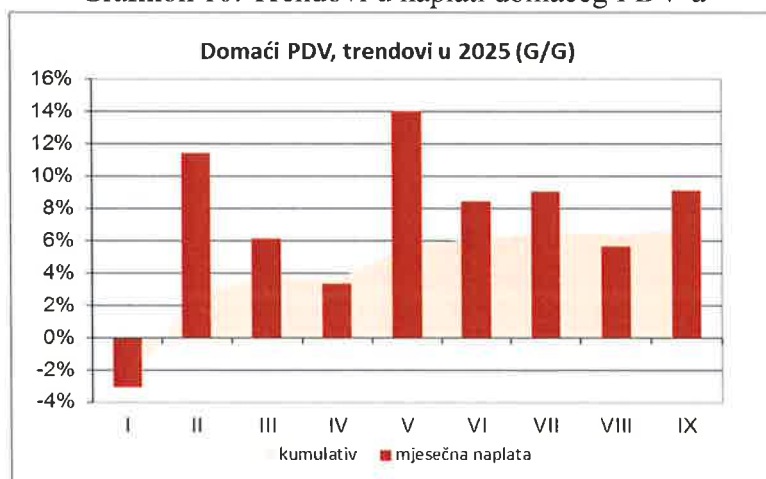
Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, Agencija za statistiku BiH, izračun i prikaz OMA

Imajući u vidu povezanost trendova uvoza i trendova kod PDV-a na uvoz, primjećuju se usklađena kretanja mjesečnih stopa rasta osim u ožujku, lipnju i rujnu, kada je stopa rasta PDV-a na uvoz značajno premašivala rast uvoza (Grafikon 9, desno). Ujedno se radi o mjesecima u kojima su ostvarene vrlo visoke stope rasta PDV-a na uvoz.

Za razliku od trendova u naplati PDV-a na uvoz, naplatu domaćeg PDV-a od ožujka 2025. odlikuje pozitivan trend rasta, sa blažim mjesečnim oscilacijama. I pored lošeg starta u siječnju 2025., kada je, prvi put nakon skoro tri godine, zabilježen pad naplate domaćeg PDV-a od -3,1%, visoke stope rasta od svibnja, kada je ostvaren maksimum od visokih 14%, do rujna⁴³ značajno su doprinijele stabilizaciji kumulativne stope rasta u uskom rasponu. Ni lošija naplata u kolovozu nije značajnije umanjila kumulativni rast, koji za devet mjeseci iznosi 6,8% (Grafikon 10, „kumulativ“).

S obzirom da je za devet mjeseci evidentirano 37,1 mil. KM neusklađenih prihoda može se očekivati i viša stopa rasta domaćeg PDV-a, imajući u vidu da se veći dio neusklađenih prihoda redovito odnosi na uplate PDV-a.

Grafikon 10. Trendovi u naplati domaćeg PDV-a

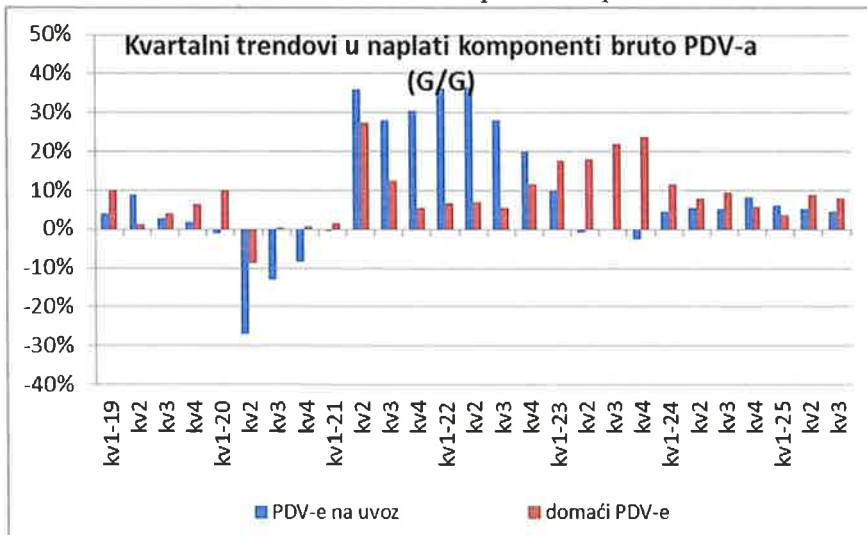

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

⁴³ Najveći iznos domaćeg PDV-a u tijeku 2025. je naplaćen u rujnu, a odnosi se na promet u kolovozu. Izvanredna okolnost koja je mogla doprinijeti snažnom rastu naplate domaćeg PDV-a u rujnu jeste isplata značajnog iznosa pomoći umirovljenicima u Federaciji BiH u kolovozu.

Kvartalne usporedbe naplate PDV-a na uvoz ukazuju na opadajući trend rasta. Nakon visoke stope rasta u prvom kvartalu 2025. od 6,1%, u drugom je zabilježen rast od 5,2%. Ni snažni rast naplate u rujnu nije mogao nadoknaditi skromniju naplatu PDV-a na uvoz u srpnju i kolovozu, te je u trećem kvartalu zabilježena stopa rasta od 4,8% (Grafikon 11, „PDV na uvoz”). S druge strane, kvartalne analize naplate domaćeg PDV-a ukazuju na rastući trend. Lošiji start u prvom kvartalu 2025. donio je rast domaćeg PDV-a od skromnih 3,7%, ali je snažni rast naplate domaćeg PDV-a od svibnja rezultirao visokim stopama rasta u drugom i trećem kvartalu od 8,8% i 7,9%, respektivno. Nakon konačnog usklađivanja prihoda može se očekivati i viša stopa rasta domaćeg PDV-a u trećem kvartalu 2025.

Grafikon 11. Kvartalni trendovi u naplati komponenti bruto PDV-a

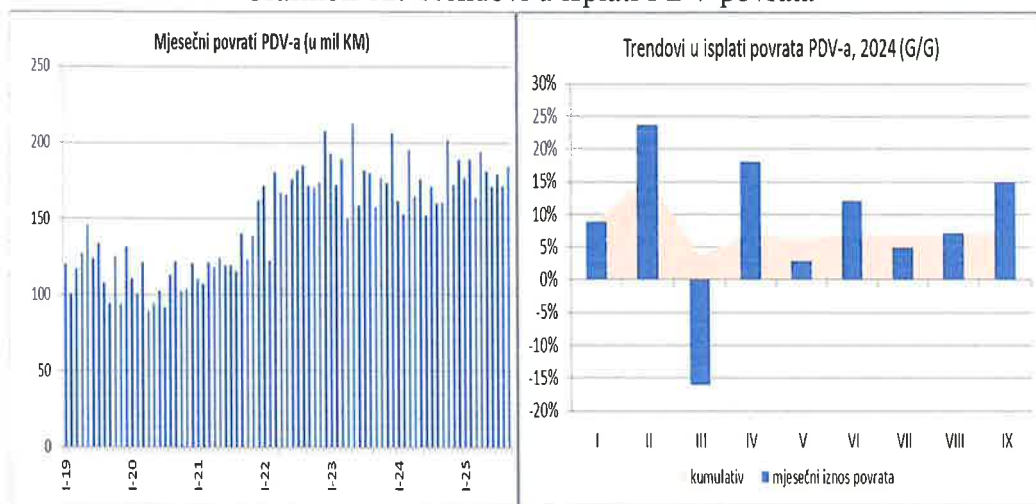

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Povrati PDV-a

U cjelini, kada se promatraju isplate povrata u apsolutnom iznosu u odnosu na godine prije pandemije i rata u Ukrajini, može se zaključiti da je u prvim mjesecima 2025. nastavljen trend jako visokih isplata iz drugog polugodišta 2024. godine (Grafikon 12, lijevo). U pogledu stopa rasta trendovi su oscilatorni, a raspon oscilacija stopa rasta je velik i kreće se od -16,1% u ožujku do +23,7% u veljači (Grafikon 12, desno). I pored snažnih mjesečnih oscilacija, kumulativni rast isplata povrata je stabilan, od travnja na razini 6-7% rasta (Grafikon 12, lijevo, „kumulativ”).

Grafikon 12. Trendovi u isplati PDV povrata

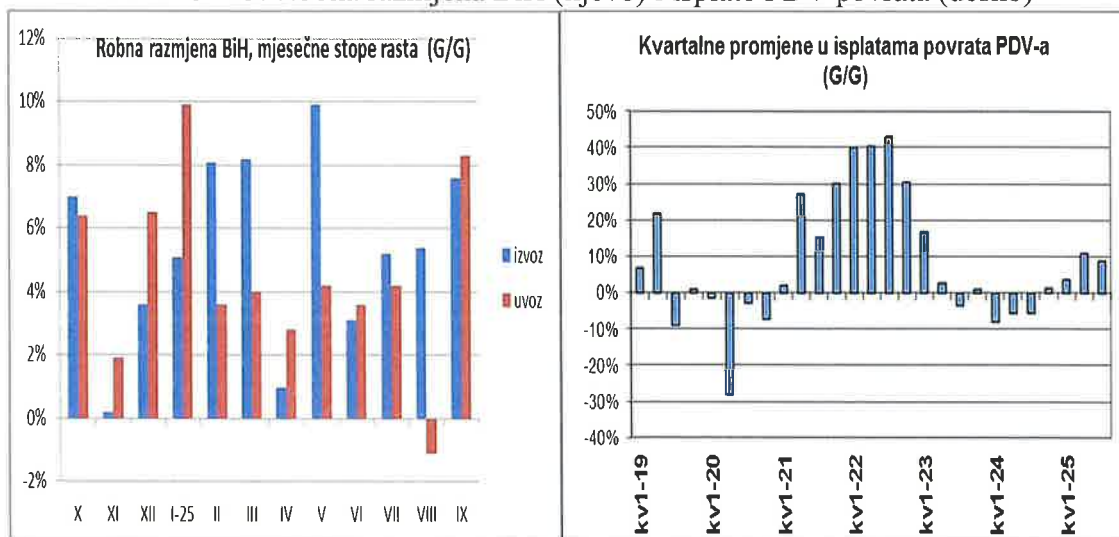
Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

I pored rasta isplata povrata u apsolutnom iznosu njihov udio u bruto PDV-u je u padu, sa maksimalnih 27% u veljači na 25% u rujnu 2025. No, i pored takvog trenda, to je za 0,5 p.p. više od udjela povrata u bruto naplati u istom razdoblju 2024.

Iz analize strukture povrata prema korisnicima može se zaključiti da je, kada se radi o stopama rasta, glavni razlog povećanim isplatama povrata PDV-a isplata obveznicima. Tako je u razdoblju siječanj – rujna 2025. ostvaren rast isplata PDV-a obveznicima od 7,5%, a međunarodnim projektima od 3,5%. U apsolutnom iznosu, u navedenom razdoblju, u usporedbi sa istim razdobljem 2024., vraćeno je obveznicima povrata više za 107,2 mil. KM, a međunarodnim projektima više za 2,3 mil. KM.

Smanjenje isplata povrata u ožujku se može povezati s visokom osnovicom iz svibnja 2024. godine, dok su povećane isplate povrata u ostalim mjesecima 2025. posljedica oporavka izvoza i uvoza u posljednjem kvartalu 2024. godine i tijekom 2025. (Grafikon 13, lijevo).

Grafikon 13. Robna razmjena BiH (lijevo) i isplate PDV povrata (desno)

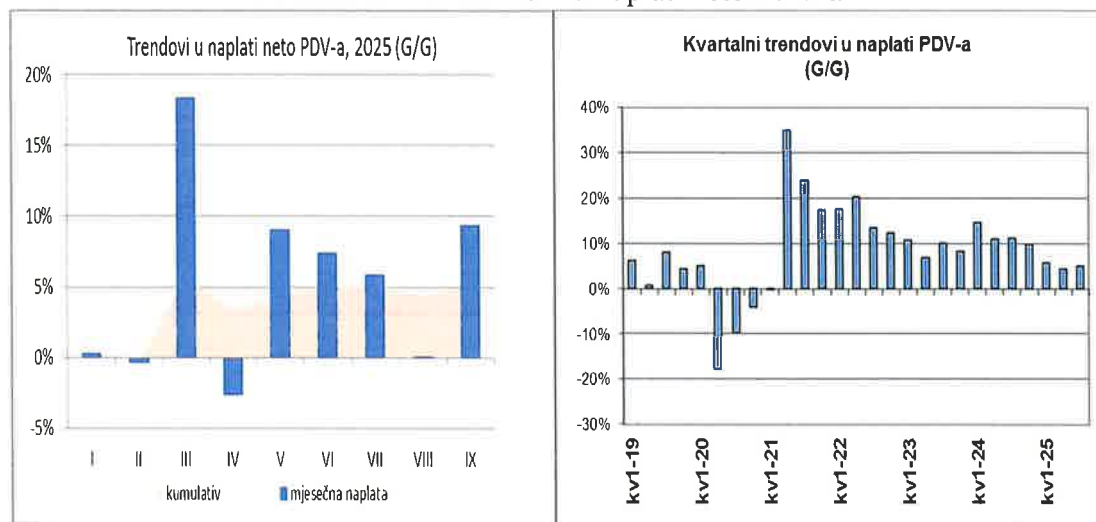
Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje (rujan 2025.), Agencija za statistiku BiH, izračun i prikaz OMA

Kvartalne usporedbe pokazuju utjecaj oporavka vanjskotrgovinske razmjene BiH na isplate povrata. Nakon prva tri kvartala 2024., kada je zabilježen značajan pad isplata povrata, čak i do -8%, u četvrtom kvartalu 2024. je ostvaren skroman rast povrata PDV-a od 1,2%. U 2025. je nastavljen trend rasta isplata povrata PDV-a, te je u prvom kvartalu 2025. zabilježen rast od 3,8%, a u drugom i trećem od 10,7% i 8,9%, respektivno (Grafikon 13, desno). Snažan rast isplata povrata u drugom kvartalu je posljedica visokih stopa rasta izvoza u ožujku i svibnju 2025. (Grafikon 13, lijevo). Prilikom analize efekata uvoza i izvoza na povrate PDV-a treba imati odloženi utjecaj uvoza i izvoza na povrate zbog zakonskih rokova⁴⁴ za isplate povrata. Tako će se efekti visokih stopa rasta uvoza i izvoza u rujnu odraziti na isplate povrata u četvrtom kvartalu 2025.

Neto naplata

Nakon visokih stopa rasta u drugom dijelu 2024. godine, u siječnju i veljači je neto naplata PDV-a bila na razini naplate u istom razdoblju 2024. (Grafikon 11, lijevo). Razlog za lošiji start u 2025. je bio snažan rast povrata PDV-a koji je anulirao efekte skromnog rasta bruto PDV-a. No, već u ožujku je zabilježen snažan rast neto PDV-a od 18,4%, kao posljedica smanjenih isplata povrata, što je kumulativnu stopu rasta iz nultog rasta pomjerilo na +5,6%. U travnju je ostvaren pad neto naplate kao posljedica niskog rasta bruto naplate i povećanih isplata povrata u tom mjesecu. Međutim, u svibnju je ostvarena visoka stopa rasta neto PDV-a od 9,1%, a pozitivan rast je, iako sa silaznim trendom, nastavljen i u naredna dva mjeseca, da bi u kolovozu, kao posljedica loše naplate bruto PDV-a i rasta povrata, bila ostvarena nulta stopa rasta neto naplate PDV-a. Oscilatoran trend je nastavljen u rujnu kada je zabilježen rast neto naplate PDV-a od 9,4%. Kumulativna stopa rasta neto PDV-a se nakon lošeg starta od svibnja kreće u uskom rasponu 4%-5% (Grafikon 14, lijevo, „kumulativ“). Nakon usklađivanja neusklađenih prihoda moguće je očekivati i malo višu stopu rasta na razini devet mjeseci 2025., jer se veći dio neusklađenih prihoda redovito odnosi na uplate PDV-a.

Grafikon 14. Trendovi u naplati neto PDV-a

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Kvartalne usporedbe pokazuju usporavanje rasta neto PDV-a (Grafikon 14, desno). U odnosu na posljednja tri kvartala 2024. stopa rasta neto PDV-a u prvom kvartalu 2025. je prepolovljena i iznosila je 5,6%. U drugom i trećem kvartalu rast je stabiliziran te su ostvarene stope rasta od

⁴⁴ Prema Zakonu o PDV-u rok za isplatu povrata pretežitim izvozniciima je 30 dana od isteka roka za podnošenje prijave PDV-a (10. u mjesecu), odnosno 60 dana za ostale obveznike.

4,5% i 5,1%, respektivno. Analiza trendova u razdoblju 2021-2025 ukazuje na zaključak da se radi o najnižem kvartalnom rastu unazad četiri godine.

Projektirani iznos neto prihoda od PDV-a u 2025. godini iznosi 6.554 mil. KM, što je za 5,2% više od ostvarenja u 2024. godini (Grafikon 15 i Okvir 2). Projekcija je zasnovana na povijesnoj sezonskoj shemi naplate pojedinih kategorija PDV-a (koja ne uključuje godine sa specifičnostima), te kretanjima i projekcijama makroekonomskih pokazatelja.

1.2. Projekcije prihoda od PDV-a za razdoblje 2026-2028

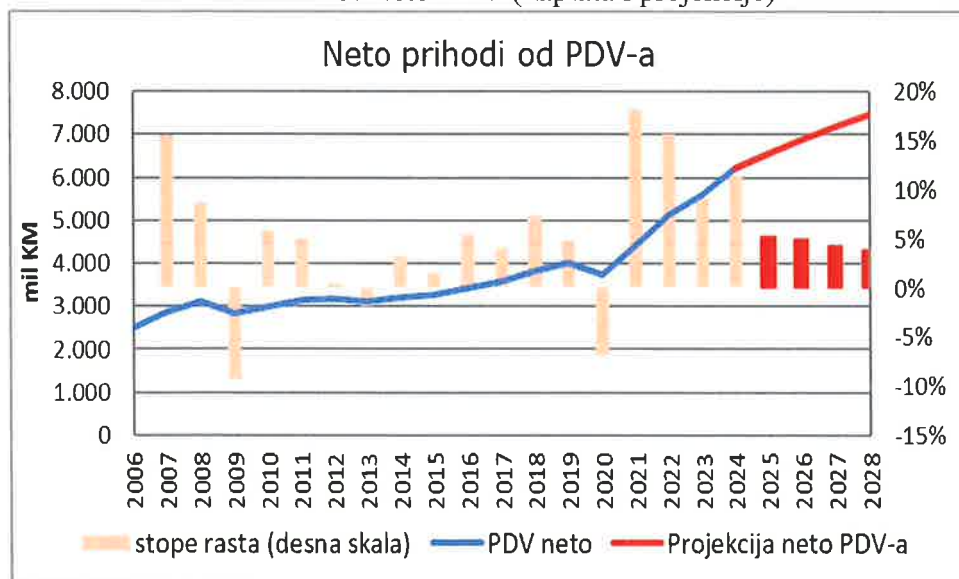
Analiza trendova naplate ukazuje na dugogodišnji rast prihoda od PDV-a. U godini uvođenja PDV-a (2006) naplaćeno je 2.483,8 mil. KM neto prihoda od PDV-a. U svim narednim godinama, izuzev 2009. i 2020. godine⁴⁵, zabilježen je rast ovih prihoda. Visoke stope rasta bile su posebno izražene u godini nakon uvođenja PDV-a (2007), te u godinama koje su uslijedile nakon godine izbijanja pandemije virusa korona (2021 i 2022). Konačno, u 2024. godini je naplaćeno 6.227,1 milijun KM neto prihoda od PDV-a, što predstavlja rast od visokih 3.743,3 mil. KM ili 150,7% u odnosu na 2006. godinu.

Prihodi od PDV-a predstavljaju najveći generator godišnjeg apsolutnog rasta ukupnih prihoda od neizravnih poreza u razdoblju 2025.-2027. U navedenom razdoblju projektirani su u skladu s dugoročnim trendovima naplate, povijesnom sezonskom shemom te projekcijama relevantnih makroekonomskih pokazatelja.

Okvir 2: Projekcije prihoda od PDV-a

	2024	2025	2026	2027	2028
Projekcije, KM	6.227,1	6.554,0	6.875,2	7.170,8	7.443,3
Projekcije, % rasta		5,2%	4,9%	4,3%	3,8%
Projekcije, % BDP	11,3%	11,3%	11,3%	11,2%	11,1%

Grafikon 15. Neto PDV (naplata i projekcije)

Izvor: Podaci UNO i projekcije OMA

⁴⁵ Godine u kojima su bili izraženi efekti globalne financijske krize (2009.) i pojave pandemije virusa korona (2020.)

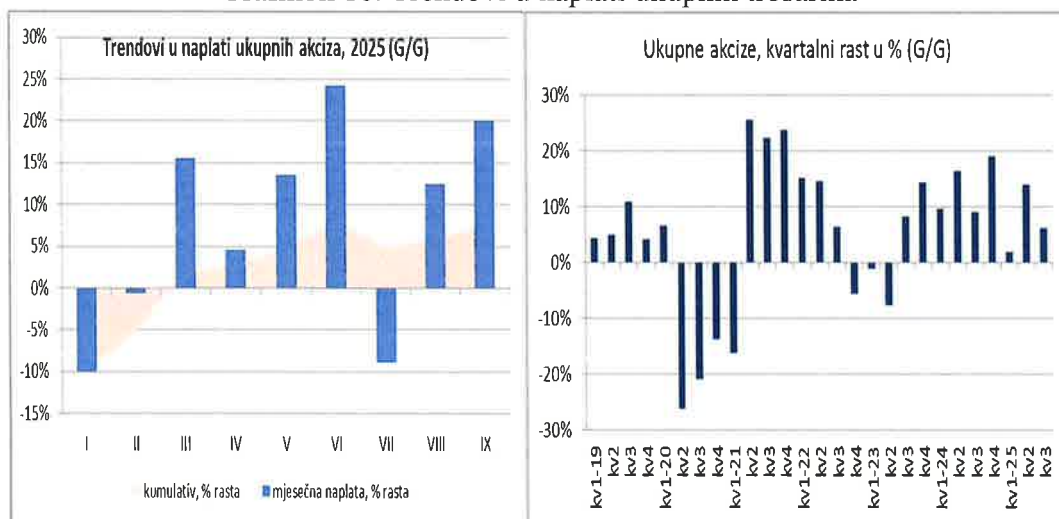
Nakon projektirane stope rasta od 5,2% u 2025. godini, u narednim godinama su na osnovu regresijskog modela planirane niže, stabilne stope rasta prihoda od PDV-a, u skladu s projektiranim stopama rasta potrošnje (Grafikon 15 i Okvir 2).

2. Trošarine

2.1. Ukupne trošarine

Nakon sedam mjeseci pozitivnog rasta u drugoj polovici 2024., kada su ostvarene ekstremno visoke mjesečne stope rasta, u prva dva mjeseca 2025. ostvarene su negativne stope rasta prihoda od trošarina. Od ožujka nastupa trend pozitivnog rasta naplate trošarina, kojeg odlikuju visoke stope rasta sa maksimumom u lipnju od 24,3%. (Grafikon 16, lijevo). Oscilatorna naplata je nastavljena i u srpnju, kada je zabilježen najveći pad od -8,9%, dok su u kolovozu i rujnu ponovno ostvarene visoke stope rasta, 12,5% i 20%, respektivno. Kumulativna stopa rasta je izašla iz negativne zone u ožujku, da bi u lipnju dostigla 8,3% u odnosu na naplatu u prvih šest mjeseci 2024. godine. Međutim, pozitivni trendovi su zaustavljeni u srpnju kada je ostvaren pad prihoda od trošarina od -9,1%, što je prepolovilo kumulativnu stopu rasta. No, nakon oporavka naplate u naredna dva mjeseca kumulativna stopa rasta trošarina je dostigla 7,5% (Grafikon 16, lijevo, „kumulativ“).

Grafikon 16. Trendovi u naplati ukupnih trošarina

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Snažnim rastom prihoda od trošarina u ožujku 2025. anuliran je gubitak iz prva dva mjeseca i ostvaren rast od 1,9% na razini prvog kvartala. Kvartalne usporedbe pokazuju da je u prvom kvartalu 2025. ostvarena najniža stopa rasta unazad šest kvartala (Grafikon 16, desno). Snažni rast naplate prihoda u drugom kvartalu 2025. rezultirao je kvartalnom stopom rasta od 13,9%. Pregled kvartalnih trendova rasta pokazuje da je drugi kvartal 2025. u pogledu naplate prihoda od trošarina prati trendove koji su bili od polovice 2023. do kraja 2024. godine. Međutim, lošija naplata trošarina u srpnju je, i pored visokih stopa rasta u kolovozu i rujnu, rezultirala nižom stopom rasta u trećem kvartalu 2025. od 6,3%.

Projektirani iznos neto prihoda od trošarina u 2025. godini iznosi 1.993,4 mil. KM, što je za 7,7% više od ostvarenja u 2024. godini (Okvir 3). Projekcija je zasnovana na tekućim

trendovima naplate, povijesnoj sezonskoj shemi naplate pojedinih kategorija trošarina (koja ne uključuje godine sa specifičnostima), te kretanjima i projekcijama makroekonomskih pokazatelja.

Okvir 3: Projekcije prihoda od trošarina

	2024	2025	2026	2027	2028
Projekcije, KM	1.851,7	1.993,4	2.077,7	2.162,3	2.251,0
Projekcije, % rasta		7,7%	4,2%	4,1%	4,1%
Projekcije, % BDP	3,4%	3,4%	3,4%	3,4%	3,3%

Na osnovu projekcija za 2025. godinu i projekcija makroekonomskih pokazatelja, za naredne godine projektirane su stabilne stope rasta prihoda od trošarina (4,2% u 2026. godini i po 4,1% u 2027. i 2028. godini). Planiran je i stabilan udio ovih prihoda u BDP-a u narednom srednjoročnom razdoblju na razini 3,3%-3,4% (Okvir 3).

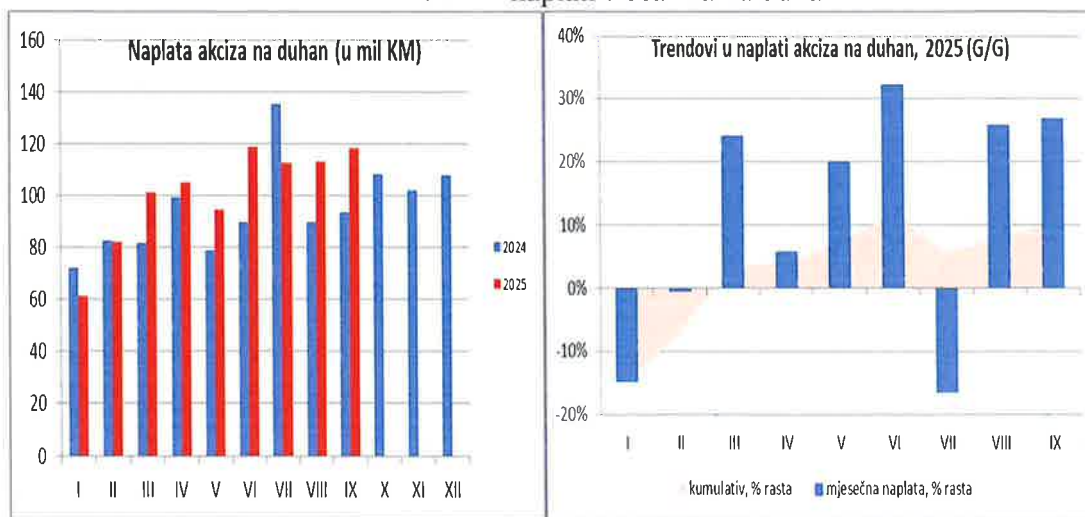
2.2. Trošarine na duhanske preradevine

Projekcije trošarina na duhanske preradevine za 2025. godinu

Analiza strukture prihoda od trošarina pokazuje da ogromna većina apsolutnog rasta (83%), koji je ostvaren u naplati prihoda od trošarina u razdoblju siječnju – rujnu 2025. u odnosu na isto razdoblje 2024., potiče od naplate trošarina na duhanske preradevine.

Naplata prihoda od trošarina na duhanske preradevine u siječnju 2025. godine je bila prepolovljena u odnosu na naplatu u prosincu 2024., a u veljači je bila na razini naplate u veljači 2024. (Grafikon 17, lijevo). Tek se naplata trošarina u ožujku u apsolutnom iznosu približila prosječnom mjesečnom razini naplate trošarina na duhanske preradevine koji je ostvaren u posljednjem kvartalu 2024. Mjesečne oscilacije stope rasta naplaćenih trošarina su velike. U razdoblju siječanj – rujnu 2025. raspon oscilacija iznosi čak 48,8 p.p., od -16,5% (srpanj) do +32,3% (lipanj) - (Grafikon 17, desno). Oscilacije u naplati trošarina na duhanske preradevine su uobičajene, s obzirom da samo dvije duhanske korporacije uplaćuju preko 83% prihoda od trošarina, te, imajući to u vidu, svaka promjena poslovnih politika ili *ad hoc* poslovna odluka prema trenutačnoj procjeni stanja na tržištu menadžmenta ove dvije korporacije se neminovno odražava na ukupnu naplatu trošarina na duhanske preradevine. Slijedom poslovnih politika i procjena o početku zimske sezone krajem 2024., umjesto početkom naredne godine, značajno je povećan uvoz cigareta, što je imalo za posljedicu visok rast prihoda od trošarina na duhanske preradevine, povećavajući stopu rasta prihoda od trošarina u 2024., a smanjujući rast za prva dva mjeseca 2025. na -7,2%.

Grafikon 17. Trendovi u naplati trošarina na duhan

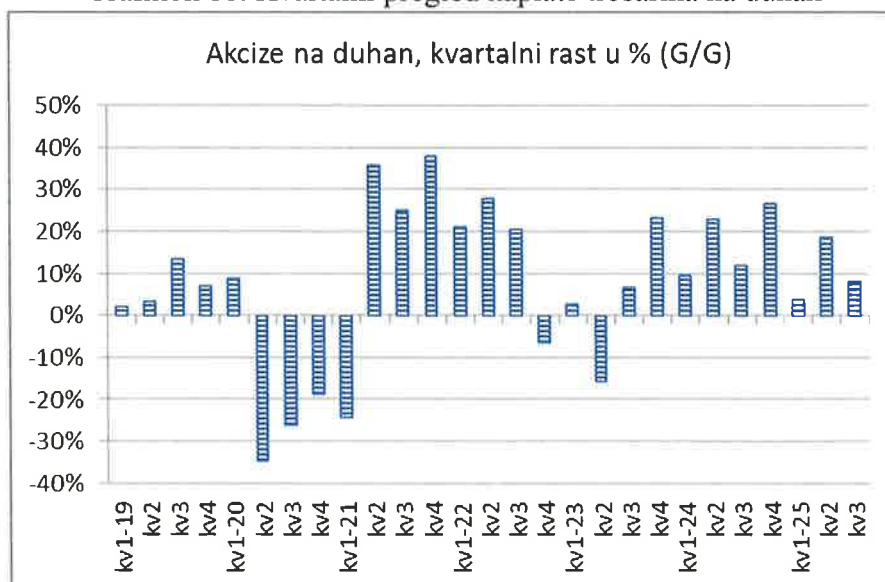

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Visok rast naplate trošarina u ožujku i nastavak pozitivnih trendova u naredna tri mjeseca su rezultirali rastom kumulativne stope, ali je veliki pad naplate u srpnju utjecao na smanjenje kumulativne stope rasta na 5,7%, što je 6 p.p. manje u odnosu na prvo polugodište (Grafikon 17, desno, „kumulativ“). Ipak, visokim rastom naplate trošarina u kolovozu i rujnu gubici su nadoknađeni, a kumulativna stopa rasta je povećana čak na 10,4%.

Oporavak naplate trošarina na duhanske prerađevine u ožujku je rezultirao stopom rasta od 3,6% u prvom kvartalu 2025. Radi se o skromnoj stopi rasta imajući u vidu visoke stope rasta u prethodnih šest kvartala, a pogotovo u odnosu na četvrti kvartal 2024. kada je zabilježen rast od visokih 26,7% (Grafikon 18). Međutim, snažan rast naplate u svibnju i lipnju donio je visoku stopu rasta u drugom kvartalu od 18,%. Na trendove u trećem kvartalu negativno je utjecao pad naplate trošarina na duhanske prerađevine u srpnju, tako da je u trećem kvartalu zabilježena stopa rasta od 8,2%.

Grafikon 18. Kvartalni pregled naplate trošarina na duhan

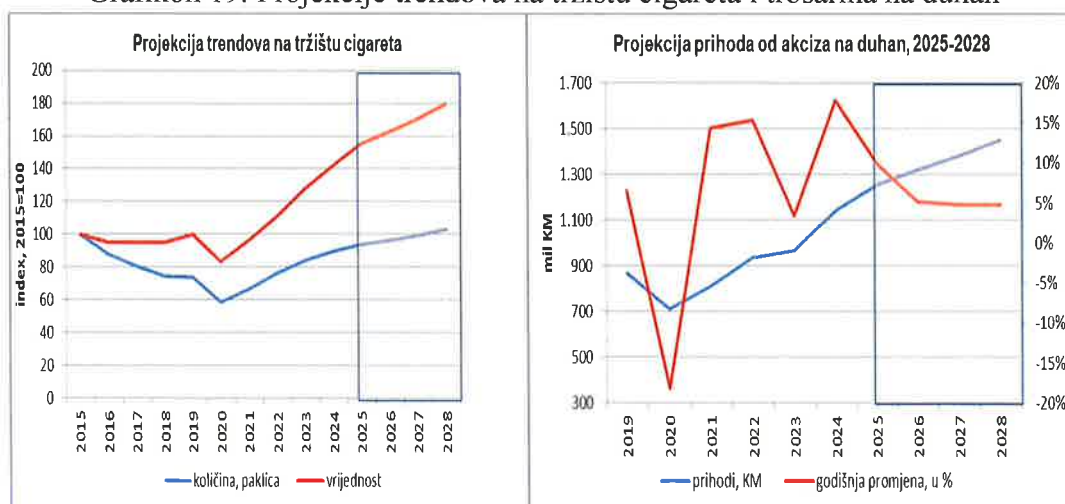
Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Osnovno polazište za projekcije prihoda od trošarina na duhanske prerađevine za 2025. jesu tekući trendovi naplate trošarina na duhanske prerađevine, koje karakteriziraju velike oscilacije. Za razliku od projekcija za prethodne godine povijesni trendovi naplate trošarina na duhanske prerađevine ne mogu predstavljati pouzdano polazište za projekcije naplate u 2025. zbog promjene režima plaćanja trošarina tijekom 2023., koje je dovelo do strukturalnog prekida u serijama podataka i gubljenja direktne korelacije između naplaćenih prihoda od trošarina i podataka o količinama, cijenama i vrijednosti tržišta cigareta i duhana iz evidencije izdanih trošarinskih markica za duhanske prerađevine. Podaci o preuzetim trošarinskim markicama za cigarete i duhan koji će se uvesti u narednom razdoblju ukazuju na rast količina i vrijednosti cigareta i ostalih duhanskih prerađevina, što je pozitivno iz ugla buduće naplate. Prema izvješćima UNO za devet mjeseci 2025. količina cigareta, mjerena brojem izdanih trošarinskih markica, povećana je za 4,9%, a vrijednost cigareta je bila veća za 9,8% u odnosu na isto razdoblje 2024. Prosječna ponderirana cijena cigareta za devet mjeseci je veća za 4,2% u odnosu na prosječnu ponderiranu cijenu cigareta za 2024. godinu. Imajući u vidu sva ograničenja, polazeći od tekućih trendova u naplati trošarina na duhanske prerađevine i tekućih trendova na tržištu cigareta u BiH u razdoblju siječanj – rujn 2025., pretpostavljajući da neće biti dodatnog povećanja maloprodajnih cijena cigareta do kraja 2025., može se očekivati rast prihoda trošarina na duhanske prerađevine u 2025. od 9,9%.

Projekcije trošarina na duhanske prerađevine za 2026-2028

Važan faktor ostvarenja projekcija naplate trošarina na duhanske prerađevine jeste nepromijenjena trošarinska politika i kontinuirana borba protiv crnog tržišta cigareta i duhana u BiH. U naredne tri godine očekuje se stabiliziranje političke situacije u svijetu i stabilizacija robnih burzi i cijena na svjetskom tržištu, oporavak i rast ekonomije, dohotka i potrošnje u skladu sa makroekonomskim projekcijama. Rast tržišta bi trebao pratiti makroekonomske projekcije rasta ekonomije i potrošnje, što bi uz rast prosječne ponderirane cijene u skladu sa projekcijama indeksa potrošačkih cijena DEP-a trebalo dovesti do daljeg rasta vrijednosti prometa cigareta i oporezovanih količina cigareta (Grafikon 19, lijevo). Pod navedenim pretpostavkama u 2026., 2027., i 2028. može se očekivati rast prihoda od trošarina na duhanske prerađevine od 5,2%, 4,8% i 4,8% (Grafikon 19, desno).

Grafikon 19. Projekcije trendova na tržištu cigareta i trošarina na duhan

Izvor: Podaci UNO i projekcije OMA

2.3. Trošarine na derivate nafte

Prihodi od trošarina na derivate nafte u odnosu na cijene nafte na svjetskom tržištu u dugoročnom razdoblju

U razdoblju od 2006. do 2014.g. neto naplata trošarina na derivate nafte bila je poprilično ujednačena, sa prosjekom od 426,5 mil. KM (min 414,4 mil.; maks 441,7 mil. KM). Sa druge strane, prosječne cijene nafte na svjetskom tržištu u navedenom razdoblju snažno su varirale⁴⁶, a kretale su se između 61,7 i 111,6 dolara po barelu. Prosječne cijene nafte na svjetskom tržištu snažno su pale u 2015. godini, što je dovelo do pada cijena derivata na tržištu BiH i rasta neto naplate trošarina na derivate nafte. U razdoblju 2015.-2019. godine, prosječne godišnje cijene nafte na svjetskom tržištu kretale su se u rangu 43,6-71,3 dolara po barelu, a neto naplata trošarina na derivate nafte u rangu 465,1-526,5 mil. KM. Naredni razdoblje, 2020.-2023. bio je jako turbulentan, kako po pitanju cijena nafte tako i po pitanju naplate trošarina na derivate nafte. Cijene derivata su jako pale u 2020. godini (prosjeak svega 42 dolara po barelu), a suprotno zakonima tržišne ekonomije, kao posljedica restriktivnih mjera u borbi protiv virusa korona i posljedičnog gubitka potrošnje, pala je i neto naplata trošarina na derivate nafte (469,5 mil. KM). Godine 2021. porasle su i cijene nafte na svjetskom tržištu (na 70,9 dolara po barelu) ali i neto naplata trošarina na derivate (524,4 mil. KM) zbog oporavka potrošnje. Godine 2022. ponovo je nastupio pad neto naplate trošarina (501,9 mil. KM) uz visoke cijene nafte na svjetskom tržištu (prosjeak 100,9 dolara po barelu) zbog ratnih dešavanja u Ukrajini, a u 2023. godini su zabilježena obrnuta kretanja (prosječne cijene nafte na svjetskom tržištu 82,5 dolara po barelu, neto naplata trošarina na derivate nafte 522,1 mil. KM). U 2024. godini su prosječne cijene nafte na svjetskom tržištu iznosile 80,5 dolara po barelu, a neto naplata trošarina na derivate nafte 563,1 mil. KM.

Na osnovu gore navedenog može se zaključiti da su cijene nafte na svjetskom tržištu mnogo više varirale od prikupljenih trošarina na derivate nafte u BiH.

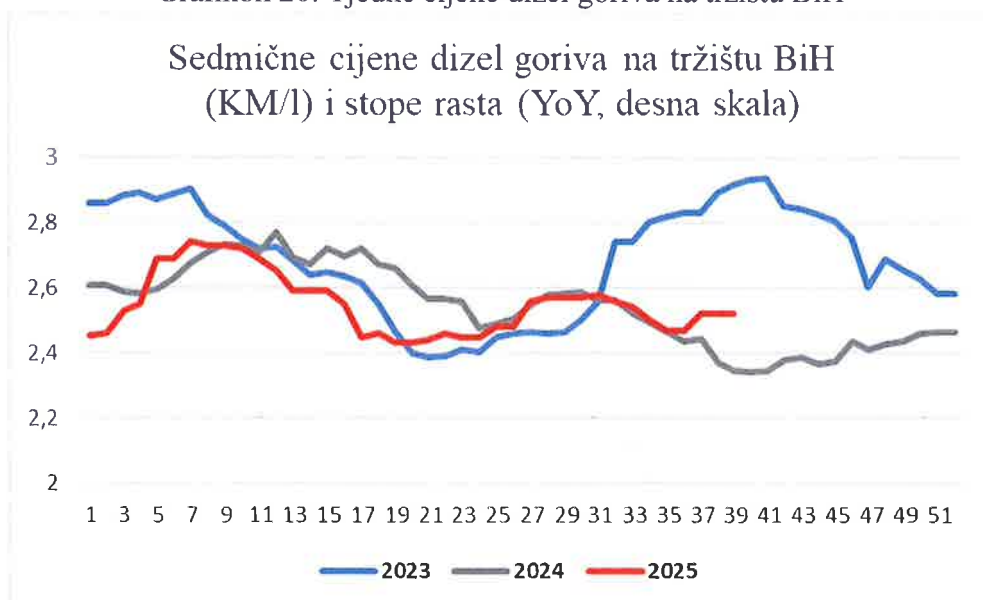
Tjedne cijene dizel goriva na tržištu BiH

Tjedne cijene dizel goriva⁴⁷ su snažno varirale posljednjih godina. Ako promatramo posljednjih sedam godina, najniže su bile 2020. godini (neponderirani prosjeak 1,92 KM/l) a najviše u 2022. godini (neponderirani prosjeak 3,10 KM/l). U 2023. godini kretale su se između 2,39 KM/l i 2,94 KM/l a u 2024. godini između 2,34 KM/l i 2,77 KM/l. Raspoloživi podaci do 39. tjedna 2025. godine pokazuju da su u tom dijelu godine cijene varirale u uskom rasponu 2,43 KM/l - 2,74 KM/l.

⁴⁶ Podaci U.S. Energy Information Administration, Europe Brent Spot Price FOB, dolari po barelu

⁴⁷ Podaci International Road Transport Uniona preuzeti s web-stranice Vanjskotrgovinske komore BiH

Grafikon 20. Tjedne cijene dizel goriva na tržištu BiH

Izvor: Izračun i prikaz OMA na osnovu International Road Transport Uniona preuzetih s web-stranice Vanjskotrgovinske komore BiH

Tablica 6. Tjedne cijene dizel goriva na tržištu BiH

	<i>do 39. s.</i>						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
prosjeak (neponderiran)	2,32	1,92	2,12	3,10	2,69	2,54	2,55
pros. odst.	0,03	0,23	0,13	0,29	0,15	0,10	0,08
st. dev.	0,04	0,26	0,16	0,38	0,17	0,12	0,09
koef. var. (%)	1,89	13,56	7,51	12,09	6,37	4,74	3,66
min	2,26	1,50	1,80	2,29	2,39	2,34	2,43
maks	2,41	2,36	2,40	3,66	2,94	2,77	2,74
raspon	0,15	0,86	0,60	1,37	0,55	0,43	0,31

Izvor: Izračun i prikaz OMA na osnovu International Road Transport Uniona preuzetih s web-stranice Vanjskotrgovinske komore BiH

Struktura osnovice za trošarine na derivate nafte

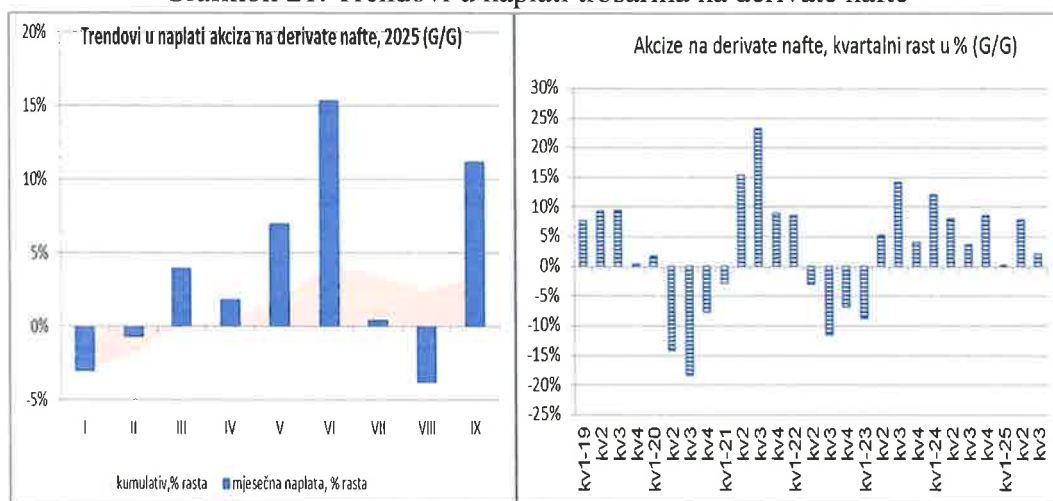
Zanimljivo je u dugoročnom razdoblju analizirati i kretanje kategorija potrošnje koje ulaze u osnovicu za trošarine. U odnosu na 2006. godinu, u 2024. godini je potrošnja dizel goriva porasla za visokih 96%, dok se komponenta potrošnja benzina i ostalih derivata koji ulaze u osnovicu (kerozin i lož ulje) skoro prepolovila (-43% i -43,5%, respektivno).

U prvih devet mjeseci 2025. godine, do kada su dostupni podaci iz trošarinskih prijava, uvoz dizel goriva je porastao za 3,3%, benzina za 5,3% a kerozina za 21,8%, u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. U istom razdoblju je uvoz lož ulja opao za 15,1%.

Projekcije trošarina na derivate nafte za 2025. godinu

Početak 2025. godine je obilježio pad naplate prihoda od trošarina na derivate nafte (Grafikon 21, lijevo). Nakon lošijeg starta u ožujku je ostvaren rast prihoda od trošarina na derivate od 3,9%, no, već u travnju je zabilježen skroman rast. Ozbiljniji rast naplate trošarina na derivate nafte ostvaren je tek u svibnju, a u lipnju je ostvarena maksimalna stopa rasta od 15,4%. Međutim, poboljšanje je bilo zakratko, jer su se trendovi pogoršali, prvo u srpnju, kada je ostvaren minimalni rast, a potom i u kolovozu, kada je zabilježen pad naplate od -3,8%. Ipak, u rujnu je ponovno ostvarena visoka stopa rasta od 11,2% (Grafikon 21, lijevo). Nakon lošijeg starta kumulativna stopa rasta je dostigla nulti rast tek u ožujku. Poboljšanje trendova naplate u nastavku godine je rezultiralo kumulativnom stopom rasta od 4,2% na razini polugodišta. Međutim, oscilatorni trendovi u posljednja tri mjeseca su smanjili kumulativnu stopu rasta na 3,4% (Grafikon 21, lijevo „kumulativ“).

Grafikon 21. Trendovi u naplati trošarina na derivate nafte

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Rast naplate u ožujku je u cijelosti anulirao pad iz prva dva mjeseca 2025., te je ostvaren minimalni kvartalni rast od 0,1%. Radi se o najnižoj kvartalnoj stopi rasta od 2023. godine (Grafikon 21, desno). Snažan oporavak naplate trošarina na derivate nafte u svibnju i lipnju je donio rast u drugom kvartalu od 7,9%. Međutim, visoka stopa rasta u rujnu nije mogla u većoj mjeri neutralizirati lošije trendove u srpnju i kolovozu, te je u trećem kvartalu 2025. ostvaren rast od samo 2,1%.

Imajući u vidu sve navedeno, a na osnovu projekcija makroekonomskih pokazatelja, kretanja cijena na svjetskom tržištu nafte i cijena derivata na tržištu BiH, te posljednjih trendova naplate trošarina i sezonske sheme naplate koja ne uključuje godine sa specifičnostima, projektirana stopa rasta neto prihoda od trošarina na derivate nafte za 2025. godinu iznosi 3,8%.

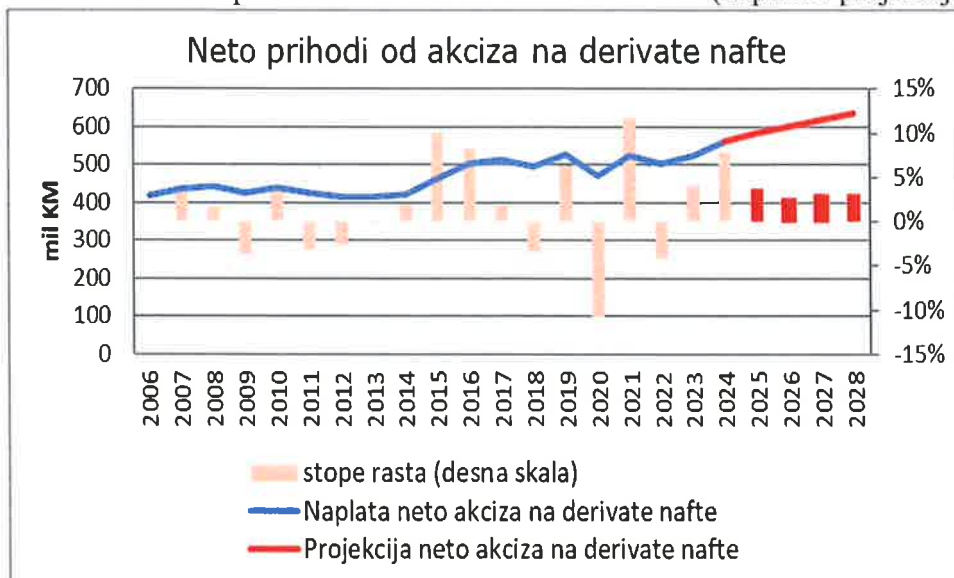
Projekcije trošarina na derivate nafte za 2026.-2028.

Iz prethodnog teksta se mogu izvući zaključci da su snažne turbulencije cijena u proteklom razdoblju zajedno sa kretanjima relevantnih makroekonomskih indikatora odredile potrošnju derivata nafte na tržištu BiH, a time i prikupljene prihode po osnovu trošarina na derivate nafte

koji imaju značajan udio u ukupnim prihodima od neizravnih poreza. Pošto je potrošnja derivata nafte cjenovno neelastična,⁴⁸ neto prihodi od trošarina na derivate nafte bili su izuzetno stabilni.

Projekcije trošarina na derivate nafte za razdoblje 2026-2028 prate projekcije relevantnih makroekonomskih pokazatelja. U 2026., 2027. i 2028. godini planirane su stabilne stope rasta prihoda od trošarina na derivate nafte i to: 2,6%, 3% i 3,1%, respektivno (Grafikon 22).

Grafikon 22. Neto prihodi od trošarina na derivata nafte (naplata i projekcije)

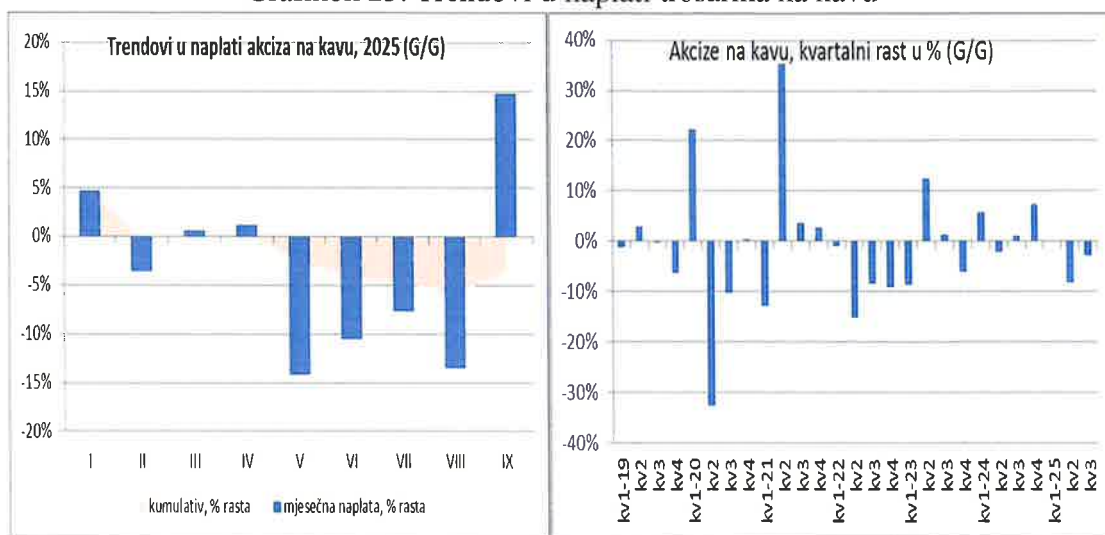
Izvor: Podaci UNO i projekcije OMA

2.4. Ostalo

Za razliku od pozitivnog trenda u naplati trošarina na duhanske preradevine i derivate nafte, naplata trošarina na kavu iz mjeseca u mjesec se pogoršava. Visoka stopa rasta u rujnu ipak nije mogla kompenzirati negativne trendove iz prethodnih mjeseci tako da je za devet mjeseci ostvaren pad od 3,7% (Grafikon 23, lijevo, „kumulativ“).

⁴⁸ Izračun elastičnosti potražnje derivata nafte u BiH dostupan je u OMA Biltenu 237/238, www.oma.uino.gov.ba

Grafikon 23. Trendovi u naplati trošarina na kavu

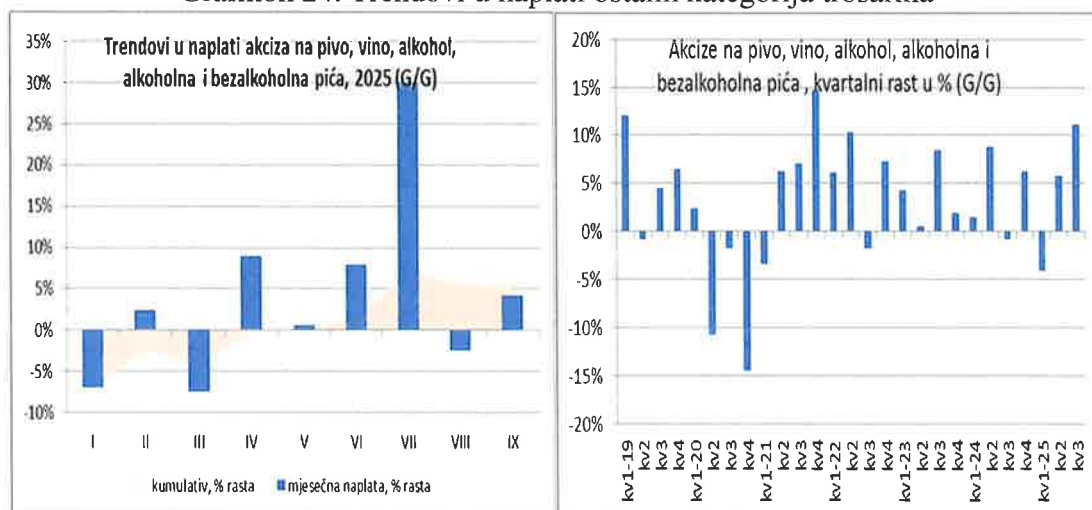

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Kvartalne usporedbe u posljednje dvije godine pokazuju snažne oscilacije kvartalnih stopa rasta, no, u apsolutnom iznosu prihoda razlike nisu značajne. U prvom kvartalu 2025. ostvaren je minimalan rast prihoda od trošarina na kavu od 0,1% (Grafikon 23, desno). Pogoršanje trendova naplate trošarina na kavu u svibnju i lipnju imalo je za posljedicu negativnu stopu rasta od -8,1% na razini drugog kvartala 2025. Snažni oporavak naplate prihoda od trošarina na kavu u rujnu je ublažio negativne trendove iz prethodna dva mjeseca, te ja na razini trećeg kvartala ostvaren pad prihoda od trošarina od -2,7%.

Naplata trošarina na grupaciju proizvoda koju čine pivo, vino, alkohol, alkoholna i bezalkoholna pića je u razdoblju siječanj – rujan 2025. bila za 4,3% veća naplata u istom razdoblju 2024. Rastu je najviše doprinijela naplata trošarina u srpnju (Grafikon 24, lijevo). Kvartalne usporedbe pokazuju oprečne trendove u naplati trošarina. U prvom kvartalu je ostvaren pad od -4,1%, a u drugom kvartalu 2025. rast od 5,8% (Grafikon 24, desno). Visok rast naplate u trećem kvartalu donio je stopu rasta od čak 11,1%.

Grafikon 24. Trendovi u naplati ostalih kategorija trošarina

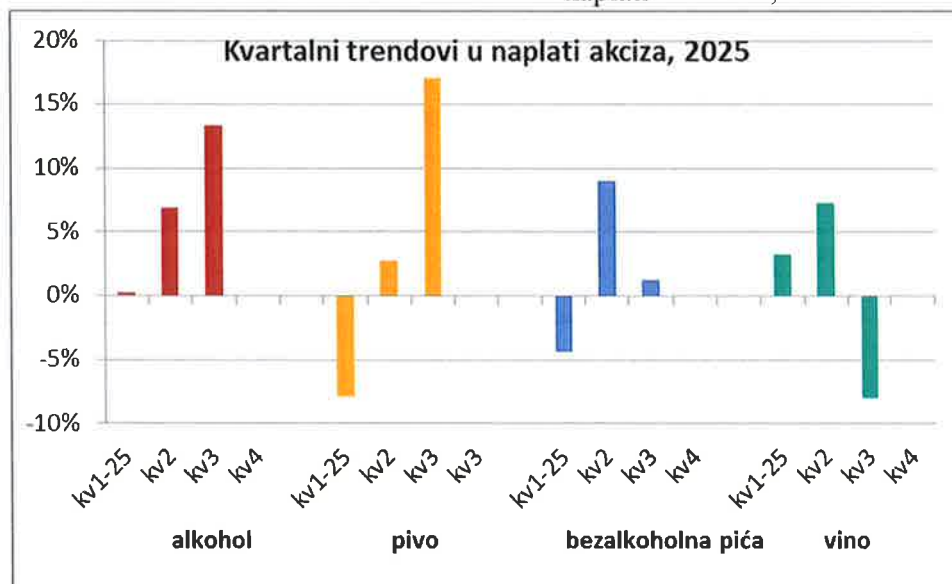
Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Trendovi u strukturi naplaćenih trošarina su različiti ovisno o vrsti trošarinskih proizvoda. Generalni zaključak koji se može izvesti jeste da je mjesečna naplata oscilirajuća, a da je

kumulativna naplata trošarina u zoni pozitivnog rasta, sa tendencijom rasta kod trošarina na alkohol i alkoholna pića.

Pregled kvartalnih stopa rasta ukazuju na moguće trendove u četvrtom kvartalu 2025. Primjetan je snažan trend rasta kod trošarina na alkohol i alkoholna pića, te trošarina na pivo. Treba napomenuti da je visok rast naplate trošarina na pivo u trećem kvartalu u većoj mjeri posljedica naplate starog duga po osnovu trošarina, te ima jednokratni utjecaj na naplatu i kao takav se isključuje iz tekućeg trenda koji je osnova za projekcije prihoda. Kod trošarina na bezalkoholna pića trendovi su pogoršani, a kod trošarina na vino naplata je u negativnoj zoni rasta (Grafikon 25).

Grafikon 25. Kvartalni trendovi u naplati trošarina, 2025

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Prihodi od ostalih kategorija trošarina (alkohol i alkoholna pića, pivo, vino, bezalkoholna pića i kava) nemaju značajan udjel u ukupnim prihodima od trošarina. Njihove projekcije rade se zasebno za svaku kategoriju trošarinskog proizvoda, a zasnovane su na povijesnoj sezonskoj shemi naplate pojedinih kategorija trošarina (koja ne uključuje godine sa specifičnostima), naplati u prva tri kvartala 2025. godine, te kretanjima i projekcijama makroekonomskih pokazatelja. Projektirana stopa rasta zbirno svih ostalih neto prihoda od trošarina za 2025. godinu iznosi 2,5%. U 2026., 2027. i 2028. godini planirane su stabilne stope rasta ovih prihoda po stopama: 2%, 1,9% i 1,6%, respektivno.

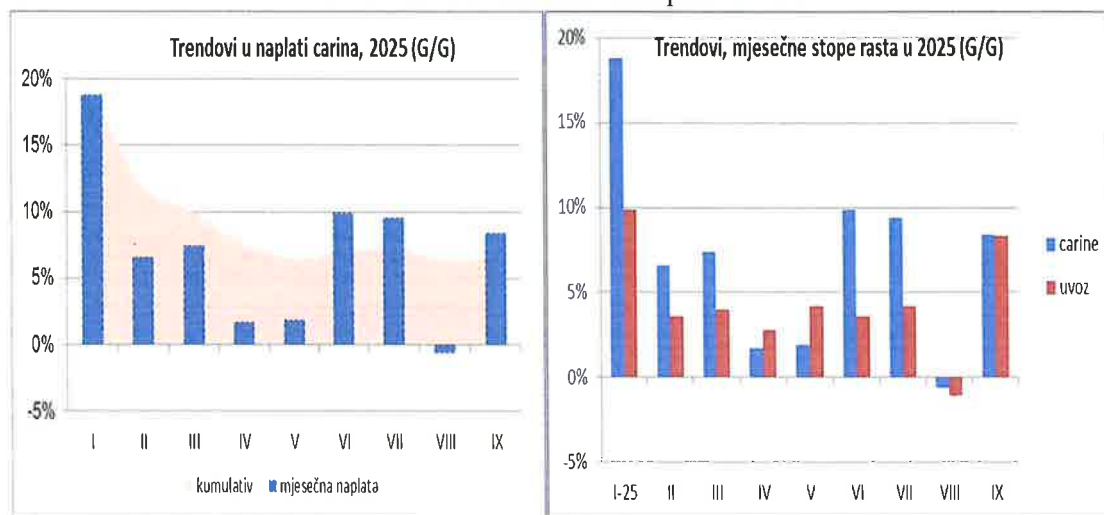
3. Carine

3.1. Projekcije prihoda od carina za 2025

U 2025. nastavljen je trend pozitivnih stopa rasta prihoda od carina iz prethodne godine (Grafikon 26, lijevo). Međutim, nakon visoke stope rasta u siječnju od 18,8%, što je najviša stopa od kolovoza 2024., uočava se trend usporavanja stope rasta, da bi u kolovozu bio zabilježen i pad naplate prihoda od carina od -0,6%, prvi put od veljače 2021. godine. Snažno usporavanje mjesečnih stopa rasta tijekom godine, uzrokovano nižim stopama rasta uvoza

(Grafikon 26, desno) imalo je za posljedicu smanjivanje kumulativne stope rasta na 6,6% za devet mjeseci 2025. (Grafikon 26, lijevo „kumulativ“).

Grafikon 26. Trendovi u naplati carina

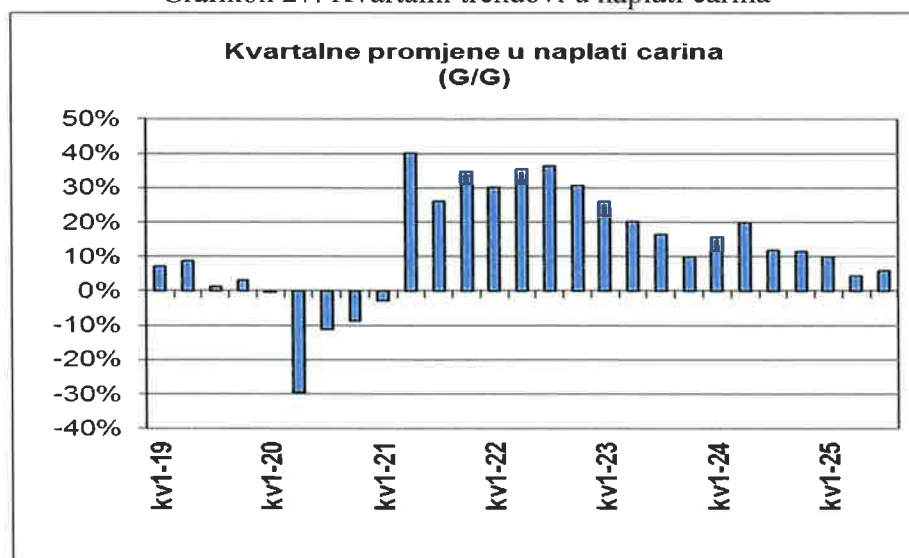

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, Agencija za statistiku BiH, izračun i prikaz OMA

Podaci o naplati PDV-a na uvoz i carina su neizravno ukazivali na trend rasta uvoza (Grafikon 26, desno). Na osnovu pregleda trendova kod uvoza i prihoda od carina može se zaključiti da je rast carina u pet mjeseci bio značajno iznad rasta uvoza, što signalizira da je brži rast imao uvoz dobara koji je pod režimom carina od uvoza ostalih roba na koje se ne primjenjuje carina. S druge strane, u travnju, svibnju i kolovozu diskrepancija je u korist uvoza.

Kvartalne usporedbe naplate prihoda od carina pokazuju da je na razini prvog kvartala stopa rasta iznosila 10%, što je niže za 1,5 p.p. nego u trećem i četvrtom kvartalu 2024. (Grafikon 27). I pored snažnog rasta naplate carina u lipnju lošiji učinci u travnju i svibnju su imali za posljedicu znatno nižu stopu rasta u drugom kvartalu od 4,4%. To je ujedno najniža kvartalna stopa rasta prihoda od carina u posljednje četiri godine. Snažni rast naplate carina u srpnju i rujnu se pozitivno odrazio na stopu rasta u trećem kvartalu 2025. koja iznosi 5,9% (Grafikon 27).

Grafikon 27. Kvartalni trendovi u naplati carina

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Prema podacima UNO u razdoblju I-IX 2025. godine ostvarena je stopa rasta uvoza od 4,1% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prema projekcijama DEP-a, na razini godine će biti ostvarena viša stopa rasta uvoza od 6,3%. Imajući u vidu trendove naplate prihoda od carina i kretanje uvoza, za 2025. godinu se projektira neto naplata carina u iznosu od 618 mil. KM, što je za 6,5% više od naplate u prethodnoj godini.

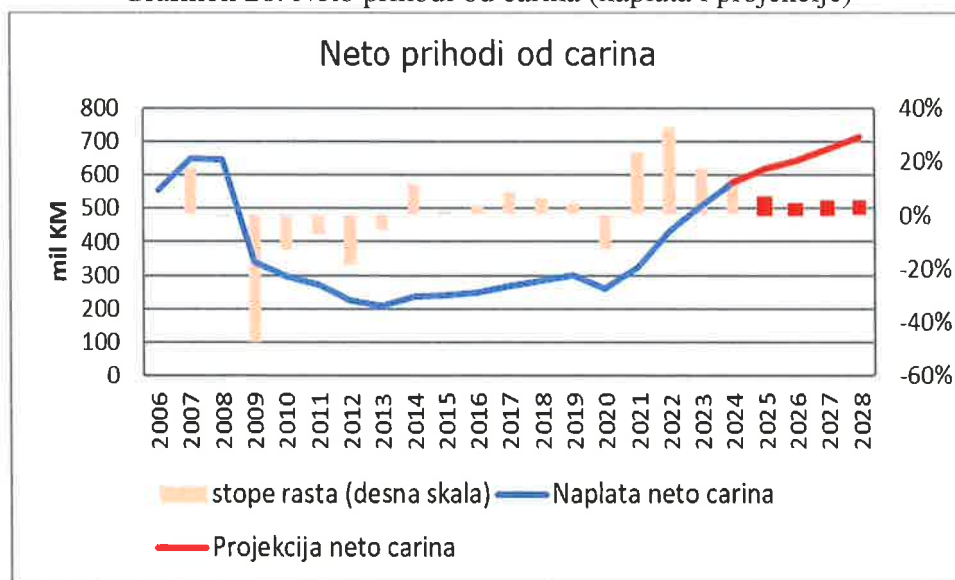
3.2. Projekcije prihoda od carina za razdoblje 2026-2028

Liberalizacija vanjske trgovine dovela je do snažnog pada prihoda od carina. Sa 650,4 mil. KM u 2007. godini, neto prihodi od carina pali su na svega 211 mil. KM u 2013. godini. Od 2014. godine zabilježen je šestogodišnji trend blagog rasta ovih prihoda, dosežući razinu od 300,6 mil. KM u 2019. godini. U 2020. godini, s pandemijom koronavirusa, neto prihodi od carina su ponovo pali na 262,2 mil. KM, dok su u razdoblju 2021.-2024. zabilježili snažan oporavak, te su u 2024. godini iznosili 580,1 mil. KM. Projekcije prihoda od carina (Okvir 4) zasnovane su na trendovima naplate, a prate projekcije kretanja uvoza. U 2026., 2027. i 2028. godini planirane su stope rasta prihoda od carina od 4,2%, 5,2% i 5,6%, respektivno (Grafikon 28).

Okvir 4: Projekcije prihoda od carina

	2024	2025	2026	2027	2028
Projekcije, KM	580,1	618,0	644,0	677,5	715,4
Projekcije, % rasta		6,5%	4,2%	5,2%	5,6%
Projekcije, % BDP	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%

Grafikon 28. Neto prihodi od carina (naplata i projekcije)

Izvor: Podaci UNO i projekcije OMA

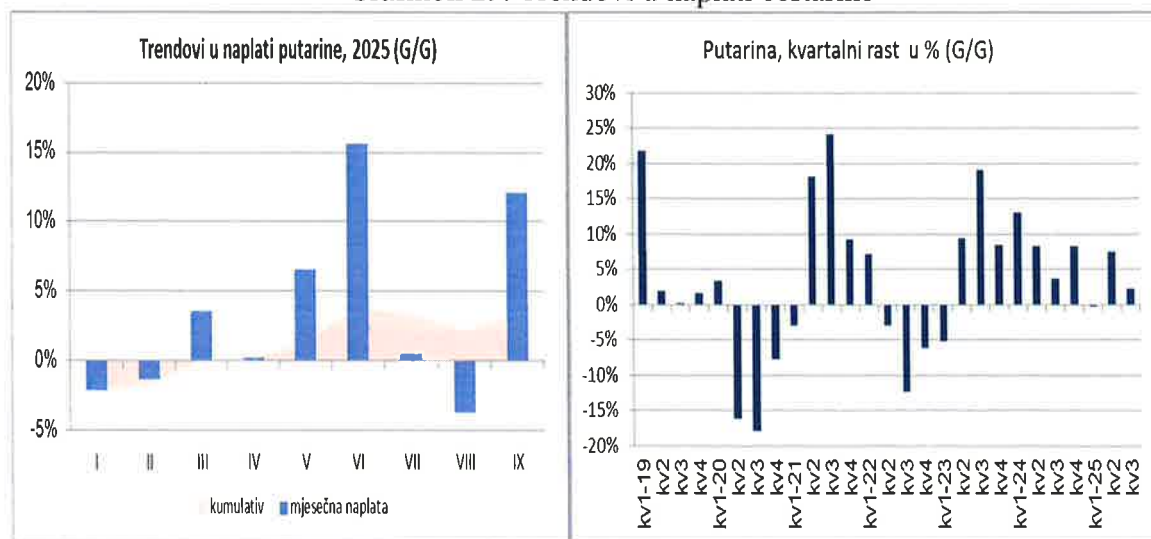
4. Cestarina

4.1. Projekcije prihoda od cestarine za 2025

Iako se obračunavaju po istom principu, stope rasta prihoda od cestarine su bile niže nego stope rasta trošarina na derivate nafte, zbog razlika u osnovici i oslobođanjima. Negativni trendovi u naplati cestarine su trajali četiri mjeseca. Rast naplate cestarine u ožujku i travnju je bio skroman, a time i nedovoljan da se anulira deficit iz prva dva mjeseca. Pozitivan rast naplate u

svibnju, lipnju i rujnu je doveo kumulativnu stopu rasta u pozitivnu zonu rasta, tako da je za devet mjeseci ostvaren kumulativni rast od 3,3% (Grafikon 29, lijevo).

Grafikon 29. Trendovi u naplati cestarine

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje, izračun i prikaz OMA

Kvartalne usporedbe pokazuju da su negativni trendovi u naplati cestarine rezultirali padom prihoda u prvom kvartalu 2025. od -0,3% (Grafikon 29, desno). Radi se o prvom kvartalu sa negativnim rastom u posljednje dvije godine. Međutim, zbog snažnog rasta naplate cestarine u svibnju i lipnju u drugom kvartalu 2025. ostvaren je rast od 7,5%. Lošija naplata u dva mjeseca trećeg kvartala imala je za posljedicu nižu kvartalnu stopu rasta od 2,3%.

Projektirani iznos neto naplate cestarine u 2025. godini iznosi 759,7 mil. KM, što je za 3,7% više nego u prethodnoj godini. U skladu sa rješenjima Vijeća za državnu pomoć, projekcije prihoda od cestarine podrazumijevaju naplatu cestarine za sve obveznike, osim za željeznice.

4.2. Projekcije prihoda od cestarine za razdoblje 2026-2028

Na dugoročnu dinamiku prihoda od cestarine najviše su utjecale izmjene stopa oporezivanja. Do 2009. godine, udio prihoda od cestarine nije bio značajan u prihodima od neizravnih poreza. Sa rastom stope namjenske cestarine na sredini 2009. godine,⁴⁹ prihodi od cestarine imaju značajniji udjel u neizravnim porezima. Promatrano u apsolutnim iznosima, u razdoblju 2009-2014 neto prihodi od cestarine su se kretali u rasponu 250,2-307 mil. KM. Sa padom cijena nafte na svjetskom tržištu i cijena derivata nafte na tržištu BiH, u 2015. godini rastu prihodi od cestarine. U razdoblju 2015.-2017., neto prihodi od cestarine su se kretali u rasponu 320,5-382,7 mil. KM. U veljači 2018. godine ponovo dolazi do rasta stope namjenske cestarine⁵⁰, a neto prihodi od cestarine bilježe nagli skok naplate. U razdoblju 2018.-2023. kretali su se u rasponu 584-677,7 mil. KM, a značajno kolebanje u ovom razdoblju posljedica je restriktivnih mjera u borbi protiv virusa korona, rata u Ukrajini i posljedičnih ogromnih razlika u cijenama

⁴⁹ Na sredini 2009. godine, novim Zakonom o trošarinama uvedena je namjenska cestarina za financiranje autocesta u iznosu od 0,10 KM/l. Time je ukupna stopa cestarine povećana sa 0,15 KM/l na 0,25 KM/l.

⁵⁰ Izmjenama Zakona iz 2017. godine (primjena od veljače 2018. godine) član koji reguliraju osnovicu i iznos cestarine je izmijenjen. Stopa namjenske cestarine je povećana s 0,10 KM/l na 0,25 KM/l, a razdvojena je na 0,20 KM/l za izgradnju autocesta i 0,05 za izgradnju i rekonstrukciju drugih cesta. Time je ukupna stopa cestarine povećana s 0,25 KM/l na 0,40 KM/l.

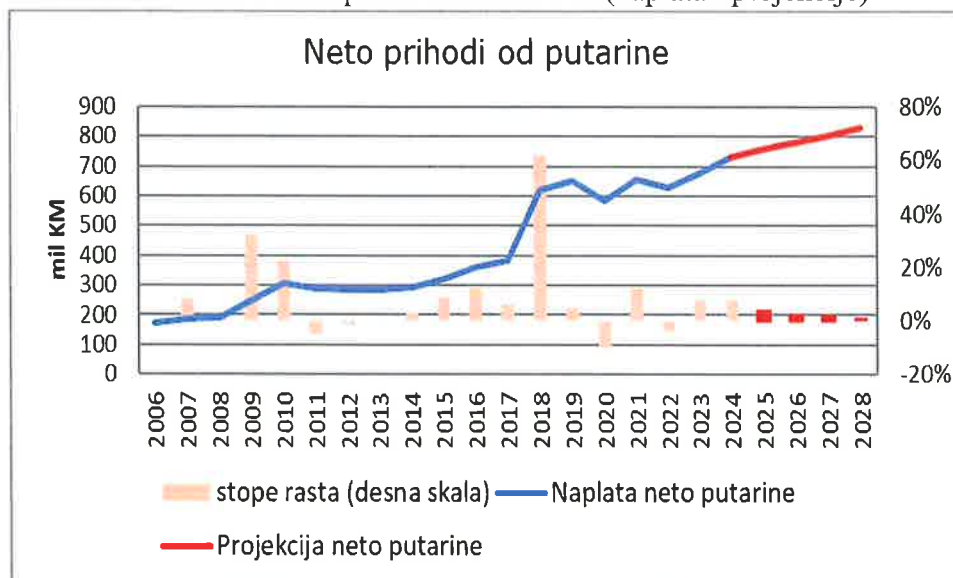
nafta na svjetskom tržištu i derivata nafte na tržištu BiH. U 2024. godini prihodi od cestarine su iznosili 732,3 mil. KM.

Projekcije cestarine prate projekcije relevantnih makroekonomskih pokazatelja (Okvir 5). Imajući u vidu rješenja Vijeća za državnu pomoć BiH, projekcije prihoda od cestarine podrazumijevaju naplatu cestarine za sve obveznike, osim za željeznice. U 2026., 2027. i 2028. godini planirane su stope rasta prihoda cestarine od 2,6%, 3% i 3,1%, respektivno (Grafikon 30).

Okvir 5: Projekcije prihoda od cestarine

	2024	2025	2026	2027	2028
Projekcije, KM	732,3	759,7	779,5	802,9	827,7
Projekcije, % rasta		3,7%	2,6%	3,0%	3,1%
Projekcije, % BDP	1,3%	1,3%	1,3%	1,3%	1,2%

Grafikon 30. Neto prihodi od cestarine (naplata i projekcije)

Izvor: Podaci UNO i projekcije OMA

Rizici

Imajući u vidu ogromne nepoznanice u trenutku izrade projekcija o daljem odvijanju situacije na međunarodnom planu vezano za ratna dešavanja u svijetu, te korištene pretpostavke (DEP, makroekonomske projekcije), ističemo da postoje značajni rizici za ostvarenje projekcija prihoda od neizravnih poreza. S obzirom na osnovne postavke projekcija neizravnih poreza i ukupne ekonomske uvjete u BiH i u svijetu, ostvarenje projektirane razine prihoda od neizravnih poreza u razdoblju 2025.-2028. je podložno sljedećim rizicima:

- (1) svim rizicima za ostvarenje projektiranih makroekonomskih pokazatelja (DEP) i
- (2) rizicima koji se odnose na samu naplatu prihoda od neizravnih poreza i borbu protiv sive ekonomije.

Makroekonomski rizici

Projekcije prihoda od neizravnih poreza su usko vezane za projekcije makroekonomskih pokazatelja DEP-a. Svi rizici koje DEP spominje u svojim projekcijama po automatizmu

predstavljaju i rizike za projekcije prihoda od neizravnih poreza, pošto svako odstupanje realizacije DEP-ovih parametara od njihovih projektiranih vrijednosti neizbježno dovodi i do odstupanja realiziranih od projektiranih prihoda od neizravnih poreza.

Povrat PDV-a na kupovinu prvog stambenog objekta

Izmjene⁵¹ Zakona o PDV-u kojima se uvodi pravo na povrat PDV-a na kupovinu prvog stambenog objekta stupile su na snagu 12.04.2025. Iako je izmjenama Zakona predviđeno donošenje izmjena Pravilnika o primjeni Zakona o PDV-a, kojima će se precizirati uvjeti za primjenu prava na povrat PDV-a, u roku od 60 dana, zbog složenosti materije, sagledavanja svih mogućih situacija koje mogu nastati u praksi i provođenja obvezne procedure e-konsultacija, u vrijeme revidiranja projekcija prihoda od neizravnih poreza izmjene Pravilnika nisu donesene, tako da nije poznat početak isplata povrata PDV-a. Iz tog razloga nije moguće procijeniti statičke efekte na naplatu neizravnih poreza u smislu gubitaka prihoda od PDV-a. Međutim, dinamička analiza za naredne godine trebala bi uzeti u obzir procjene kretanja makroekonomskih pokazatelja, te cjenovnu elastičnost potražnje za stanovima. **Kao mogući rizik elastične potražnje za stanovima jeste neutralizacija pozitivnih efekata povrata PDV-a za fizičke osobe.** S obzirom da se radi o značajnom iznosu olakšice rast potražnje za stanovima izazvane pravom na povrat PDV-a može imati za posljedicu rast cijena stanova, što može odvratiti potencijale kupce od kupovine stanova (odlaganjem ili odustajanjem od kupovine), kao i ostale kupce koji ne bi imali pravo na povrat PDV-a. To bi, u konačnici, moglo anulirati olakšicu koja se odobrava kupcima stanova, čime bi se izgubio osnovni cilj izmjene Zakona o PDV-u.

Potencijalni rizici u vezi oslobađanja plaćanja cestarine

Rješenja Vijeća za državnu pomoć BiH u vezi oslobađanja cestarine za rudnike i termoelektrane nose određene rizike po naplatu neizravnih poreza. Prema saznanjima, neki od gospodarskih subjekata, koji su bili korisnici oslobađanja cestarine, su pokrenuli postupke pred Sudom BiH za naknadu štete, tj. povrat plaćene cestarine za 2023., a Sud je donio prvostupanjske presude kojima nalaže isplatu povrata cestarine obveznicima. Nije poznato koliko je gospodarskih subjekata podnijelo tužbe za povrat cestarine, niti je moguće predvidjeti konačni ishod postupaka. Imajući u vidu rješenja Vijeća, projekcije prihoda od cestarine za razdoblje 2025-2028 **podrazumijevaju naplatu cestarine za sve obveznike, osim za željeznice.** Drugačiji ishod eventualnih pravnih postupaka korisnika porezne olakšice (tj. konačne presude Suda u korist obveznika) podrazumijevao bi obvezu povrata prethodno plaćene cestarine obveznicima, što implicira manju naplatu cestarine u odnosu na projekcije.

S obzirom na navedene nepoznanice potrebno je sagledati maksimalnu magnitudu negativnog utjecaja isplate povrata obveznicima kojima to omogućava Zakon o trošarinama. Prema podacima⁵² iz 2022., posljednje godine u kojoj su oslobađanja plaćanja cestarine primijenjena na rudnike i termoelektrane, navedenu olakšicu su iskoristila 22 gospodarska subjekta i dvije entitetske željeznice. Količina dizela koja je u navedenoj godini oslobođena cestarine a koju su iskoristili rudnici i termoelektrane izosila je 54,6 mil. litara, iz čega proizilazi da je oslobađanje cestarine iznosilo 21,8 mil. KM. Oslobađanje cestarine se nije primjenjivalo u 2023., 2024. i 2025. godini. Stoga bi maksimalni negativni iznos povrata cestarine za tri godine iznosio 65,4

⁵¹ „Službeni glasnik BiH“, br. 20/25 od 04.04.2025.

⁵² Izvor: Izvješće UNO o realizaciji Odluke o količinama dizel goriva na koje se ne plaća cestarina za 2022. godinu za razdoblje 1. 1. - 31. 12. 2022. godine po korisnicima oslobađanja.

mil. KM, na bazi podataka iz 2022. i uz zadržavanje istog obujma poslovnih aktivnosti rudnika i termoelektrana u protekle tri godine.

Uvođenje američkih sankcija Naftnoj industriji Srbije

Uvođenje američkih sankcija Naftnoj industriji Srbije (NIS) moglo bi se pozitivno odraziti na potrošnju derivata u BiH odnosno naplatu trošarina na derivate nafte, cestarine i pripadajućeg dijela PDV-a na Jedinstveni račun UNO BiH. Imajući u vidu povoljnije cijene derivata nafte u BiH u odnosu na okruženje i članice EU⁵³, moguć je rast njihovog prometa u pograničnim krajevima između BiH i Srbije, te pojava tzv. „tank turizma“, koji podrazumijeva namjerno skretanje šlepera s velikim rezervoarima sa uobičajenih ruta i transport preko teritorija BiH, u cilju korištenja jeftinijih derivata kako bi se uštedjelo na troškovima transporta⁵⁴.

Ukidanje carina na uvoz roba porijeklom iz SAD

Prijedlog ukidanja carina na uvoz roba porijeklom iz SAD u BiH, koji je iniciran u proljeće 2025., podrazumijevao je privremeno ukidanje carina do potpisivanja sporazuma o slobodnoj trgovini između BiH i SAD. U međuvremenu su SAD uvele dodatne carine na uvoz roba iz BiH. Imajući u vidu da je nedavno⁵⁵ Upravni odbor UNO prihvatio mišljenje UNO o ovoj inicijativi, eventualno ukidanje carina na uvoz roba porijeklom iz SAD može predstavljati rizik po projekcije prihoda od carina.

Prema statičkoj procjeni, koja je zasnovana na podacima UNO o naplaćenim uvoznim dažbinama prema porijeklu robe u 2024., gubici prihoda od neizravnih poreza bi iznosili 17,2 mil. KM, u čijoj strukturi se 14,7 mil. KM odnosi na prihode od carina, a ostatak na pripadajući PDV-e (Okvir 6). Dinamička procjena gubitka prihoda uzima u obzir sve pretpostavke koje su korištene prilikom izrade projekcija prihoda od carina i prihoda od PDV-a u razdoblju 2025-2028. U navedenom razdoblju ukupni gubici prihoda od neizravnih poreza (carine i PDV-e) bi se kretali od 18,3 mil. KM u 2025. do 21,1 mil. KM u 2028., što predstavlja 2,5% prihoda od carina, 0,2% ukupnih prihoda od neizravnih poreza, odnosno 0,03% BDP (Okvir 6).

Okvir 6. se odnosi na procjene iznosa prihoda od carina i pripadajućeg PDV-a na uvoz roba porijeklom iz SAD u BiH na razini čitave godine. Naime, to bi bili iznosi procijenjenog gubitka ukoliko bi primjena izmjene politike započela od 1. siječnja za konkretnu godinu. S obzirom da u vrijeme izrade projekcija prihoda od neizravnih poreza nije poznato da li će se inicijativa razmatrati u nadležnim institucijama, konkretan iznos gubitka moći će se procijeniti srazmjerno eventualnoj dužini primjene izmjene zakonodavstva u godini, odnosno broju mjeseci primjene ukidanja carina porijeklom iz SAD.

⁵³ Vid. European Commission, Weekly Oil Bulletin, 9 October 2025

⁵⁴ Pojava „tank turizma“ je detektirana u EU prije 15-ak godina, kada su analize pokazale da u uvjetima postojanja različitih stopa trošarina u članicama EU međunarodne prijevoznice kompanije, tankajući gorivo u članicama gdje su trošarine na gorivo (a time i maloprodajne cijene) najniže, vode određenu «mikro-fiskalnu» politiku. Ovakvom poslovnom politikom, koja se bazira na razlikama u poreznoj konkurentnosti između zemalja, kompanije ostvaruju direktne fiskalne uštede na troškovima goriva, dok država u kojoj kupuju gorivo ostvaruje dodatne fiskalne prihode, veću zaposlenost i rast u određenim sektorima.

⁵⁵ 10. sjednica UO UNO, održana 5. 9. 2025.

Okvir 6: Procjena gubitaka zbog ukidanja carina na uvoz iz SAD

gubici:	2024	2025	2026	2027	2028
prihodi od PDV-a	2,5	2,6	2,8	2,9	3,0
prihodi od carina	14,7	15,7	16,3	17,2	18,1
ukupno gubici prihoda		18,3	19,1	20,0	21,1
kao % prihoda od carina		2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
kao % prihoda od ind.poreza		0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
kao % BDP		0,03%	0,03%	0,03%	0,03%

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje (Izvješće o naplaćenim dažbinama po porijeklu za 2024); DEP (BDP 2025-2028); projekcije OMA (2025-2028); izračun OMA.

Ostali rizici iz sfere neizravnih poreza

U rizike koji mogu ugroziti izvršenje projekcija naplate prihoda od neizravnih poreza u sferi politike i administriranja neizravnim porezima možemo ubrojati sljedeće:

- Slabljenje borbe protiv crnog tržišta duhanskih preradevina nakon okončanja harmonizacije poreznog opterećenja cigareta u BiH sa standardima EU;
- Slabljenje borbe protiv PDV prevara, pogotovo u sferi povrata, koji, u situaciji pada zaposlenosti i nelikvidnosti obveznika postaju atraktivni za prevare;
- Predlaganje izmjena politike neizravnog oporezivanja kao što su: diferencirane stope PDV-a, privremeno ukidanje trošarina na derivate ili povrat za međunarodni transport, zahtjevi za oslobađanjem ili isplatu povrata za promet u zemlji i sl.

Dodatak: Posljednje projekcije međunarodnih institucija

i. Projekcije Europske komisije (EK)

Na osnovu Tablice 7. mogu se vidjeti projekcije realnog rasta BDP-a i inflacije za razdoblje od 2024. do 2026. godine iz posljednjih projekcija EK (proljeće 2025). Za 2024. godinu je procijenjeno da je u EU ostvaren realni rast BDP-a od 1%, dok se za 2025. i 2026. godinu projektiraju stope rasta od 1,1% i 1,5%, respektivno. Što se tiče stope inflacije u EU, procjenjuje se da će pasti sa 2,6% u 2024. godini na 2,3% u 2025., te na 1,9% u 2026. godini.

Tablica 7. Projekcije EK, proljeće 2025

Projekcija	Realni rast BDP-a (%)			Inflacija (%)		
	2024	2025	2026	2024	2025	2026
Euro zona	0,9	0,9	1,4	2,4	2,1	1,7
EU	1,0	1,1	1,5	2,6	2,3	1,9

Izvor: European Economic Forecast, Spring 2025

ii. Projekcije Međunarodnog monetarnog fonda (MMF)

Posljednje projekcije MMF-a datiraju iz listopada 2025. godine. Prema navedenom izvoru, procjenjuje se da je globalni rast u 2024. godini iznosio 3,3%, te da će stope rasta u 2025. i 2026. godini iznositi 3,2% i 3,1%, respektivno.

Osim projekcija za svjetsku ekonomiju, u Tablici 8. predstavljene su MMF-ove projekcije za europodručje.

Tablica 8. Projekcije realnog rasta BDP-a, MMF, listopad 2025.

	2024	Projekcija	
		2025	2026
World Output	3,3	3,2	3,1
Euro Area	0,9	1,2	1,1

Izvor: IMF, World Economic Outlook Update, October 2025.

iii. Projekcije Europske centralne banke (ECB)

U projekcijama ECB iz rujna 2025. godine očekuje se da će prosječni godišnji rast realnog BDP-a u europodručju iznositi 1,2% u 2025. godini, te da će iznositi 1,0% u 2026. i 1,3% u 2027. godini.

Tablica 9. Projekcije ECB rasta BDP-a i inflacije za europodručje, rujna 2025.

	2024	2025	2026	2027
Realni BDP	0,8	1,2	1,0	1,3
Inflacija mjerena HICP-om	2,4	2,1	1,7	1,9

Izvor: Projekcije ECB iz rujna 2025. godine; www.ecb.europa.eu

Fiskalni ciljevi i fiskalne politike u BiH

Primarna fiskalna bilanca, definirana u skladu s člankom 1., stavkom 2. Zakona o Fiskalnom vijeću u Bosni i Hercegovini planira se u 2026. godini u vidu deficita, u iznosu od 1.195,0 mil. ili 1,96% projiciranoga BDP-a za 2026. godinu, od čega:

- institucije BiH planiraju deficit od 181,8 mil. KM,
- Federacija BiH planira deficit od 878,6 mil. KM i
- Republika Srpska planira deficit od 142,9 mil. KM,
- Brčko distrikt planira suficit od 8,4 mil. KM.

Razina i struktura javne potrošnje

Razinu javnih rashoda, kao udio u BDP-u, u razdoblju od 2026. do 2028. godine treba smanjivati s ciljem da razina javnih rashoda konsolidirano na razini BiH bude ispod 40% BDP-a.

Tablica 10: Ukupni javni rashodi u BiH u razdoblju od 2024. do 2028. godine (u mil. KM)

Rashodi	2024	2025	2026	2027	2028
Institucije BiH	1,321.7	1,566.5	1,576.4	1,553.7	1,553.3
Federacije BiH	14,068.9	15,783.1	16,365.8	17,019.4	17,672.8
Republika Srpska	7,469.8	8,365.2	8,772.5	9,023.8	9,253.3
Brčko distrikt	386.3	418.9	444.4	462.8	479.4
Ukupno rashodi (konsolidirano)	23,246.7	26,133.7	27,159.1	28,059.8	28,958.7
BDP	55,091	57,969	60,992	64,030	67,211
Institucije BiH	2.40%	2.70%	2.58%	2.43%	2.31%
Federacije BiH	25.54%	27.23%	26.83%	26.58%	26.29%
Republika Srpska	13.56%	14.43%	14.38%	14.09%	13.77%
Brčko distrikt	0.70%	0.72%	0.73%	0.72%	0.71%
Ukupno u BDP-u	42.20%	45.08%	44.52%	43.82%	43.09%

Izvor: Računice Savjetodavne grupe Fiskalnog vijeća BiH

U razdoblju od 2026. do 2028. godina potrebno je učiniti dodatne napore kako bi se promijenila struktura javne potrošnje u pravcu jačanja kapitalnih investicija, a na teret smanjenja tekućih rashoda.

Tabelarni pregled okvira proračuna

Struktura rashoda proračuna je ilustrativna i okvirna, a svaka razina vlasti u skladu s usvojenim politikama utvrđuje konačnu strukturu rashoda i prihoda u svojim DOP-ovima i godišnjim proračunima. U Tabelarnom pregledu okvira proračuna (u nastavku) donesen je konsolidirani pregled prihoda, rashoda, financiranja i primarne bilance za razdoblje od 2024. do 2028. godina,

odnosno pregled za institucije BiH, Federaciju BiH, Republiku Srpsku i Brčko distrikt, te konsolidirano za BiH.

Izvješće uključuje:

- prihode, rashode i financiranje proračuna institucija BiH (Tablica 11);
- prihode, rashode i financiranje proračuna FBiH; prihode, rashode i financiranje proračuna kantona; prihode, rashode i financiranje proračuna općina i gradova; prihode, rashode i financiranje finansijskih planova izvanproračunskih fondova i kantonalnih direkcija za ceste; prihode, rashode i financiranje javnih poduzeća i ino projekte (Tablica 12)
- prihode, rashode i financiranje proračuna Republike Srpske (fond 01) i fondova od 02 do 05, prihode, rashode i financiranje korisnika proračuna RS koji posluju preko vlastitih bankovnih računa izvan GKT, prihode, rashode i financiranje jedinica lokalne samouprave, prihode, rashode i financiranje finansijskih planova fondova socijalne sigurnosti, prihode, rashode i financiranje finansijskih planova JP "Putevi RS" i JP "Autoputevi RS", te ino projekte, sredstva escrow računa i cestarine (Tablica 13)
- prihode, rashode i financiranje proračuna Brčko distrikta i fondova u Brčko distriktu (Tablica 14).

Napomena: Prilikom uspoređivanja izvješća po razinama treba voditi računa o razlikama u obuhvatu podataka.

Institucije BiH

Tablica 11: Okvir proračuna institucija BiH (u mil. KM)

Institucije BiH	Izvršenje 2024	Plan 2025	Plan 2026	Projekcije 2027	Projekcije 2028
Prihodi	1,285.9	1,435.2	1,394.6	1,301.6	1,301.6
Porezni prihodi	1,020.5	1,020.5	1,020.5	1,020.5	1,020.5
Neizravni porezi	1,020.5	1,020.5	1,020.5	1,020.5	1,020.5
Izravni porezi	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Ostali porezni prihodi	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Doprinosi					
Grantovi i transferi	2.4	0.7	0.7	0.7	0.7
Ostali prihodi	263.0	414.0	373.4	280.4	280.4
Rashodi	1,321.7	1,566.5	1,576.4	1,553.7	1,553.3
Bruto plaće i naknade	927.5	1,013.7	1,176.8	1,210.0	1,224.6
Izdaci za materijal i usluge	204.5	225.8	262.1	231.3	239.0
Kamate	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4
Subvencije, socijalna davanja i transferi	80.2	222.5	46.7	41.1	42.8
Ostali rashodi	19.4	22.0	0.0		
Neto izdaci za nefinancijsku imovinu	89.6	82.0	90.3	70.8	46.5
Bilanca	-35.8	-131.3	-181.8	-252.1	-251.7
Financiranje	35.8	131.3	181.8	252.1	251.7
Unutarnje	39.7	135.3	185.9	119.0	60.0
Otplata unutarnjeg duga					
Ostalo (+/-)	39.7	135.3	185.9	119.0	60.0
Vanjsko	-3.9	-4.0	-4.1	-6.7	-6.7
Povlačenje ino kredita					
Otplata glavnice ino kredita	-3.9	-4.0	-4.1	-6.7	-6.7
Nepokriveni višak rashoda			0,0	139.8	198.4

Izvor: Ministarstvo financija i trezora BiH

Federacija BiH

Tablica 12: Okvir proračuna Federacije BiH (u mil. KM)

Federacija BiH	Izvršenje 2024	Plan 2025	Plan 2026	Projekcije 2027	Projekcije 2028
Prihodi	13.659,5	14.887,2	15.487,2	16.272,7	17.122,2
Porezni prihodi	6.772,4	7.200,6	7.527,9	7.899,1	8.266,1
Neizravni porezi	5.187,8	5.479,3	5.738,4	6.033,9	6.318,3
Izravni porezi	1.584,6	1.721,3	1.789,5	1.865,2	1.947,8
Ostali porezni prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Doprinosi	5.508,0	6.100,0	6.356,1	6.748,1	7.181,1
Grantovi i transferi	20,8	23,4	24,5	25,6	26,9
Ostali prihodi	1.358,3	1.563,1	1.578,8	1.599,9	1.648,0
Rashodi	14.068,9	15.783,1	16.365,8	17.019,4	17.672,8
Bruto plaće i naknade	3.198,2	3.451,9	3.628,1	3.832,8	4.049,1
Izdaci za materijal i usluge	2.813,1	3.093,4	3.247,4	3.334,7	3.422,3
Kamate	202,9	243,6	287,8	269,7	260,5
Subvencije, socijalna davanja i transferi	6.282,7	7.017,7	7.247,2	7.600,1	7.848,8
Ostali rashodi	466,9	579,6	628,4	633,7	642,5
Neto izdaci za nefinancijsku imovinu	1.105,1	1.396,9	1.326,9	1.348,4	1.449,6
Bilanca	-409,4	-895,9	-878,6	-746,7	-550,6
Financiranje	409,4	895,9	878,6	746,7	550,6
Unutarnje	482,0	355,9	154,5	44,4	84,9
Otplata unutarnjeg duga	-228,9	-454,1	-505,5	-615,6	-575,1
Ostalo (+/-)	710,9	810,0	660,0	660,0	660,0
Vanjsko	-147,6	569,2	724,1	702,3	465,7
Povlačenje ino kredita	556,0	1.200,0	1.236,1	1.161,9	919,2
Otplata glavnice ino kredita	-703,6	-630,8	-512,0	-459,6	-453,5
Nepokriveni višak rashoda	75,0	-29,2	0,0	0,0	0,0

Izvor: Federalno ministarstvo financija

Republika Srpska

Tablica 13: Okvir proračuna Republike Srpske (u mil. KM)

Republika Srpska	Izvršenje 2024	Plan 2025	Plan 2026	Projekcije 2027	Projekcije 2028
Prihodi	7.249,2	8.224,5	8.629,6	9.010,9	9.457,0
Porezni prihodi	4.095,8	4.483,9	4.726,4	4.946,6	5.170,2
Neizravni porezi	3.125,8	3.324,4	3.518,3	3.685,2	3.851,2
Izravni porezi	902,5	1.056,2	1.099,3	1.147,6	1.200,4
Ostali porezni prihodi	67,5	103,3	108,8	113,9	118,6
Doprinosi	2.582,8	2.925,3	3.148,0	3.325,8	3.528,7
Grantovi i transferi	49,5	32,9	50,9	10,4	4,8
Ostali prihodi	521,1	782,4	704,3	728,1	753,2
Rashodi	7.469,8	8.365,2	8.772,5	9.023,8	9.253,3
Bruto plaće i naknade	1.574,1	1.874,8	1.997,0	2.014,7	2.026,8
Izdaci za materijal i usluge	612,2	693,2	669,1	672,6	676,2
Kamate	270,4	295,2	300,6	331,7	321,4
Subvencije, socijalna davanja i transferi	3.931,4	4.255,7	4.485,6	4.636,6	4.810,6
Ostali rashodi	366,1	338,7	343,2	337,3	318,9
Neto izdaci za nefinancijsku imovinu	715,6	907,5	977,0	1.030,8	1.099,4
Bilanca	-220,7	-140,7	-142,9	-12,9	203,7
Financiranje	220,7	140,7	142,9	12,9	-203,7
Unutarnje	-135,1	-216,7	-3,4	-375,5	-19,1
Otplata unutarnjeg duga	-535,9	-652,8	-504,9	-603,9	-484,2
Ostalo (+/-)	400,8	436,0	501,5	228,5	465,1
Vanjsko	366,7	357,4	146,3	388,3	-184,6
Povlačenje ino kredita	797,4	764,3	1.137,6	842,9	300,9
Otplata glavnice ino kredita	-430,6	-407,0	-991,3	-454,5	-485,6
Nepokriveni višak rashoda	-11,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Izvor: Ministarstvo financija RS

Brčko distrikt

Tablica 14: Okvir proračuna Brčko distrikta (u mil. KM)

Brčko distrikt	Izvršenje 2024	Plan 2025	Plan 2026	Projekcije 2027	Projekcije 2028
Prihodi	408,2	427,4	452,7	471,2	488,3
Porezni prihodi	311,6	338,6	360,3	377,0	393,1
Neizravni porezi	276,0	294,6	314,0	330,4	346,2
Izravni porezi	35,6	44,0	46,3	46,6	46,9
Ostali porezni prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Doprinosi	50,8	55,5	58,1	59,2	59,8
Grantovi i transferi	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1
Ostali prihodi	45,4	33,2	34,1	34,9	35,3
Rashodi	386,3	418,9	444,4	462,8	479,4
Bruto plaće i naknade	118,1	143,9	164,5	165,2	166,2
Izdaci za materijal i usluge	110,3	124,6	123,1	125,2	126,7
Kamate	1,4				
Subvencije, socijalna davanja i transferi	121,4	116,3	123,4	130,0	140,5
Ostali rashodi					
Neto izdaci za nefinancijsku imovinu	35,1	34,1	33,4	42,5	45,9
Bilanca	22,0	8,5	8,4	8,4	8,9
Financiranje	-22,0	-8,5	-8,4	-8,4	-8,9
Unutarnje	7,0	3,4	3,4	-2,8	-3,1
Otplata unutarnjeg duga		-3,3	-3,0	-2,8	-3,1
Ostalo (+/-)	7,0	6,7	6,4		
Vanjsko	-12,5	-13,2	-11,7	-5,5	-5,8
Povlačenje ino kredita					
Otplata glavnice ino kredita	-12,5	-13,2	-11,7	-5,5	-5,8
Nepokriveni višak rashoda	-16,5	1,3	0,0	0,0	0,0

Izvor: Direkcija za financije Brčko distrikta

BiH konsolidirano

Tablica 15: Konsolidirano BiH (u mil. KM)

Konsolidirano BiH	Izvršenje 2024	Plan 2025	Plan 2026	Projekcije 2027	Projekcije 2028
Prihodi	22,602.8	24,974.3	25,964.1	27,056.5	28,369.0
Porezni prihodi	12,200.3	13,043.7	13,635.1	14,243.3	14,849.9
Neizravni porezi	9,610.2	10,118.8	10,591.2	11,070.0	11,536.2
Izravni porezi	2,522.7	2,821.5	2,935.1	3,059.4	3,195.1
Ostali porezni prihodi	67.5	103.3	108.8	113.9	118.6
Doprinosi	8,141.6	9,080.8	9,562.2	10,133.1	10,769.7
Grantovi i transferi	73.0	57.1	76.3	36.8	32.5
Ostali prihodi	2,187.8	2,792.7	2,690.6	2,643.3	2,717.0
Rashodi	23,246.7	26,133.7	27,159.1	28,059.8	28,958.7
Bruto plaće i naknade	5,817.9	6,484.3	6,966.4	7,222.8	7,466.7
Izdaci za materijal i usluge	3,740.0	4,137.0	4,301.7	4,363.8	4,464.2
Kamate	475.2	539.3	588.9	601.9	582.3
Subvencije, socijalna davanja i transferi	10,415.8	11,612.2	11,902.9	12,407.8	12,842.7
Ostali rashodi	852.4	940.3	971.6	971.0	961.4
Neto izdaci za nefinancijsku imovinu	1,945.4	2,420.6	2,427.6	2,492.5	2,641.4
Bilanca	-643.9	-1,159.4	-1,195.0	-1,003.3	-589.7
Financiranje	643.9	1,159.4	1,195.0	1,003.3	589.7
Unutarnje	393.6	277.9	340.3	-214.9	122.7
Otplata unutarnjeg duga	-764.8	-1,110.2	-1,013.5	-1,222.4	-1,062.4
Ostalo (+/-)	1,158.4	1,388.0	1,353.8	1,007.4	1,185.1
Vanjsko	202.7	909.4	854.6	1,078.4	268.6
Povlačenje ino kredita	1,353.4	1,964.3	2,373.7	2,004.8	1,220.1
Otplata glavnice ino kredita	-1,150.7	-1,055.0	-1,519.1	-926.4	-951.6
Nepokriveni višak rashoda	47.6	-27.8	0.0	139.8	198.4

Izvor: Računice Savjetodavne grupe Fiskalnog vijeća

Gornje granice zaduženja proračuna

Ograničenja iznosa duga na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini utvrđena su zakonima, i to:

- Zakonom o zaduživanju, dugu i jamstvima Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, broj 52/05),
- Zakonom o dugu, zaduživanju i jamstvima u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH”, broj 45/25) i
- Zakonom o zaduživanju, dugu i jamstvima Republike Srpske (“Službeni glasnik Republike Srpske”, br. 71/12, 52/14, 114/17, 131/20, 28/21 i 90/21).

Federacija BiH

U Federaciji BiH usvojen je novi Zakon o dugu, zaduživanju i jamstvima u Federaciji BiH, koji je stupio na snagu 26. lipnja 2025. godine.

Člankom 12. Zakona propisano je godišnje ograničenje iznosa novog zaduživanja Federacije, kantona, grada i općine, i to na način da se ono određuje proračunom i zakonom o izvršenju proračuna, a grada i općine proračunom i odlukom o izvršenju proračuna. U razdoblju privremenog financiranja Federacija, kanton, grad i općina se mogu zadužiti po osnovi unutarnjeg i vanjskog duga do iznosa utvrđenog u odluci o privremenom financiranju. U odluci o privremenom financiranju može biti predviđena mogućnost dodatnog zaduživanja najviše do iznosa tekućih otplata duga koji ima dospjeće u razdoblju do 3 mjeseca po isteku privremenog financiranja. Ukoliko se u razdoblju privremenog financiranja proračun ne donese do 31. ožujka, Vlada Federacije, vlada kantona, gradonačelnik i načelnik ovlašteni su donositi odluke o zaduženju i zaduživanjem osiguravati sredstva za otplatu duga koji dospijeva tijekom fiskalne godine. U slučaju da se vrijednosni papiri emitiraju s diskontom, ograničenje se obračunava po nominalnoj vrijednosti emitiranih vrijednosnih papira.

Također, Zakonom su, u čl. 73. propisane gornje granice i mjere za stabilizaciju ukupnog javnog duga. Javni dug Federacije može iznositi najviše 60% bruto domaćeg proizvoda Federacije. Ukoliko javni dug Federacije dostigne 50% BDP-a, Federalno ministarstvo financija u roku od 30 dana informira Vladu Federacije o dostizanju limita zaduženosti i predlaže mjere za optimizaciju upravljanja javnim dugom. Vlada Federacije je u roku od 60 dana od dostavljanja prijedloga Federalnog ministarstva financija dužna utvrditi mjere za optimizaciju upravljanja javnim dugom. Ukoliko javni dug Federacije dostigne 55% BDP-a, Federalno ministarstvo financija u roku od 30 dana informira Vladu Federacije, te predlaže dodatne mjere za optimizaciju upravljanja javnim dugom. Vlada Federacije na prijedlog Federalnog ministarstva financija utvrđuje mjere za smanjenje tekućih rashoda u iznosu od najmanje 3% rashoda utvrđenih u proračunu Federacije za tekuću godinu prilagođenih razmjerno preostalom razdoblju tekuće godine. Vlada Federacije predlaže Parlamentu Federacije usvajanje utvrđenih mjera koje će se primjenjivati dok se udio javnog duga Federacije u BDP-u, izračunatog prema navedenim kriterijima, ne svede ispod 55%.

Republika Srpska

Zakonom o zaduživanju, dugu i jamstvima Republike Srpske utvrđeno je da javni dug Republike Srpske (dug Republike Srpske, dug jedinica lokalne samouprave i dug fondova socijalne sigurnosti) na kraju fiskalne godine ne može biti veći od 55% BDP-a ostvarenog u toj

godini (u 2025. godini: 10.639 mil. KM⁵⁶), dok ukupan dug Republike Srpske (javni dug Republike Srpske, dug javnih poduzeća, Investicijsko-razvojne banke Republike Srpske i institucija javnog sektora) na kraju fiskalne godine ne može biti veći od 60% BDP-a ostvarenog u toj godini (u 2025. godini: 11.606 mil. KM). Zakonom o dopunama Zakona o zaduživanju, dugu i jamstvima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 52/14) definirano je da se dug nastao po osnovu zaduženja za financiranje sanacije štete iz Jedinstvenog registra šteta, propisanog u Zakonu o fondu solidarnosti za obnovu Republike Srpske, izuzima iz ograničenja koja su propisana za ukupan i javni dug Republike Srpske.

Kratkoročni dug Republike Srpske ne može biti veći od 8% iznosa redovnih prihoda ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini. Ukupna izloženost Republike Srpske po izdanim jamstvima ne može biti veća od 15% ostvarenog BDP-a u toj godini. Dodatno, proračunom Republike Srpske utvrđuje se iznos kratkoročnog i dugoročnog duga Republike Srpske koji može nastati tijekom proračunske godine. Narodna skupština Republike Srpske, na prijedlog Vlade, odlučuje o: ukupnom kratkoročnom i dugoročnom zaduživanju koje može nastati u toku fiskalne godine, kao i o njegovoj namjeni, o ukupnom iznosu garancija Republike Srpske koje Vlada može izdati u toku fiskalne godine,⁵⁷ te odobravanju kapitalne investicije, kao i o maksimalnom iznosu zaduženja za financiranje te investicije.

Jedinice lokalne samouprave se mogu dugoročno zadužiti samo ako u razdoblju stvaranja duga ukupan iznos koji dospijeva za otplatu, po predloženom dugu i cjelokupnom dospelom, neizmirenom postojećem dugu, u bilo kojoj narednoj godini nije veći od 18% iznosa njihovih redovnih prihoda ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini. Kratkoročni dug jedinica lokalne samouprave ne može biti veći od 5% njihovih redovnih prihoda ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini, a izloženost po izdanim jamstvima ne može da bude veća od 30% iznosa njihovih redovnih prihoda ostvarenih u prethodnoj fiskalnoj godini (sva pravila koja važe za jedinice lokalne samouprave važe i za fondove socijalne sigurnosti, osim u dijelu koji se tiče garancija — fondovi socijalne sigurnosti ne mogu ih izdavati). Skupština jedinice lokalne samouprave donosi odluku o zaduženju i izdavanju garancije jedinice lokalne samouprave, a Ministarstvo financija daje suglasnost za zaduženje, odnosno izdavanje garancije. Upravni odbor fonda socijalne sigurnosti donosi odluku o zaduživanju fonda socijalne sigurnosti, Ministarstvo financija daje mišljenje, a Vlada Republike Srpske daje suglasnost za zaduženje fonda. Zakonom o fiskalnoj odgovornosti,⁵⁸ u okviru općih fiskalnih pravila, utvrđeno je pravilo o dugu koje podrazumijeva da javni dug Republike Srpske na kraju fiskalne godine ne može biti veći od 55% ostvarenog BDP-a u toj godini, dok je u okviru posebnih fiskalnih pravila definiran prag za dug, koji podrazumijeva da ukoliko javni dug Republike Srpske na kraju fiskalne godine dostigne 50% ostvarenog BDP-a u toj godini, proračun za narednu godinu mora da bude s proračunskim suficitom. Ministarstvo financija godišnje izvještava Vladu Republike Srpske i Narodnu skupštinu o zaduženju.⁵⁹

⁵⁶ Procijenjeni BDP Republike Srpske za 2025. godinu iznosi 19.344 milijuna KM (Dokument okvirnog proračuna Republike Srpske za razdoblje 2026. – 2028. godine).

⁵⁷ Član 1. Zakona o izmjenama Zakona o zaduživanju, dugu i jamstvima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 114/17).

⁵⁸ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 94/15 i 62/18.

⁵⁹ Dokument Informacija o dugu sa stanjem na dan 31.12.2024. godine dostupan je na portalu Ministarstva financija Republike Srpske.